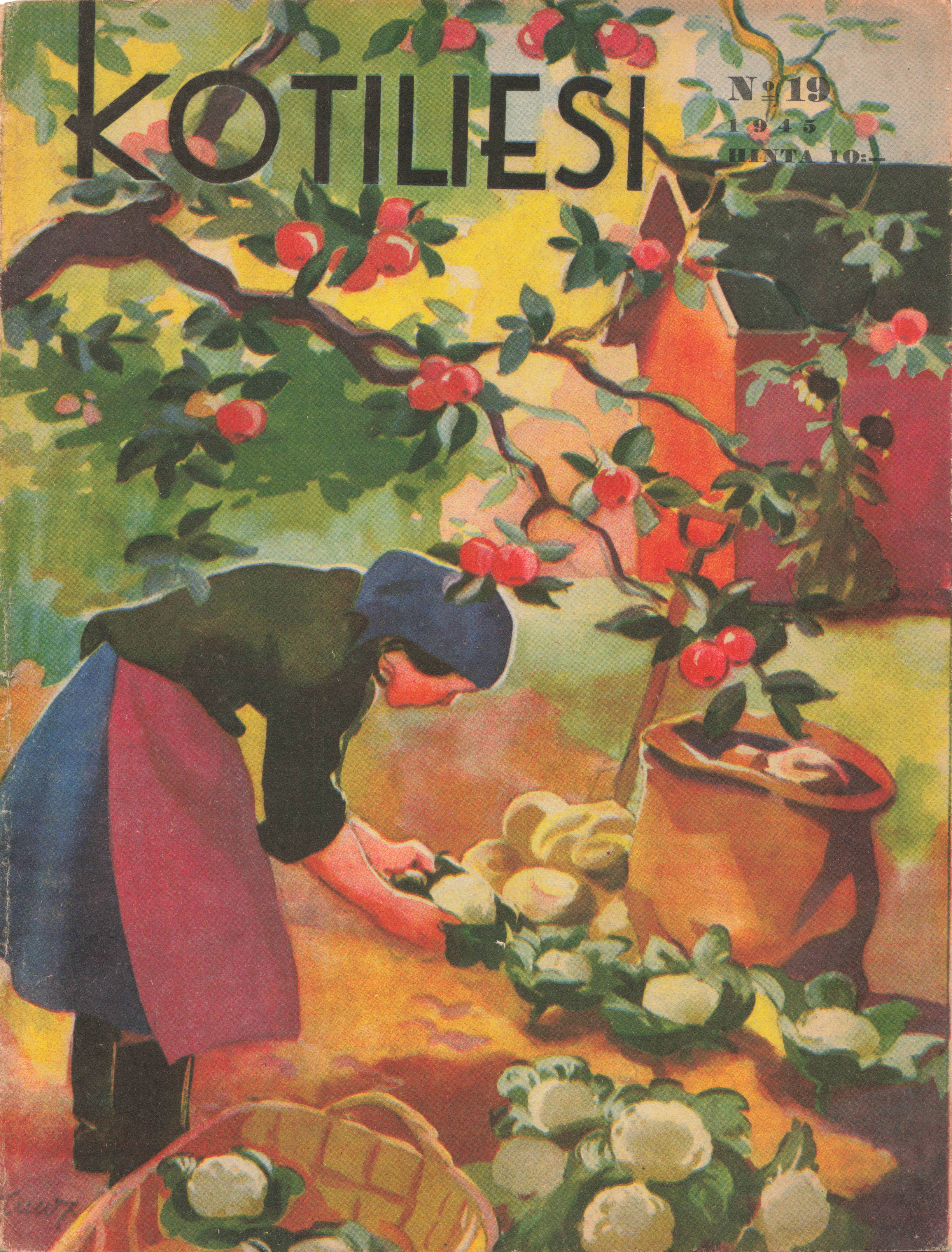
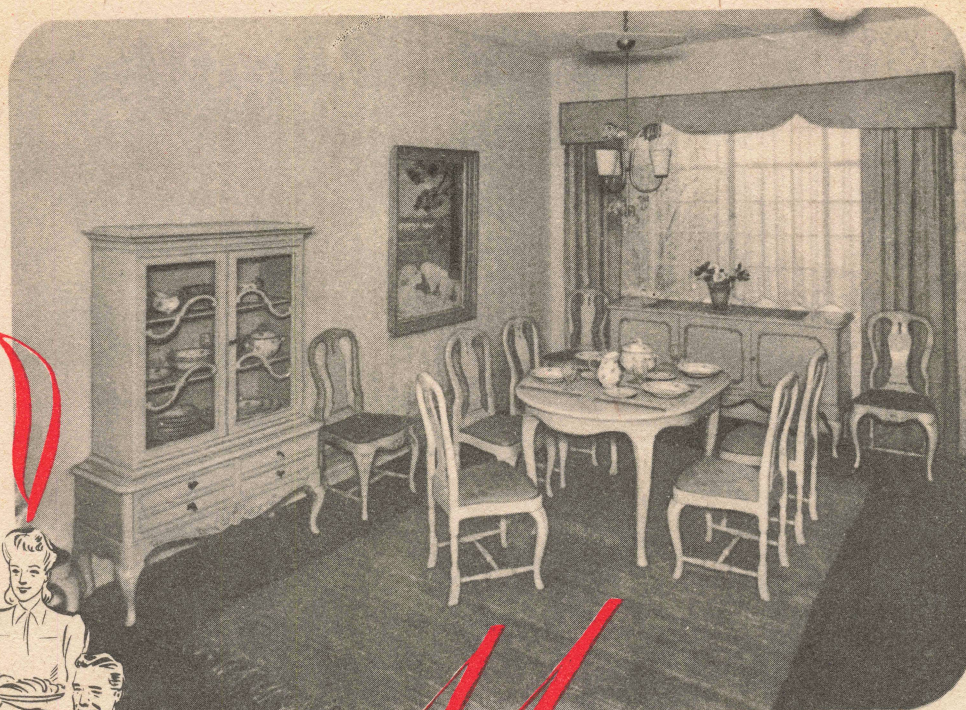

KOTILIESI
№ 19
1945
HINTA 10:-

Ruokailuhuon. kalusto n:o 295.

TALONKATSOJAISISSA:
— Että nytkin vielä voi sisustaa näin hauskasti! Ei tätä luulisikaan pula-aikana perustetuksi kodiksi . . .

Mieluisana yllätyksenä

kodinsisustajille

— jotka ovat arvelleet tämän hetken huonekalutilannetta vallan toivottomaksi, ASKO voi nykyisestä tuotannostaankin tarjota sekä silmän että käytännön vaatimukset täyttävää tavaraa. Raaka-ainevaikeuksien uhallakin pyrimme pysyttämään laadun mahdollisimman hyvänä ja valmistamaan taas vaihtelevampiakin malleja — tarkasti harkiten, ammattikokemustamme hyväksi käyttäen.

ASKON TEHTAAT

LAHTI

Työn ilo ja taakka OLISI TASATTAVA

Kotilieden n:ssa 11, sivulla 346 »Pienviljelijäkodin syntymättömät ja maaltapako», on tosi puhetta. Täytyi oikein asian alkain ottaa ja kiittää siitä.

Olen joskus hengessä ajatellut, että pienviljelijöiden ja heidän vaimojensa asema on melko toivoton niin kauan, kunnes siihen ammattiin joutuu sivistyneitä, jotka pystyvät tuomaan ilmi ammatissa esiintyvät varjopuolet ja mahdollisesti järjestämään ammatillisen yhteenliittymisen nykyistä tehokkaammaksi.

Kirjoitus oli kuin »öljypuun oksa». Eihän siinä tosin ollut vielä sitä keinoa, miten pulasta päästään, mutta ehkä sekin keino keksitään, kun edes pidetään mielissä, että se on vielä keksimättä.

Tuon korteni kekoon seuraavilla ajatuksillani:

Olen jo siinä onnellisessa asemassa että lapseni ovat aikuisia ja pystyvät auttamaan kaikissa töissä. Mutta ajatellessani kaikkia nuorempia kanssasisariani, vallankin maalla, joilla lapset ovat pieniä tai puolikasvuisia, tekee mieli antaa hyviä neuvoja. Puhun vain kokemuksesta.

Vanhin lapseni, tyttö, oli noin 3-vuotias, kun hän opetteli tiskaamaan, ensin lusikoita. Hän oli vilkas lapsi ja ilman apulaista kun olin, niin oli huolekasta jättää lapsi kahden pienen veljensä kanssa. Keksin silloin joskus, että annoin tytölle lusikat pestäviksi navettaan mennessäni ja siinä kului hänen aikansa hauskasti. Se auttoi toistekin. Kun minun täytyi jättää lapset yksin, niin ei muuta kuin jätin pesuvadin pohjalle tilkan vettä, lusikoita ja pyyhinliinan, niin tyttö »pesi» niitä hiki hatussa tuntikaupalla ja oli kovin onnellinen, kun hän voi »auttaa» äitiä.

Tyttöni oli 5-vuotias, kun hän ensi kerran pyyhki kamarin lattian kostealla rievulla ja hän oli taatusti onnellinen ja ylpeä saavutuksestaan ja minä itse hyvin liikuttunut hänen auttamishalustaan. Tietysti se puhdistustyö vaati alussa hieman korjauksia, mutta yleensä, jos lasten annetaan harjoitella kotiaskareita kuin leikkinä, on heistä jo pieninä uskomattoman paljon apua. Meillä oli esim. vesi kannettava järvestä. 5—6-vuotiaat kantoivat minulle vettä siivouspäivinä 2—3 litran vetoisilla kannuilla ja 3-vuotias tuo vettä $^1/_2$ l leikkiämpärillä. Ja äidiltä säästyi aikaa ja askeleita. Sitten oli iltaisin herttaiset hetket, kun sai kiitellä kilttejä lapsia avuista.

Lapset eivät pahene eivätkä rasitu sellaisessa pikkutyön touhussa sen paremmin kuin omissa leikeissäänkään. Ja siten heistä kasvaa kohteliaita ja avuliaita kotioloissa.

On synti ja häpeä, kun keski-ikäiset äidit hääräävät lattianpesussa ja karjanhoidossa ja sillä aikaa nuoret tyttäret sen kuin maalaavat ja puleeraavat ja rullaavat itseään ja kiertävät tanssipaikoissa.

Lapsiin pitäisi kasvattaa se totuus, ettei mitään hyvää tule ihmiselle itsestään, vaan että kaikki tulee työn tuloksena. Kaikki kodin »hyväkin», lämpö, puhtaus, ruoka, ne pitäisi tuottaa ja valmistaa yhteisvoimin. Ei pitäisi sallia pinnaamista varakkaissakaan oloissa.

Perheenisän suhtautuminen kodin töihin on suurimerkityksellistä. Jos hän nuorena on avulias vaimolleen ja opettaa lapset myös avuliaiksi, vaikuttaa se paljon lapsiin ja erikoisesti poikiin, sillä he ovat äärettömän herkkiä ottamaan esimerkkiä isästään.

Oli talossa kolme riskiä poikaa ja yksi tyttö. Tyttö paineli kaupunkiin ja yksi pojista alkoi hoitaa karjaa. Nytkös hän tuli torumaan äitiään: »Mikset sinä komentanut meitä poikia kantamaan vettä navettaan ja luomaan lantaa? Tiesithän sinä kokemuksesta, kuinka raskas työ sillä siskolla oli. Me kolme miestä istuimme ja makailimme aamut ja illat pirtillä, sillä aikaa kuin sisko raatoi yksin ylivoimaisessa työssä. Me vain komensimme häntä, puhtaita vaatteita ja sauna valmiiksi, mutta yhdenkään mieleen meistä ei juolahtanut, että me itse olisimme voineet lämmittää saunan ja kantaa veden sinne.»

Tämäkin tyttö olisi ehkä pysynyt kotinurkilla, jos kotona olisi työn taakat kristillisesti tasattu.

Maalaisäiti.

Runoilijan lapsuudesta

Vuonna 1939 ilmestyi pieni, koulutytön päiväkirjoja ja kirjeitä sisältävä teos, joka juuri alkaneen talvisodan järkytystenkin keskellä kykeni herkkyydessään ja välittömyydessään tunkeutumaan suoraan niin nuorten kuin vanhojen sydämiin. Tämä teos,

Saima Harmajan

ELÄMÄN AUETESSA

on nyt ilmestynyt toisena painoksena erittäin kauniissa asussa ja siten entistä viehättävämpänä lahjakirjana. Koulun maailma kaikkine vallattomuuksineen ja jännittävine tapahtumineen saa vilkkaan neljäsluokkalaisen Saiman päiväkirjoissa verrattoman kuvauksen, joka on mitä hauskinta luettavaa nimenomaan kouluikäiselle nuorisolle. Aikuista viehättää niissä se lahjakas, varhaiskypsä persoonallisuus, joka tuntuu enteellisenä näissä kaksitoistavuotiaan käsialoissa.

»En voi muuta kuin ihmetellä nuoren kirjailijattaren kykyä kuvailla havainnollisesti ja elävästi. Kirjoittajahan on kaksitoistavuotias!) Päiväkirja vahvistaa sen, minkä runot myöhemmin ovat opettaneet meille: että Saima Harmajalla oli epätavallisessa määrin sana vallassaan siinä iässä, jolloin muut vielä kamppailevat äidinkielen vaikeuksien kanssa.»

(Svenska Pressen.)

»Tämä koulutytön päiväkirja on säilyttänyt kaiken sen tuoreuden ja välittömyyden, joka niissä oli kiihkeän, älykkään ja haaveellisen Saiman kynästä lähteneenä.»

(Anni Swan Sirkassa.)

2. painos. 149 sivua.
75 mk, sid. 100 mk.

Lääkäri opastaa Teitä
pienokaisenne hoidossa

Toht. Paavo Heiniön

LASTENHOITO
JA LASTENTAUDIT

on uusi, ajanmukainen lastenhoidon käsikirja, jonka pätevyyden takaa kirjoittajan — lastentautiopin dosentin ja Marian sairaalan lastentautiosaston ylilääkärin — sekä teoreettinen että käytännöllinen asiantuntemus.

Suppeassa muodossa tämä teos antaa kaikki ne tiedot, joita jokainen äiti ja lapsenhoitaja tarvitsee: siinä käsitellään lasten ruokintaa, hoitoa ja kasvatusta vastasyntyneestä kouluikään asti, mutta keskitytään erityisesti imeväisikään, jossa monet vaaralliset taudit vaanivat pienokaista.

Nykyisenä elintarvikepulan aikana ovat kokeneen lääkärin neuvot erityisen tärkeät: ne voivat säästää pienokaisen ei vain suoranaisilta taudeilta, vaan myös haitallisilta hoito- ja ruokintahäiriöiltä.

Teos sisältää 162 kuvitettua sivua ja maksaa 60 mk, sidottuna 80 mk.

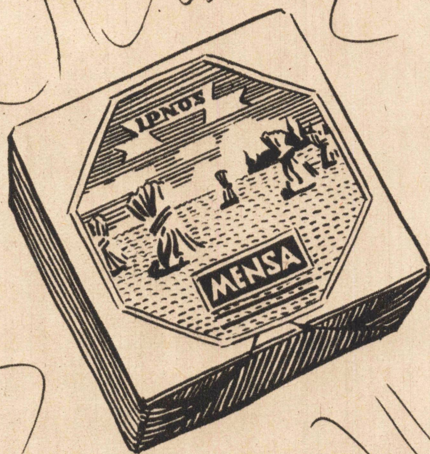
WSOY

TUOKIOKUVIA
Huhtamäki-yhtymästä

Maistiaishuoneessa

suoritetaan tärkeitä kokeita. Totuudet lauotaan tässä pöydässä hyvin suorasukaisesti. Ennenkuin uusi valmiste pääsee markkinoille, on sen selvitettävä monenlaisten makuhermojen kiirastulesta. Joskus voi talousopettajan uusi valmistusohje, hyvä ja hyväksyttykin, saada niskaansa irvihampaitten viisastelujen ryöpyn, kun »makuasioista kiistellään». Mutta on totuus, joka ei unohdu:

Ipnoksen MENSA-leivän voittanutta ei ruokapöydässä ole nähty. Muistatteko . . . mikä maku? Se sopi minkä ruokalajin kanssa hyvänsä, se muistetaan vielä vuosien takaa.

Vielä ei »Mensan» aika ole tullut. Mutta kyllä tässä kaikki hiljallensa heltiää. Kunhan päästään säännöstelystä väljemmille vesille, niin sitten »Mensallakin» herkutellaan.

Huhtamäki-yhtymä Oy
TURKU
Hellas IPNOS JALOSTAJA RaNo

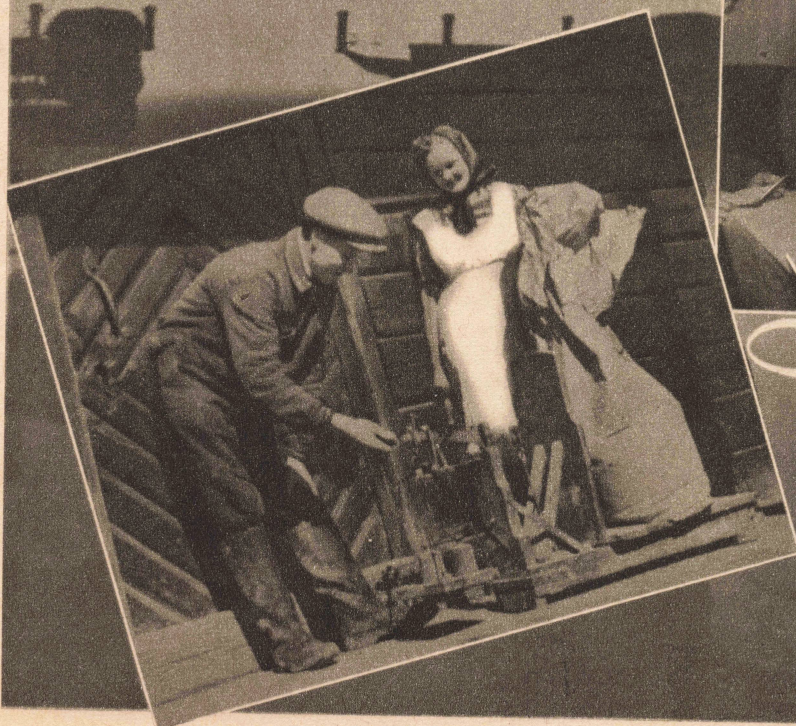
Mikkelistä

naiset pirttiin,
nauriit kuoppaan.

Syksyn sato on korjattu ja ihmisten elämä siirtyy vähitellen ulkotöistä huoneisiin, jossa lämpö ja kodikkuus tervehtii.

Kotiliesi

KOTI ON YHTEISKUNNAN SYDÄN

N:o 19. LOKAKUUN 1. P:NÄ 1945 23. VUOSIKERTA

PÄÄTOIMITTAJA

ALLI WIHERHEIMO

Tohtori Sisko WILKAMA:

Opiskelijatyttö KOTIVERÄJÄLLÄ

»Ajat muuttuvat ja me niiden mukana.» Eikö tuo tuttu sananparsi toisinaan valehtele? Eivätkö ajat joskus muutu niin nopeasti, ettemme pysy mukana? Tai paremmin sanoen, *pahassa* kyllä pysymme ajan tasolla, mutta siihen *hyvään*, jota muuttunut ajankohta tarjoaisi tai johon se vaatisi meitä, ollaan peräti hitaita, jopa ei sitä edes pystytä »hoksaamaan». Näin on laita varmaankin nykyhetken Suomessa. Eräissä asioissa se on ominaista meille naisille, vanhoille, mutta myös nuorille — *on ollut*, mutta ei ole enää! Nyt on jo toisin, nythän me alamme reippaasti tottua tottelemaan muuttuneita aikoja myös hyvässä?

Oppikoulun yläpäässä viittovat valkoinen lakki ja ruusut. Nekö houkuttelevat liian monia tyttöjä ponnistelemaan ylioppilaaksi?

Vas.: Pölyinen kirjasto tai viraston yksitoikkoinen istumatyö — eikö paljon luonnollisempaa ja tyydytystä antavampaa ole monelle naiselle askartelu käytännöllisissä töissä?

Oik.: Kodin työ taitavasti suoritettuna vaatii tekijältään niin paljon henkistä eloisuutta, että se todella on paljon henkisempää kuin monet innolla tavoitellut virkanaisen pikku toimet.

Ei ole vielä ehtinyt kulua kuin runsas neljännesvuosisata siitä taloudellisesta ja henkisestä murroskaudesta, jonka tuloksena meillä oli *opiskelijatyttö* ja *virkanainen* yleistyneinä. Isoäitien nuoruudessa oli kirjasivistyneiden isien tyttärille katkerasti sopimatonta ja joka suhteessa mahdotontakin ryhtyä mihinkään muuhun ansiotyöhön kuin kotiopettajiksi, puhtaaksikirjoittajiksi tai »ruokarouviksi». Äitien lapsuuden aikana oli työssään jo kansakoulunopettajattaria ja naiskonttoristeja, yhä lisääntyen. Tyttärille sitten jo olivat koulut ja virat auki, minne he vain halusivat, aina »tuomari Martaksi», »rouva tohtoriksi» ja »neiti professoriksi» asti. Ensimmäisille ikäluokille tämä maailman avautuminen oli riemullisen uutta ja kiinnostavaa, mutta samalla pian ikäänkuin itsestään selvää, niinkuin näin olisivat asiat olleet aina ensimmäisen Eevan päivistä saakka. Naisylioppilaiden lukumäärä kasvoi nopeasti — yhtä reippaasti kuin heidän lakkiensa läpimitta ja korkeus! Oli itsestään selvää, että tytöistä tuli ylioppilaita kuten pojistakin ja että tytöt lähtivät »lukemaan» kuten pojatkin. Oli itsestään selvää, ettei koulun enempää kuin yhteiskunnankaan taholta annettu mitään elämänuran valinnan opastusta. Melkeinpä oli selvää sekin, ettei tarvinnut kiusautua miettimään, mitkä alat olisivat luonnostaan sopivimpia naiselle tai mille suunnille viittasivat jonkun Elsan, Tyynen tai Siirin tai Ailin yksilölliset taipumukset, ei edes kysytty aina sitäkään, oliko asianomaisella sellaista teoreettisen opiskelun lahjakkuutta, todellista harrastusta ja keskittymiskykyä, mikä kaikki kuuluu hedelmällisten yliopistolukujen edellytyksiin. Mentiin lukemaan kuten muutkin ja luettiin samaa kuin joku muukin tai valittiin jotakin, mikä tuntui jossakin suhteessa miellyttävältä sekä viehätti uutuudellaan. Eri kausina oli ryntäystä eri suuntiin, oli maisterien valtakausi, oli hammaslääkärimuodin aika tai juristi-innostus. Muutamat saivat opiskelurahansa kotoa, toiset opiskelivat rohkeasti lainarahoilla kuten miehetkin. Jotkut lähtivät siksi, etteivät keksineet itselleen muutakaan tekemistä, talontyttäret taas riistäytyivät irti loputtoman kotoisen työn keskeltä, jättäen emännät etsiskelemään vierasta työvoimaa.

Useimmat selvisivät opiskelunsa seikkailusta melko onnellisesti. Muutamat olivat osuneet todella taipumustensa mukaiseen työhön, valmistuivat kunnialla, saivat virkoja ja hoitivat ne hyvin. Toiset istuivat kirjainsa ääressä sankarillisen sitkeinä ja tunnontarkkoina, saivat hekin aikanaan virkoja ja maksoivat velkansa. Monilta loppui kesken halu tai voimat tai rahat, ja he menivät naimisiin tai hakeutuivat pikku toimiin, mikä minnekin, lohduttautuen sillä, että olivathan ainakin saaneet olla mukana ylioppilaselämässä.

Ne ajat olivat Suomen naisen opiskelun historian suurta onnellista nousukautta. Onnellisen kauas taustalle oli häipynyt

jopa ydinongelmakin. Entä jos joudun jättämään luvut kesken ja — valmistumattomana joudun rouvaksi? Ja kun tuo keikaus sitten useille tapahtui, lähdettiin soppakoulun morsiankursseille, etsiskeltiin uuteen kotiin taitava »Mari», ja muodonvaihdos suoritettiin, milloin hyvällä, milloin heikohkolla menestyksellä.

Sitten ajat muuttuivat suuresti — mutta me emme muuttuneetkaan niiden mukana. Opiskelleiden lukumäärä oli paisunut niin valtavaksi, että virkain saanti kävi epävarmaksi, muutamilla aloilla miltei toivottomaksi. Naismaisterit joutuivat vuosikausia etsiskelemään itselleen paikkaa — raskaan velkataakan yhä kasvaessa. Oli huolta, masennusta, ehkä katkeruuttakin ja surullisia sortumisia. Esivalta palkkasi komitean tutkimaan ylioppilastulvan syitä ja seurauksia. Komitea istui ja laati tilastoja, vertaili Suomen ja naapurimaiden vastaavia oloja, selvitti luonnottoman runsaan yliopisto-opiskelun turmiollisuutta — ja samanaikaisesti esivalta oli auttamassa pystyyn yhä uusia, entisten kaltaisia kouluja, joiden tehtävänä oli leipoa lisää ylioppilaita! Kuinka siis olisimme muuttuneet me tavalliset kuolevaisetkaan!

Saapui pian syksy 1939. Yhdellä iskulla meidät oli reväisty irti kaikesta entisestä täysin uusiin ja outoihin oloihin. Sota-ajan rautakoneiston rattaiksi tarvittiin jokainen nuori nainenkin. Tarvittiin opiskelleiden tietoja ja aivoja, mutta vielä enemmän heidän taitojaan ja käsiään. Ja samalla heidät pantiin suorittamaan merkillinen korkeakoulun kurssi, ratkaisevan tärkeä, kolmessa oppiaineessa: *Ymmärrä ja opi ruumiillisen työn arvo! Ymmärrä ja opi, mitä on todellinen sivistys! Ymmärrä ja opi, millä aloilla naisen työskentely on luonnollisinta, millä aloilla hän on etevin, tuottaa itselleen iloa ja tyydytystä, yhteiskunnalle suurinta hyötyä!*

Kun rauhan toimet jälleen alkoivat, näytti opiskelijain kohtalo jälleen samanlaiselta kuin viimeisinä sotaa edeltäneinä vuosina. Naisten kohdalla se oli ja on pahempikin. Sodassa olleilla miesylioppilailla on etuoikeus nopeimpaan opiskeluun ja myös virkoihin. Ja mikäli virkoja on tarjolla, on luonnoton alipalkkaus uhkaamassa puutteella kaikkia, joilla on lukuvelkoja taakkanaan.

Ajat ovat lopullisesti toisenlaiset kuin äitien opiskellessa— mutta nyt me olemme muuttumassa niiden mukana! »Sotakorkeakoulumme» oppikurssit eivät ole unhottuneet, ja nyt meitä talutellaan niiden harjoitteluun käytännössä. Ne merkitsevät monien asiain rohkeaa uudelleenarviointia, oikeita nimityksiä ilmiöille, joita ennen oli pidetty itsestään selvinä, mutta jotka olivat nurinkurisuutta, jopa yhteiskunnan sairautta. Totunnaisten käsitysten puuduttamat vanhat ihmiset on säikytetty hereille unestaan ehkä vain päivittelemään, mutta nuoret — marssille uudenlaiseen tulevaisuuteen! Pois hermoilu ja valittelu tyttöjen jonoista yliopiston laboratorioiden ja tutkintosalien ovilla, pois masennusta ja katkeruutta elättelevät tunnelmat, että ollaan »toisten tiellä» ja »tarpeettomia». Maailmassa tarvitaan paljon, paljon muitakin kuin maistereja, juristeja ja virastonaisia! Räikein ja satunnaisesti aivan luonnottominkin palkkajärjestelyin meidät vihdoin on pantu uskomaan, että monen monissa ammateissa saadaan huiman hyviä tuloja ja että niissä on myös mahdollisuuksia kohota portaalta toiselle, paljon parempiakin, kuin mitä on esim. jollakin naiskonttoristilla. Jokaiselle omin aivoin ajattelevalle tytölle valaisevat näitä asioita mainiosti jo sanomalehtien ilmoitussivut. *Lisäksi tiedusteluja työoloista ja asianomaisista palkoista tai käteen jokin ammattikouluja ja -kursseja selvittävä kirjanen sekä opastusta joltakin asiantuntijalta! Ja sitten kokeiluun!* Täten jäävät jäljelle yliopistoon valikoituen ne, joiden luontaiset edellytykset todella viittaavat sinne. Hekin etsikööt naisen erikoistaipumuksia vastaavan uran — saaden parhaan tyydytyksen ja säästyen liialta tungokselta.

Laajana ja monipuolisena aukeaa eteemme nyt niiden ammattien luettelo, joihin otetaan hyvin palkattua työvoimaa. Älköön

Tuokio

Muistuu mieleeni pieni tarina, jonka kuulin lapsena. Se on tarina lankakerästä, jonka eräs haltija — hyvän- tai pahansuopa — antaa pienelle pojalle, sanoen seuraavat salaperäiset sanat:

— Tämä kerä merkitsee sinun elämäsi pituutta. Jokainen hetki, jonka elät, lyhentää sitä. Minulla ei ole voimaa pitentää aikaa eikä liioin pysähdyttää sen kulkua, mutta minulla on kyky lyhentää sitä, ja sen kyvyn sinä nyt saat minulta. Joka kerta, kun sinä elämässäsi kohtaat tyhjiä, ikäviä tai surullisia hetkiä, joista haluat päästä, vedä vain lankaa, niin hetket menevät ohitse. Hyvästi nyt ja ole varovainen.

Pikku poika välitti viisi tuosta kehoituksesta varovaisuuteen. Hän otti nauraen kerän vastaan, ja kun hänen elämänsä tuntui hänestä hauskalta, arveli hän, että lanka kyllä saisi lyhetä itsestään. Mutta sitten hän alkoi toivoa. Koulussa hän toivoi loma-aikoja. Rakastuttuaan halusi hän omakseen rakkautensa esineen. Kunnianhimon kalvamana toivoi hän, että hänen pyrkimyksensä toteutuisivat. Ja päästäkseen halujensa perille veti hän vetämistään lankaa. Ennätettyään elämänsä päähän huomasi hän kauhukseen, että hän tuskin oli elänyt enemmän kuin muutaman päivän. — Niin meidän himomme polttaisi loppuun elämämme päivät, jos se saisi määrätä.

(Bordeaux: Elämän pelko.)

enää oltako niin vanhanaikaisia, että keskikoulutodistus ja ylioppilaslakki olisi esteeksi! Monet ammatit eivät tarjoa vain hyvää elintasoa, vaan ne edellyttävät — ja samalla lisäävät — henkistä vireyttä, siis todellista sivistyneisyyttä. Tässä, oikeassa valaistuksessa nähtyinä ne myös ovat »hienompia» kuin tylsästi suoritettu päähänpänttäys ja monet tavoitellut virat. Oikeita nimityksiä asioille annettaissa sadat talojen tyttäret alkavat huomata, että ei kannata vaihtaa lypsyjakkaraa konttorituoliin, ei emännyyden harjoittelua kirjoituskoneen orjuuteen.

Vanhoista nurinkurisuuksista tempauduttaessa uusille raiteille on keskeisimpänä ja kipeimpänä — *kotiapulaiskysymys*. Se on kuin havaintoesimerkki muustakin ja samalla niin tärkeä asia, että siitä ei kyllästyttämisenkään uhalla saa vaieta, ennenkuin kotiapulaisen ammatti on nostettu oikeaan arvoonsa siitä alennuksesta, johon vanhentuneet olosuhteet ja meidän tyhmä sokeutemme sen on painanut. Kodin työ taitavasti suoritettuna vaatii tekijältään niin paljon henkistä eloisuutta — älyä, havainto-, aloite- ja järjestelykykyä, taitoja, jopa tietojakin, tunnollisuutta ja tarmoa — että se todella on paljon henkisempää kuin monet innolla tavoitellut virkanaisen pikku toimet. Uudenaikaisten nuorten rouvain kokeilut ja nykyiset palkkajärjestelyt ovat asiaa valaisevia. Hämärästi tämä tajuttiin takavuosina, kun oli muodissa ylioppilastyttöjen »piikominen» ulkomailla. Nyt kun kotimaassakin on talousapulaiselle tarjona naismaisterin, oppikoulun opettajan palkka ja virallisesti turvatut vapaa-ajat, on otettava koko askel: Nuorelle naisylioppilaalle paikka johonkin niistä lukemattomista kodeista, joihin huolella ja vaivalla etsitään »luotettavaa kotiapulaista», tarjoten »omaa huonetta ja radiota»! Kotitalouden tutkimus saa nyt sijansa Helsingin yliopistossa. Eikö juuri nyt ole hetki ylioppilastyttöjen herätä joka suhteessa! Ja olisikohan asiat jo niin hienosti, että parhaat tytöt eivät valikoisi »johtajia» tai »vuorineuvoksettaria» tai »kahden hengen perheitä», vaan lähtisivät pelastamaan huolista ja uupumuksesta niitä suurien perheiden äitejä, joiden työ ilman kotiapulaista on ylivoimaisen raskasta. Sellainen valveutuneisuus tuottaisi neitosille kyllä

(Jatkuu siv. 506.)

PIKKUPOJAT VAATIVAT ikkunaan nauramaan

Isot lapset eli A-sarja ovat opintiellä ja kotielämää vilkastuttavat suuren osan päivää vain pikkupojat. He tulevat juuri maitokaupasta, isompi kiikuttaen kolmenlitran maitokannua, pienempi muutaman desin kermapulloa.

— Äiti, yksi maitokaupan ostaja tuntee meidän perheet, (pikkupojista 'perheet' on samaa luokkaa kuin housut ja sakset ja muut monikkosanat) — se tiesi meidän lasten nimetkin, selittää isompi.

— Jaa, minkäs näköinen hän oli? kysyy äiti.

— No se oli semmoinen pieni ja sillä oli parta, selittävät pojat.

— Ai, se oli siis setä, toteaa äiti.

— Ei kun täti, sanovat pojat. Äiti puree huultaan ja lähtee viemään maitoastioita kylpyhuoneen kylmänveden lähteille. Mutta pojilla on vielä kertomista ja he tulevat perässä:

— Se maitokaupan ostaja lähetti sinulle terveisiä. Minä kyllä sanoin kiitos, mutta Lassi ei kiittänyt, toimittaa isompi.

— Eihän minun j o k a p ä i v ä tarvitse kiittää. Eikä se sitä paitsi katsonutkaan minuun, todistaa kuopus, jolle 'sitä paitsi' on yht'äkkiä ilmestynyt sanavarastoon. Äiti kiittelee terveisistä ja kyselee, muistivatko pikkupojat tervehtiä kauniisti maitokaupan tätiä.

— Kyllä! Ja nyt kuopuksen silmät loistavat voitonriemuisesti: Minä sanoin sitä paitsi oikein *hyvääkin*, mutta Jussi sanoi vain huomenta.

Vaihtelevalla onnella tuntuvat veljekset liikkuneen maailmalla. Mutta nyt he lähtevät laskettelemaan potkulaudoilla kotipihaan: — Hei-hei, ja tule sitten vähän väliä ikkunaan nauramaan meille, äiti.

Tässä nauramisessa onkin äidillä oikea urakka. Pitäisi muistaa nauraa tai ainakin hymyillä aamuin, illoin kerran keskipäivälläkin eli kuten sanotaan — elää elämänsä hymyillen. Muuten pikkupojat nurkuvat ääneen ja muu perhe hiutuu hiljaisessa ikävässä.

Kunpa voisikin suupielien kohottamiseen käyttää hätätilassa vaikka hakaneulaa. Sillä sisältä ulospäin purkautuva luonnollinen nauru ei ota aina syntyäkseen, kun elämä oikein alkaa harata vastaan, kun viimeinen saippuapala hiutuu käsienpesutelineellä, kun puhelimitse kauppoihin suunnattu Gallup-tutkimus osoittaa lankarullien, sukkien, kankaiden ja kaiken muunkin tarpeellisen kadonneen tavallisen kuolevaisen ulottuvilta, kun potkulauta on kaatunut ja pojat tulevat verissäpolvin parannuksille ja kun 'kaikki on kaikki'. Auttamatta painuu silloin ihmisessä kaikki, mikä painua voi, niin alas kuin pääsee, eikä ole hyvä vielä sittenkään, kiristää vain niin kummasti. Kunnes kuopus pää kallellaan ajattelee ääneen:

— Kun äiti vaan on suutun näköinen, niin heti on kaikki meidän perheet sitä paitsi tuhmalla tuulella.

Silloin äiti tuntee, kuinka pienet kiviriipat suupielissä hellittävät, hymy kutisee nenän alla ja nauru asettuu lähtöviivalle — ja koko perheen verenkierto tuntuu samassa hetkessä vilkastuvan.

Mutta pikkupojat ovat jo lastenhuoneessa täydessä touhussa remontteeraamassa autoaan, samalla kuin he tuntuvat keskustelevan lasten päivästä:

— Onkohan se lastenpäivä samanlainen kiva päivä kuin äitien päiväkin?

— Kyllä se voi olla, vaikka ei se tietysti mikään hirmun jännä päivä ole, kun se on lapsille sallittu.

— Tuokohan äiti sitten meille kahvit sänkyyn, kun kerran on lasten päivä?

— Pitäisi oikeastaan tuoda. Vaikka miten se ennättää, kun meitä on kuusi ja on vain yksi äiti.

— Voihan se ottaa isän avuksi, sitä paitsi. Isä on siitä kiva, että sen voi ottaa kaikkina päivinä hommiin.

— Tarttis olla oikeastaan isien päiväkin, muuten ne jää ihan jälkeen.

Ja niin ollaan yks-kaks illassa ja pikkupojat lukevat vuoteissaan iltarukouksiaan eli 'siunaavat', kuten heillä on tapana sanoa. Kuopus tulee vielä ajatelleeksi asioita ja kysyy:

— Siunaavatkos aikaihmisetkin ääneen?

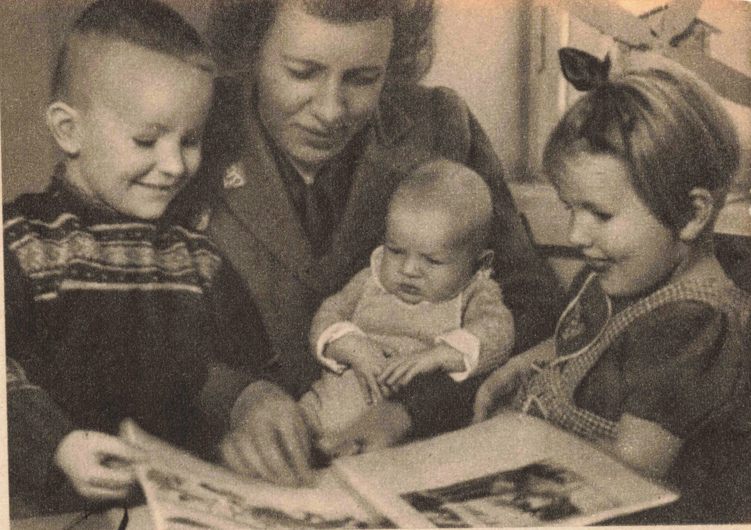
— Eivät, vastaa äiti, muuta kuin hiljaa itsekseen.

— Jaa, mutta mitäs varten lasten täytyy siunata ääneen?

— No että äiti tietää, että lapset siunaavat varmasti.

— Siunaavatkos aikaihmiset sitten varmasti?

Hm. Äiti alkaa hakea sängyn alta nuppineulaa, joka on niin tiukassa jossakin vuorilaudan rakosessa . . . *Hilja Maria.*

Helvi KARAHKA:

Mitä lapsemme

Kuinka pystymme ajan tiukkuudesta huolimatta luomaan mahdollisimman paljon iloa lastemme elämään? Valoisa, iloinen lapsuus on ihmiselle korvaamaton. Se opettaa rakastamaan elämää ja ihmisiä ja auttaa siten sopeutumaan yhteiskuntaan.

Melkein kaikki lapset rakastavat kirjoja. Jos joku väittää, ettei hän niistä välitä, johtuu se melko varmasti siitä, ettei hänen käsiinsä ole sattunut houkuttelevia kirjoja. Jotkut lapset ovat niin lukuhaluisia, että tuntevat itsensä ihan sairaiksi, jos heiltä puuttuu luettavaa.

Muutamat kasvattajat, varsinkin sellaiset, jotka eivät piittaa kirjoista, eivät hyväksy lasten vapaita lukuja. Mutta sellainen äiti tai opettaja, joka tahtoo supistaa lasten henkisen ravinnon läksyjen lukuun, on totisesti huono kasvattaja. Samoin kuin lapsen ruumis kärsii heikosta, yksipuolisesta ravinnosta, voi myös henki näivettyä »vitamiinien» puutteesta. Selvästi huomaa, että lukuhaluiset lapset ovat henkisesti kehittyneempiä kuin ne, jotka eivät kirjallisuutta harrasta. Kaikki tunnetut henkilöt, joista »on tullut jotakin», ovat lapsena olleet innokkaita lukijoita, eivät vain ne, jotka ovat niittäneet mainetta henkisen elämän aloilla, vaan myös monet kuuluisat käytännön miehet ja naiset.

Lapsen mielikuvitus on erinomaisen vilkas ja hänen eläytymiskykynsä herkkä. Lapsi voi uppoutua kirjaan niin, että unohtaa ympäristönsä tykkänään. Hän aivan e l ä ä kirjan mukana. Siksi hyvä kirja voi tehokkaasti opettaa lasta. Jos kirja kertoo hyvistä ja pahoista ihmisistä ja heidän teoistaan, selventää se havainnollisella tavalla lapsen oikeuskäsitteitä ja herättää hänessä inhoa pahuutta kohtaan. Paitsi moraalisesti voi kirja opettaa lasta myös lisäämällä hänen tietojaan eri aloilla ja laajentamalla siten hänen yleissivistystään. Kertomus tai romaani voi elävöittää koulussa opittua historian, maantieteen, luonnontieteen ym. aloilla. Ajatellaanpa vain esim. sellaista viehättävää luonnonromaania kuin Kiplingin Intian viidakoista. Tämän lumoavan seikkailukirjan luettuaan on lapsella varmaan elävämpi kuva Intian viidakoista kuin mitä hän oppikirjoista taitavankaan opettajan johdolla olisi voinut saavuttaa.

Lapsi voi ottaa opikseen kirjoissa piilevän hyvän, mutta myöskin pahan. Kaikki lapsille tarkoitetut kirjat eivät suinkaan ole hyviä. Joukossa on aivan moraalittomia, jotka sekoittavat lapsen käsityksen hyvästä ja pahasta. Toisissa taas kieli on niin huonoa, että lapsen kielikorva on vaarassa turmeltua. Jotkin kirjat taas ovat tuomittavia vain siitä yksinkertaisesta syystä, että ne ovat niin äärettömän tyhjänpäiväisiä, että niiden luke-

minen on pelkkää ajanhukkaa. On parempi, että lapsi lukee kymmenen hyvää kirjaa moneen kertaan, kuin jos hän lukisi sata keskinkertaista kirjaa kertaalleen. Hyvää kirjaa voi lukea lukemasta päästyään, sillä joka kerta siitä löytää jotakin uutta, mitä ei ole ennen huomannutkaan. Kasvattajan olisi syytä lukea itse mahdollisimman paljon lastenkirjoja, ja lapsille luettavaa antaessaan pidettävä ohjeena: »Vain paras on lapselle kyllin hyvää.»

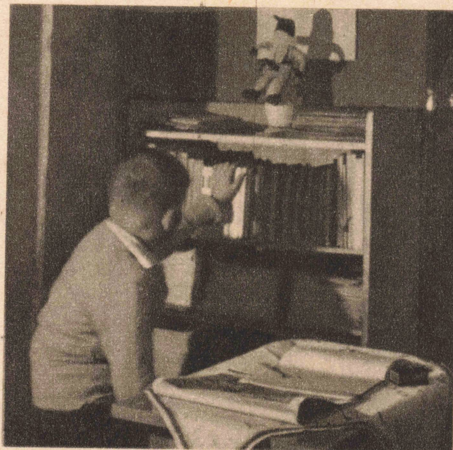
Lapsen kirjallisuusharrastukset alkavat varhain. Jo toisella vuodella oleva pienokainen katselee kummastellen *kuvakirjan* heleitä kuvia. Alussa hän ei ymmärrä niistä yhtään mitään, on yhdentekevää, mitenpäin hän kuvaa katselee. Väri-ilo vain miellyttää silmää. Jo vuoden vanhalle lapselle olisi luettava kuvakirjojen runoja, varsinkin, jos äiti ei osaa laulaa. Lapsi kuuntelee pikku loruja mieltyneenä kuin laulua ikään. Esim. Kantelettaren lastenlaulut saattavat ihastuttaa tällaista kuulijaa niin, että hän lyö tahtia pikku jalallaan.

Vas.: Lasten kirjallisuuden harrastukset heräävät varhain. Jo toisella vuodella oleva pienokainen katselee kummastellen kuvakirjan heleitä kuvia.

Oik.: Ympäristö unohtuu. Kirja on kiehtonut mielen täydellisesti. Lieneekö poika tutkimusretkillä Kiplingin seurassa »Intian viidakoissa»?

lukevat?

Vas.: Pekan kirjahyllyssä on monta jännittävää seikkailukirjaa, mutta lieköö tällä kertaa kuitenkin Kiven »Seitsemän veljeksen» vuoro päästä hänen vapaahetkiänsä rikastuttamaan.

Vas. alla: »Olemme perustaneet lukutehtaan. Älkää häiritkö meitä.»

Lastentarhaiässä lapset mielellään piirtävät, värittävät ja leikkaavat. Heille olisi hankittava erilaisia *askartelukirjoja.*

2—3-vuotiaina alkavat lapset kärttää kertomaan ja lukemaan ääneen *satuja.* Ja kun he oppivat lukemaan, he usein aivan uppoavat satumaailmaan. Satuikäiset lapset ovat onnellisia, on paljon hyviä vanhoja satuja — jos on huonojakin.

Satuiän pituus lapsilla vaihtelee. Kaupunkilaispojat hylkäävät sadut usein jo 7—8-vuotiaina, siis ennenkuin he ovat kunnolla ehtineet lukemaankaan. »Todellisuus on tarua ihmeellisempi.» Kun poika pääsee kodin ahtaasta piiristä kouluun, ei sadun valtakunta enää pysty kauan kiehtomaan. Paljon asiaan vaikuttaa myös isojen poikien väite, että sadut ovat lapsellisia ja tyttöjen kirjoja, ja sitä ei pikku miesten kunnia kärsi. Kaupunkilaistytöillä kestää satuikä muutaman vuoden kauemmin. Maalla luetaan satuja vielä kansakoulun jatkoluokillakin. Siihen vaikuttaa osaltaan sekin, ettei maaseudun lapsilla tavallisesti ole niin paljon kirjoja valittavana kuin kaupunkilaisilla.

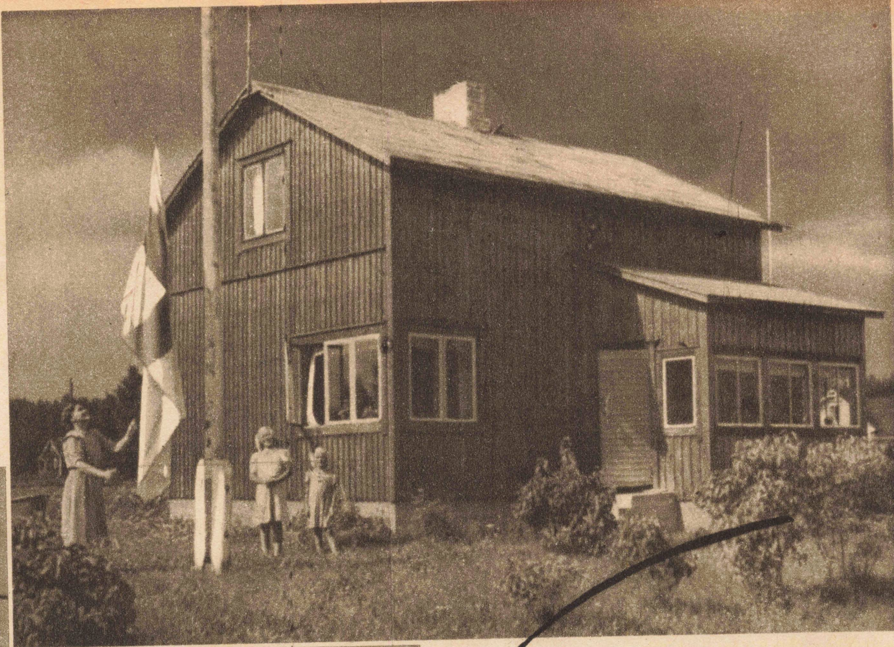
Olisi syytä houkutella lapset lukemaan satuja mahdollisimman kauan, muuten heille saattavat jäädä vieraiksi monet satuhelmet, jotka rikastuttavat lapsen sielua ja syöpyvät mieleen lähtemättömästi.

Kun sadut alkavat menettää viehätyksensä, tapahtuu tyttöjen ja poikien kirjallisuusharrastuksissa jako: pojat alkavat lukea *seikkailukirjoja* ja tytöt mieluimmin todentuntuisia *kuvauksia lasten ja nuorten elämästä,* »tyttökirjoja» ja nuorisoromaaneja. Tytöt lukevat mieliluettavansa ohella myös seikkailukirjoja, varsinkin kehitysiässä, jolloin tytön saattaa vallata poikamaisuuden kausi, jolloin hänen kirjahyllylleenkään eivät kelpaa muut kuin huimimmat seikkailujutut. Pojat sitä vastoin eivät juuri piittaa lasten elämän kuvauksista, eivät edes poikien, niissä ei heidän mielestään ole kylliksi toimintaa ja jännitystä. Olisi hyvä houkutella poika lukemaan edes poikien elämän kuvauksia vastapainoksi seikkailujen synnyttämälle suurjännitykselle, samoin kuin herkille, usein liikatunteelliselle tyttölapselle ovat seikkailukirjat piristävää välipalaa tyttöromaanien lomassa. Jos kasvattaja osaa oikein ohjailla lapsen lukuja, ei mitään jyrkkää jakoa tyttöjen kirjoihin ja poikien kirjoihin tapahdukaan, ja se on onnellisin asiantila.

Poikiin on seikkailukirjoilla valtava vaikutus. Esim. Sakari Topeliuksen lapsuudesta kerrotaan: »Ritariromaanien lukemisesta oli nuori Sakari siihen aikaan usein niin sotaisella tuulella, että hän ypö yksin leikki sotaa paperisankariensa kanssa. Hän asetti sotamiesrivit paperiliuskan alle ja leikkasi niitä saksilla, kuin mikäkin ylimaallinen kohtalo. Taistelun jälkeen hän sitten laastaroi haavoittuneita ja nosti kaatuneet uuteen eloon». — Pojat elävät lukemassaan, heidän leikkinsä ovat sotaisia, ja öisin he uneksivat kokonaisia seikkailuromaaneja. Kasvava poika usein aivan uppoaa intiaanien, merirosvojen ja sotilaiden seuraan. Kuinka tärkeätä onkaan, että nämä mielikuvitusolennot ovat sellaisia, että ne kelpaavat hänen ihanteikseen!

Huonojen, moraalittomien seikkailukirjojen tiliin kuuluu paljon pahaa. Esim. usein ilmitulleet kasvavien poikien varasliigat on pantu niiden syyksi. Se onkin todennäköistä, vaikka eivät suinkaan elokuvatkaan syyttömiä ole poikien seikkailuhalun suuntautuessa väärille urille. Moraalia on lasten

(Jatkuu siv. 506.)

Vas.: Isän asetoverit ovat lahjoittaneet lipputangon Suomen lippuineen. Nyt se vedetään salkoon isän nimipäivänä. Kodissa on juhla.

Vas.: Sotaleskien Huolto r.y:n edustaja on tullut kertomaan iloisia uutisia ja suunnittelemaan perheen elämää eteenpäin.

Eteenpäin VAIKEUKSISTA HUOLIMATTA

Sotaleskillä on tukena oma järjestö

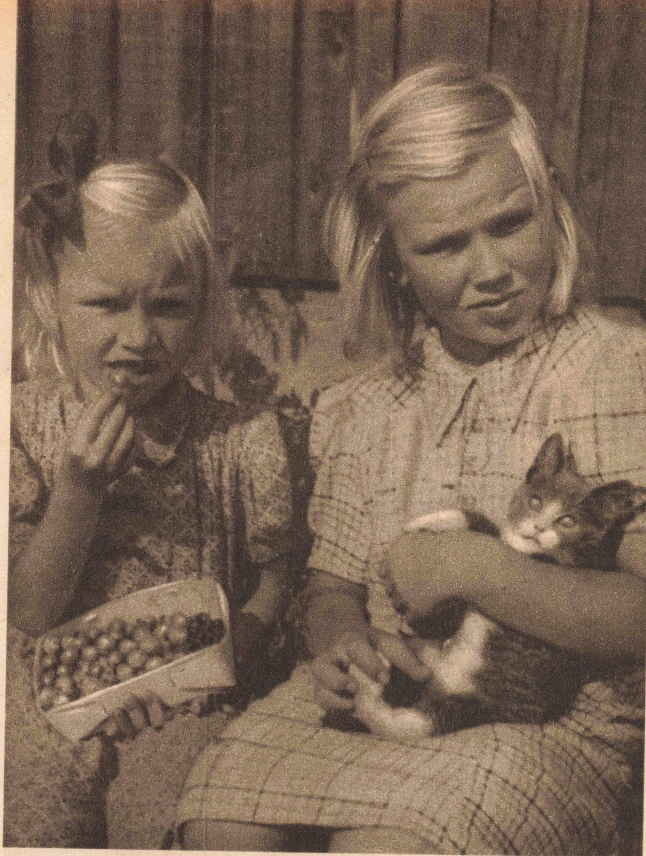
Alla: Äiti kuopuksensa kanssa isän istuttamassa marjatarhassa.

Pienen kodin pihamaalle oli tankoon vedetty Suomen lippu ja äiti ja tyttäret olivat pukeneet ylleen puhtaat sunnuntaipuvut vaikka olikin arkipäivä. Oli isän — talvisodassa kaatuneen — nimipäivä. Talvisodan raskaista päivistä on jo pitkä aika, silloin melkein vauvaksi jäänyt Terttu on nyt reipas koulutyttö ja kymmenvuotias Tuula on puuhakas pikku emäntä, mutta isän muisto ei ole näinä vuosina himmentynyt. Kuinka se olisikaan voinut himmetä, sillä kaikki he ovat tahtoneet pitää lujasti koossa sitä kotia, minkä isä heille juuri ennen lähtöään ehti rakentaa. Tosin se koti ei ehtinyt aivan valmiiksi, maalaaminen jäi suorittamatta, kattopeite oli hiukan hatara ja velkaakin jäi, mutta äiti ei tahtonut edes ajatella kodin myymistä, vaan kiirehti pian ansiotyöhön voidakseen säilyttää lapsille oman kodin isän perintönä. Työpaikan hän sai Helsingin asemalla pikatavaratoimistossa, mikä merkitsi sitä, että hänen oli lähdettävä työhön jo aamukuudelta ja illalla hän pääsi palaamaan vasta suunnilleen samaan aikaan yli puolen tunnin junamatkan päässä sijaitsevaan kotiinsa.

Mutta miten tulivat toimeen kaksi pikku tytärtä yksin kotona? Pieni viisivuotias Tuula hoivasi pikku sisartaan ja oppi ihmeellisesti talouden taitoja. Kun hän sitten meni kouluun, ei auttanut muu kuin viedä pieni sisar mukanaan ja niin on Terttu käynyt koulua vajaa kolmivuotiaasta. Opettaja suostui mielellään tällaiseen järjestelyyn ja Terttu asteli topakasti Tuulan rinnalla koulumatkat ja istui kiltisti hänen vieressään tunnit. Niillä koulumatkoilla piti Tuulan vielä huolehtia maitokaupassa käymisestä ja suoritella monia pikku asioita. Näin taisteli äiti reippaine pikku tyttärineen eteenpäin monenlaisissa vaikeuksissa ja lyhensi kodin velkaakin lähes parikymmentätuhatta. Mutta sitten hän sairastui liiallisesta rasituksesta ja joutui pakosta lopettamaan työnsä. Se tiesi heille kaikille entistä suurempia vaikeuksia, mutta äiti ei valittanut. Lopulta oli myytävä ompelukone, jolla äiti oli ommellut lapsilleen ja itselleenkin vaatteita. Tällöin oli masentuminen jo lähellä, mutta silloin ehti avuksi Sotaleskien Huolto r.y., jonka kautta perhe on saanut monenlaista tukea.

Edelläkerrottu tarina on vain yksi lukuisista muista. Meillähän on sota-

Äidin reippaat tyttäret Tuula ja Terttu.

leskiä kaikkiaan 24 000 ja heillä yhteensä 46 000 lasta. Jokaisella heillä on ollut omat vaikeutensa päästä uudelleen elämän alkuun, kun tuki on viereltä kaatunut. Vaikka heillä olisi ollut mahdollisuuksiakin päästä elämään uudella tavalla käsiksi — valtiohan on tahtonut auttaa sotaleskiä ja -orpoja monella muullakin tavoin kuin pelkillä eläkkeillä, joiden varassa pelkästään ei yksikään sotaleskiperhe tulekaan toimeen — niin sotaleskillä ei useinkaan ole ollut selvyyttä kaikista heille aukeavista tilaisuuksista. He eivät ole täysin tietoisia lisäeläkkeistä, ammattikursseista eikä lasten ammattikoulutusmahdollisuuksista. Kyllähän niistä kaikista on aikoinaan lehdissä jopa radiossakin ilmoitettu, mutta silloin ei asia kenties ollut heille vielä ajankohtainenkaan ja toisaalta erilaisten anomusten laadinta on ollut tottumattomille varsin työlästä.

Siksi sotalesket ovat tervehtineetkin ilolla järjestöä, joka on ottanut ajaakseen yksinomaan heidän asioitaan. Sotaleskien Huolto r.y. perustettiin vasta tämän vuoden helmikuussa, mutta se on ehtinyt suunnitella ja panna toimeen jo monia sotaleskien auttamismuotoja. Tärkeintä sen työssä on ollut sotaleskien kaikinpuolinen neuvonta, ohjaus ja anomusten kirjoittaminen. Uutena työmuotona on ryhdytty laatimaan toimeentulosuunnitelmia, joissa koetetaan perheille keksiä kaikki käytettävissä olevat mahdollisuudet. Tällöin ohjataan sotaleskiä erikoisesti ammattikursseille, että he pääsevät käsiksi omaan ammattiin, ellei heillä vielä sellaista ole. Kesän ohjelmassa oli 200 suurperheisen, sairaan tai siirtoväkeen kuuluvan sotalesken kesäloman vietto Lomankäytön Keskusliiton kesäkodeissa.

Isän nimipäivää viettävän kodin emäntä on Terttunsa kanssa palannut juuri tällaiselta lomamatkalta Punkaharjulta. Terveellinen ilmasto tuntuu tehneen erikoisen hyvää äidin voinnille ja elämä tuntuu nyt entistä paljon valoisammalta. Hän lähtee nyt ompelukursseille ja suurena toiveena on saada ompelukone menetetyn tilalle. Tänään on ilonpäivä erikoisesti myös siksi, että Suomen Huollolta on saatu rakennusavustus kodin kunnostamista varten. Tyttöjen kasvot loistavat, tämä isän nimipäivä on oikea onnenpäivä. Hyvä oli isä, joka jätti perinnöksi pienen kodin, vatukot ja marjapensaat, ja hyvä on äiti, häntä tahtovat pienet tyttäret parhaansa mukaan auttaa.

Narsku.

Puutarhaopettaja
Greta-Helena Korpela:

MUOKKAAN JA LANNOITAN *syksylläkin*

Syksy on hiipinyt kasvitarhaankin. Sadonkorjuun kultainen aika on päättymässä ja pian ovat viimeisetkin vihannekset tallessa. Tyytyväisin mielin tarkastelee emäntä talvivarastojaan ja toteaa kasvitarhan maksaneen työstä runsaan palkan. Huolimatta ankarasta kuivuudesta, joka monin paikoin haittasi viljelyksiä, ovat toiveet toteutuneet jopa yli odotusten. Nyt on vain huolehdittava siitä, ettei mitään ihmisravinnoksi kelpaavaa jäisi pakkasen pantavaksi.

Kaikkia muitakin syystöitä on syytä kiirehtiä, että ne tulisivat ennen maan routaantumista suoritetuiksi ja etteivät siirtyisi kevääseen. Kunnolla suoritetut syystyöt helpottavat suuresti viljelystöiden aloittamista keväällä.

Heti sadonkorjuun jälkeen kerätään kaikki kasvijätteet kasvitarhamailta ja viedään kompostiin, ellei niillä ole rehuarvoa. On kuitenkin varottava viemästä kompostiin sairaita kasvinosia, jotta eivät levittäisi tartuntaa toisaalle. Ne poltetaan muun roskan kanssa ja vasta tuhka sekoitetaan kompostiin.

Syyskäännön yhteydessä olisi mikäli mahdollista maa lannoitettava palaneella karjanlannalla, jota ajetaan maalle 2—3 kuormaa aaria kohti. Jos käytetään kompostia, on sitä tuotava huomattavasti runsaammin, jopa kaksinkertainen määrä. Samalla kertaa kompostimullan tahi muiden maanparannusaineiden kanssa, mutta ei koskaan luonnollisen lannoituksen yhteydessä, levitetään maalle kalkkia. Kalkki kohottaa maan kasvukuntoa poistamalla siitä liian happamuuden.

Syyskääntö on suoritettava r u o k a m u l l a n k o k o s y v y y t e e n, voipa ottaa vähän jankkoakin sekaan. Syvään muokatussa maassa kehittyy voimakas juuristo, jonka avulla kasvit selviytyvät poutakausien yli. Pienemmillä mailla suoritetaan kääntäminen lapiolla tai kääntötalikolla ja m u l t a j ä t e t ä ä n s u u r i i n p a a k k u i h i n, jotta pakkanen pääsee maata möyhentämään. Syksyllä käännettyä maata ei keväällä tarvitse muokata syvään, joten talven jälkeen maahan jäänyt vesi säilyy maassa viljeltävien kasvien hyväksi. Kokkareihin muokattu maa imee itseensä sadeveden paljon paremmin kuin tiiviiksi polkeutunut, kääntämättä oman onnensa nojaan jätetty. Suurilla aloilla voidaan syysmuokkaus työvoiman säästämiseksi suorittaa kyntämällä.

Syysmuokkaus ulotetaan kaikille lohkoille kasvitarhassa. Omenapuitten ja marjapensaitten juuristoalueita muokattaessa on visusti varottava vahingoittamasta kasvien juuria. Monivuotisten rikkaruohojen juuret ja juurakot poimitaan maata muokattaessa tarkoin pois. Se helpottaa kasvitarhan puhdistustöitä seuraavana kesänä.

Suorittamalla syystyöt oikealla ajalla ja oikealla tavalla voimme paljon tehdä ensi vuoden mahdollisimman suuren sadon hyväksi. On aina hyvä muistaa tuo vanha sanonta: Minkä taaksensa heittää, sen edestänsä löytää.

Syyskääntö on suoritettava ruokamullan koko syvyyteen. — Valok. F. Salonen.

KAARINA:

IRJA SAI HAASTEEN

I.

Kun Irja Alatie, entinen Alander, jälkeenpäin ajatteli tämän kevään tapahtumia, olivat ne jollakin merkillisellä tavalla alkaneet täsmälleen sillä hetkellä, jolloin hän istahti Pasilan raitiotiepysäkin pienelle harmaalle penkille odottamaan kolmosen vaunua. Sen jälkeen ei mikään enää palannut entisille raiteilleen hänen elämässään.

Hän oli käynyt koettelemassa pukuaan Karjalankadulla asuvan ompelijansa luona ja palasi kotiin. Asuntopulan vuoksi tämän oli täytynyt muuttaa näin naurettavan kauaksi saadakseen katon päänsä päälle, eikä Irja tahtonut luopua hänestä pitkän matkan vuoksi, kun ompelijatar niin täysin tiesi hänen tyylinsä ja makunsa. Harva nainen oli niin hyvin pukeutunut kuin hän, vaikka ei käyttänytkään satumaisen kalliita ateliereja, joista ystävättäret tohisivat. Se kuului kerta kaikkiaan hänen taitoihinsa, ja siitä hän oli mielissään. Pitipä hän ompelijattarensa omana salaisuutenaankin — se oli asia, joka ei kuulunut muille.

Ei ollut hullummaksi tällainen retki tuntemattomaan, sillä tämä kaupunginosa oli tyystin toinen maailma kuin hänen omansa. Siellä lekotteli vielä kevätauringossa louhimattomia, tasoittamattomia luonnonkallioita jokainen rakonen työntäen mahdollisuuksiensa mukaan vihreää kortta, voikukkaa, puunnärettä — silmää virkistävä näky keskikaupungin asukkaalle. Kallioiden välissä sijaitsi mainioita pyykinkuivauspaikkoja, joissa kirjavat, paikatut alusvaatekerrat, nutut, esiliinat, lakanat ja muut jokapäiväiseen elämään kuuluvat vaatekappaleet iloisesti liehuivat tuulessa. Irja huomasi katsovansa niitä uteliaana, vaikka sitten melkein punastuen käänsi silmänsä muualle — ei ollut Irja Alatien tapaista katsella ihmisiä alusvaatteisillaan, ja tämä oli melkein samaa. Siinäkin tulvahti häntä vastaan toisenlainen maailma kuin hänen omansa, ja ainakin tällä hetkellä siitä ryöpsähti häntä kohden omituisen kirpeä ja aurinkoinen puhtauden tuoksu. Äiti, joka lapsineen vartioi vaatteita, oli varmasti omin käsin ja hartiavoimin ne pessytkin.

Johonkin kallionkoloon oli muokattu pieni perunamaa, johon toinen äiti poikineen pisti puuhakkaasti siementä. Ja eräässä kolossa, hiukan piilossa muilta, istui nuori työmies tyttöineen ja hyräili käsi tytön vyötäisillä: Sinun kanssas minä joisin vaikka vettä ojasta — mutta jatkoa ei Irja kuullut. Jossakin tekivät pikkutytöt seppeleitä voikukista, joita he olivat keränneet viereensä suuret kasat. Matalahkojen, ympärillä sijaitsevien rakennusten ikkunoissa näkyi myöskin kukkia — pelargoonioita, verenpisaroita, kaktuksia ja — Irja oli tuskin uskoa silmiään — erään kellarikerroksen ikkunassa kukki ylhäisen kaunis gardenia — mistä lie sinne eksynytkin ja mikä oli sen tarina?

Mistä johtui, että hänen silmänsä näkivät tänään toisin kuin ennen? — Ne ikäänkuin liioittelivat värejä, ja kaikki täällä järkytti häntä. Maailma olikin paljon suurempi ja moninaisempi ja värikkäämpi kuin hän tahtoi uskoa, hän aivan kuin tavaili toisenlaista kirjaa kuin tähän saakka — hän tunsi jopa halua paiskata kiinni entisen ja syventyä uuteen.

Tällaista levottomuutta hän ei ollut tuntenut kuin joskus nuorena — kevätilmako häntä uuvutti vai alkoivatko punaiset verisolut taas olla vähenemässä? — Hänellä oli taipumusta anemiaan. Ei — ei kai se sitä ollut — tällä hetkellä hänestä tuntui, että noita punaisia soluja oli liikaakin ja ne vaativat oikeuttaan. Hänen kylmä, siniharmaa katseensa oli jäänyt nuoreen, kiiltävälehtiseen koivuun, joka oli päässyt toteuttamaan itsensä pääkaupungin liepeillä — toteuttamaan itsensä — mistä nuokin sanat nyt johtuivat hänen mieleensä? Miten iloisesti se ravistelikaan notkeita oksiaan tuulessa ja miten mahlat mahtoivat juosta valkoisessa rungossa!

Hupsutusta! Oliko hän käymässä hentomieliseksi tai vanhuudenhöperöksi! Ei hän vielä vanha ollut, vaikka oli löytänyt oman elämäntyylinsä siinä määrin, että tällä hetkellä tunsi olevansa sen kahleissa. Tähän saakka hän oli ollut siitä pelkästään iloinen ja ylpeä. Suottako ystävät sanoivat, että hän pystyi hallitsemaan elämäänsä, ja tiesi hän sen itsekin. Hän osasi hoitaa erinomaisesti raha-asiansa — olisivathan ne voineet jonkun toisen käsissä mennä sekaisinkin, vaikka asessori-isä oli jättänyt ne loistokuntoon — hän pystyi pula-ajasta ja muiden tavallisten ihmisten pulmista huolimatta tulemaan toimeen annoksillaan ja sillä mitä sai, jopa valmistamaan niistä erinomaisen hienostunutta ruokaakin — sellaista, joka sopi hänen solakkaan, kapeaan olemukseensa, hän ei tarvinnut rotevia annoksia — varjelkoon! Hän tiesi, mikä häntä puki, mikä ei, tiesi jo ennakolta, mistä musiikista, mistä kirjallisuudesta piti, eikä vaivautunut järkyttämään mieltään muunlaisella, oli valinnut itselleen harvoja, mutta taattuja ystäviä — sanalla sanoen hän oli löytänyt elämäntyylinsä ja kulki sen viittomaa tietä yhtä joustavasti, kevyesti ja rasiintumatta kuin siroilla kengillään ja kapeilla aito silkkisukan verhoamilla nilkoillaan keskikaupungin asfalttia. Kauniit jalkineet olivat hänelle yhtä välttämättömät ja itsestään selvä asia kuin ilma, jota hän hengitti, ja hän oli ennen sotaa ja pulaa kerännyt itselleen riittävän varaston.

Hänellä ei ollut koskaan kiirettä eikä hän rasittanut itseään liikaa. Isä oli aikoinaan, kun huomasi, ettei hänellä ollut halua naimisiin, hankkinut hänelle pienen toimen tutussa pankissa, jossa hänellä tosin oli erikoisasema, mutta palkka oli sen mukainen — hän tuli muutenkin toimeen. Hänen ei tarvinnut elättää itseään — isän eläke ja pääoman korot pitivät siitä huolen. Hänen ei tarvinnut kuin hiukan säännöstellä elämäänsä, ja siihen hänellä oli luontaiset taipumukset. Hänellä oli omat systeeminsä melkein kaikessa — silloin elämä pysyi järjestyksessä. Koti, johon kuului kaksi huonetta, keittiö ja parveke, oli tuon systeemin loistava tulos. Jokaisella pikkuesineellä oli oma paikkansa, jokaisella pikkuaskareella oma järjestyksensä, jokaisella päivän hetkellä oma tehtävänsä — silloin kaikki pysyi kunnossa. Siivooja-Hilma, joka viime vuodet oli käynyt hänen luonaan ja joka oli yleensä hyvien perheiden siivooja, ei ollut mokomaa komentoa nähnyt.

Kun hänellä ei ollut omaisia eikä sisaruksia, joille olisi voinut kirjoittaa, ja kaikki ystävät asuivat samalla paikkakunnalla, oli hän ajat sitten ruvennut pitämään kirjaa jokapäiväisen elämänsä vaiheista — siinä oli sarakkeensa virkistykselle, levolle, seuraelämälle, menoille ja tuloille — häntä huvitti verrata vuosien saavutuksia toinen toisiinsa — ja pitkän ajan kuluessa ne olivat olleet melkein samat, ellei ota huomioon indeksin vaihtelemista ja enenevIä veroja. Mutta senkin rasituksen hänen menonsa kestivät mainiosti.

Tänään hän oli varmasti tehnyt virheen systeemissään, koska antoi kolmosen vaunun kolista ohi jääden yhä istumaan pienelle puupenkille ja tuijottamaan keväistä maisemaa. Näillä tienoilla hän muuten ennenkin oli vaellellut keväisinä iltoina erään kanssa, joka aina etsi mahdollisimman asumattomia seutuja, ja tämä oli silloin ollut melkein koskematonta. Oli ollut aika — pieni hurja tuokio — jolloin hän tuon saman erään vuoksi olisi ollut valmis köyhyyteen, kiireeseen, epäjärjestykseen, yllätyksiin — mihin vain, mutta onneksi järki oli voittanut ja se tasapainoinen elämäntyyli, jonka hän nyt hallitsi. Katuiko hän? Pelkkä tuollainen kysymyskin oli luvaton — asia oli unohdettu ja haudattu syvälle mielen pohjaan tai oikeammin poistettu sieltä kokonaan. Paras todistus siitä oli, että hän aina silloin tällöin tapasi tuon erään tämän nostamatta minkäänlaista myrskyä hänen sielunsa peilityyneydessä. Hänen piilotajuntansa oli nyttemmin yhtä viljelty kuin hänen koko muukin viileä, ylhäinen ja täysin järjestynyt olemuksensa.

Eräs muutos hänen täytyi kuitenkin tehdä elämäntapoihinsa: järjestää hiukan useammin pitkiä kävelyretkiä luontoon, se sarake oli liian tyhjä hänen päiväkirjassaan, paeta useammin keskikaupunkia — silloin ei kevätilma vaikuttaisi näin vahvasti.

Auringon eteen oli tullut pilvi, tuollainen sininen möhkäle, joka yläilmoista käsin omalla tavallaan myöskin on tilanteen valtias saaden eloisan kevätpäivän äkkiä ikäänkuin sammumaan. Irjaa puistatti, ja kävelypuku alkoi tuntua liian ohuelta. Hänen olisi pitänyt ottaa mukaan pieni sinikettuviittansa, mutta se oli tuntunut tyylittömältä näin pitkällä raitiotiematkalla.

Hän oli loppujen lopulta liian herkkä ja vaikutelmille altis. Nyt häntä alkoi vaivata se, mitä ompelijatar äsken oli puhunut hiukan ilkkuvalla tavallaan. Tämä oli nauraen kysynyt, joko hänelle oli määrätty asukkia — käytti vielä tuollaista sanaakin! Irja Alatie ja asukki! Rajansa sentään kaikella! Ja kun Irja viileästi tyrmistyneenä oli torjunut tuollaisen mahdollisuudenkin, oli tämä yhä nauraen vakuuttanut, ettei hän kohtaloaan vältä sen paremmin kuin kukaan muukaan, ja että eräällekin hienolle ikäneidolle oli pantu kaveriksi nokikolari, jolla toki oli perhe mukana ja että muuan vanha hurskas opettajatar oli pari kuukautta asuttanut toisessa huoneessaan, jonka hän kokonaan oli pyhittänyt sisarvainajansa muistolle, murtovarasperiskuntaa, jonka poliisi sitten oli korjannut soveliaampaan paikkaan. Nyt sinne määrättiin uusi väki, ties ovatko edes naimisissa! Ei, paras ennättää edelle ja ottaa hyvällä tuttuja taattuja ihmisiä, ennen kuin pannaan pahalla!

Irja Alatien elämäntyyliin kuului myöskin, ettei hän koskaan kuunnellut huhuja eikä juoruja, koska ne, niin typeriä kuin olivatkin, olisivat ilkeästi särkeneet hänen mielenrauhaansa. Kuten nytkin oli käynyt — jo ompelijattaren puhetapa sinänsä nosti ihon kananlihalle. Ihmiset olivat muuttuneet kumman suorapuheisiksi ja nenäkkäiksi tähän aikaan — rajoja ylitettiin hiukan joka taholla. Totta oli, ettei heidän vanhassa, mutta nykyaikaistetussa osaketalossaan vielä ollut pidetty huoneistotarkastusta, ja sitä monet ihmettelivät, mutta vaistonsa oli vuokralautakunnallakin. Talossa asui enimmäkseen sivistyneitä, hiljaisia pieneläjiä, kuten hänkin, eläkkeennauttijoita ja vanhuuden lepoon asettuneita, joilla ei ollut vaivoinaan suuria tiloja, ja jotka tulivat toimeen itsekseen ja omillaan. Ehkä tällainen yhdyskunta kokonaan oli unohtunutkin, saanut jäädä omaan rauhaansa. Kotirauhan toki esivalta oli velkaa sellaisille, jotka eivät koskaan olleet yhteiskuntaa härinneet.

Mutta Irjan levottomuus ei hellittänyt, vaikka hän kuinka olisi yrittänyt todistella itselleen, että asia raukeaisi heti omaan mahdottomuuteensa hänen kohdallaan, kun tarkastusmiehet näkisivät hänen sinisen makuuhuoneensa — mikäli he olivat kyllin tahdittomia kurkistaakseen sinne! — sen vanhan mahonkikaluston, muotokuvat ja taide-esineet. Kulttuuria ei tällaisenakaan aikana ollut varaa tärvellä. Ja tämä huone olisi ollut pakko antaa, koska olohuone sijaitsi sisempänä.

Ennakkoaavistukset oli Irja aina päättävästi torjunut, moinen taikausko olisi suorastaan voinut herättää elämänpelkoa. Nyt hänen mielensä pohjalla asui itsepintainen tunne siitä, että jokin väistämätön, elämää järkyttävä, vyöryi häntä kohden.

Kolmeneljännestuntia myöhästyneenä hän oli aterioinut: osa ruokaa oli odottanut häntä isolassa, osa jääkaapissa. Nyt hän pesun jälkeen huuhteli ruoka-astioita kylmällä vedellä asettaen ne telineeseen kuivumaan ja peittäen ne huolellisesti vartavasten valmistamallaan liinalla. Hän oli laskenut, että hän sillä tavalla säästi pyyhkeitä satojen markkojen edestä vuodessa puhumattakaan ajasta. Tällä kertaa oli astioita pestessä kolmasti läikähtänyt vettä ruostumattomalle, hohtavan kirkkaalle pesupöydälle. Tavallisesti se pysyi ihan kuivana, mutta siinäkin hänellä oli oma systeeminsä, ja pesupöydän pyyhe säilyi puhtaana viikkokaupalla. Järkytys näytti tuntuvan kaikkialla.

Ovikellon soidessa hän vasten tavallisuutta säpsähti, koska hän tänään ei odottanut ketään tulevaksi. Sitä paitsi ihminen, jolla on hyvä omatunto, ei yleensä säpsähdä. Ennen kuin avasi, hän kuten aina, pisti varmuusketjun oveen, mutta kun huomasi tulijan talonmiehen vaimoksi, rupesi ottamaan sitä jälleen auki niin häkellyksissään, ettei huomannut uudelleen sulkea ovea saadakseen ketjun irti. Hän oli vaimon kasvoista lukenut, ettei tällä tavallista asiaa ollut.

— Voinhan asiani ovenkin takaa sanoa, hymähti tämä, — jos neiti on jo sulkenut yöksi. Mihin neiti on silmänsä pannut, kun ei huomannut lappua porraskäytävän seinällä? — te kun aina olette niin tarkka kaikesta. Siellä se on ollut laillisen ajan! Täällä odotteli teitä suuri joukko herroja — tarkastusmiehet, näetten — mutta kun ei teitä kuulunut, katsottiin talonkirjoista ja piirustuksista.

Irja sulki äkkiä oven ja sai ketjun irti, hän toimi kuin unessa.

— Ja mitä niissä oli katsomista? hän sai kysytyksi vetäen vaimon eteiseen ja sulkien oven, vaikka hyvin arvasi koko asian.

— Sitä vain, että teidän on uusien asetusten mukaisesti otettava vuokralaisia —

— Monta! parahti Irja, hänen mieleensä jäi vain tuo monikkomuoto. Eteinen alkoi pyöriä hänen silmissään.

— Sanoivat pinta-alaa niin suureksi näissä vanhoissa taloissa, niinkuin se onkin. Kun ihmiset asuvat pommisuojissa ja ulkohuoneissa eivätkä nuoret parit edes pääse yhteen.

— Se maaltapako, maaltapako!, uikutti Irja. Ennen mentiin naimisiin vasta sitten, kun oli katto pään päällä! Syytön olen minä, syytön, syytön!

— Niin mar, vastasi vaimo kädet puuskassa, ja hänen punakoille suurille kasvoilleen levisi hymyn häive.

— Milloin ne kävivät täällä?

— Olisiko siitä nyt kolme varttia, kun lähtivät. Eivät enää katsoneet voivansa varttua, kun virka-aika loppui ja heidän oli nälkä.

— Siinäpä se — jos järjestelmä yhtenä ainoana päivänä häiriintyy, menee kaikki vikaan, vilahti Irjan sumuisissa aivoissa. Jos hän olisi ollut täsmällinen, olisi hän ollut kotosalla miesten käydessä, vaikka lappu olikin jäänyt huomaamatta. Rangaistus tuli heti. Nyt he eivät saaneetkaan nähdä häntä eivätkä sinistä makuuhuonetta, eivätkä voineet ymmärtää —

— Onko tämä peruuttamatonta? sai hän soperretuksi. Ettekö edes selittäneet, pyytäneet, että he tulisivat uudelleen.

Talonmiehen vaimo silmäsi vaistomaisesti kaunista, tilavaa eteistä, josta avautui näköala suureen makuu- ja vielä suurempaan olohuoneeseen — tässä kodissa ovet olivat tottuneet aina olemaan auki. Se teki kaiken vieläkin väljemmäksi, ja raitista, hyväntuoksuista ilmaa oli että humisi.

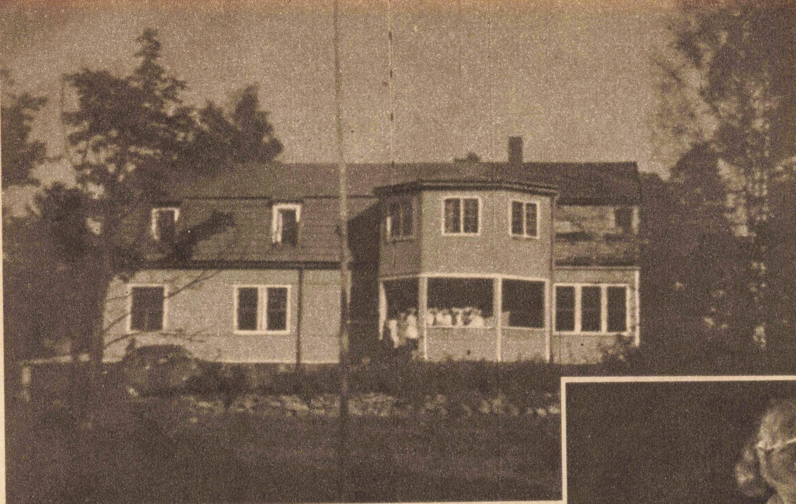
— Minkäs siinä selittämään, kun piirustuksista näkyy neliömetrit ja talonkirjoista asukasluku. Sanoivat vaikka jo huomenissa lähettävänsä perheen, niin että valmistuu siihen vain. Olisi pitänyt ajoissa ottaa tuttu ihminen tai muuten lisätä perhettään. Hän naurahti niin, että valkoiset hampaat välkkyivät ja vatsa hytkähti. — Hauskaa ei se toki neidille liene, lisäsi hän sitten totisena, kun olette sellainen järjestuksen ihminen. Nyt täytyy lähteä viemään sana vielä toiseen rappuun. Hyvää yötä! Ehkä saatte mukaviakin ihmisiä, hauskaa seuraa! Ja vaimon silmät välähtivät sinisinä päivettyneissä kasvoissa.

Kesti kauan, ennen kuin Irja sai unta ja silloinkin hän nukkui levottomasti. Päivän tapaukset kummittelivat unissakin. Hän oli loikovinaan kalliolla auringonpaisteessa, jossakin liehui iloista pyykkiä kuivamassa, pieniä vaatekappaleita ja isoja ja kaikilla oli kasvot, jotka nauroivat hänelle. Ja joka kivenrakosesta puhkesi pieniä sinisiä, punaisia ja keltaisia kukkia ja hän kuuli kuin lapsen naurua ja sitten hän huomasi, että kukkaset nauroivat. Hänen itsensäkin teki mieli nauraa ja ilakoida ja hän oli juuri yhtymässä kuoroon, kun heräsi siihen, että sanomalehti putosi luukusta eteisen lattialle. Uusi päivä oli alkanut — nyt olikin jo huomen, hän ajatteli kuin ennen lapsena.

(Jatkuu.)

★ Senjälkeen kun »Seitsemännen kerroksen nuori pari», jonka vaiheita Tuulian kuvaamina lukijamme innostuneina seurailivat, siirtyi yksityiselämään odottamaan rauhan palaamista maailmaan, ovat monet lukijamme toivoneet uuden jatkokertomuksen alkamista. Tässä numerossa tuo toivo täyttyy. Nimimerkki Kaarina, jonka uskolliset lukijat ovat seuranneet »Anja»-sarjan tarinoita teoksesta toiseen, on antanut Kotiliedelle uusimman työnsä »Irja sai haasteen». Kun luette tämän ensimmäisen luvun, tiedätte jo millainen haaste tuli, mutta ette sen laajakantoisia seurauksia.

Vas. Kauniaisissa Helsingin lähellä on Mannerheim-liiton kodinhoito-opisto. — Alla: Ennen muuta kodinhoitajan on huolehdittava siitä, että lapset tulevat hoidetuksi äidin ollessa sairaana tai uutta vauvaa hakemassa. — Alinna: Kodinhoitajaoppilaat ovat emäntäkoulun käyneitä, mutta heidän taitojaan vielä terästetään opistoaikana.

Terveydenhuollontarkastaja Sigrid LARSSON:

NELJÄNNESVUOSISATA *lasten ja kotien hyväksi*

Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto, jolla on keskeinen asema maamme varpaaehtoisessa lastensuojelutyössä, viettää tässä kuussa 25-vuotisjuhlaansa. Liiton työkenttä on niin laaja ja sen saavutukset lasten ja nuorten aineellisen, terveydellisen ja kasvatuksellisen huollon alalla niin merkittävät, ettei niistä voi tässä yhteydessä antaa osapuilleenkaan tyhjentävää kuvaa. Mainittakoon kuitenkin, että esimerkiksi kansanterveystyön alalla koululääkäri-, kouluhoitajatar- ja terveyssisarlaitos ovat kaikki syntyneet Mannerheim-liiton aloitteesta ja sen taloudellisen tuen turvin. Samaten nuorisonhuollon alalla saa maatalouskerhotoiminta, johon tällä hetkellä osallistuu jo yli satatuhatta nuorta viljelijää, kiittää olemassaoloaan Mannerheim-liittoa. Kun vielä muistamme liiton voimakkaan osuuden lasten ja nuorten fyysillisen kasvatuksen kehittäjänä, kotimaisen ja ulkomaisen sotakummitoiminnan, kummikuntaliikkeen, kesäsiirtolatoiminnan, maksuttoman kouluhammashoidon järjestämisen sekä liiton uranuurtavan aseman lastenhoidon opetuksen ja neuvonnan alalla, saamme joltisenkin käsityksen niistä valtavista, kansamme tulevaisuudelle elintärkeistä tehtävistä, joihin Mannerheim-liitto on perustajansa asettamiin tavoitteisiin pyrkiessään vihkiytynyt.

Luomme seuraavassa katsauksen erääseen juhlivan liiton työmuotoon, jota Kotilieden lukijakunta vähimmän tuntee, nimittäin kodinhoitajatoimintaan.

Kuluneet sotavuodet ovat asettaneet maamme äitien kannettavaksi entistä raskaamman työtaakan. Joko on äiti — tavallisimmin kaupungeissa ja tehdaspaikkakunnilla — kotityön ohella saanut tehdä työtä myös kodin ulkopuolella, tai maatalousoloissa miesväen ollessa puolustuslaitoksen palveluksessa, varsinaisen kodinhoidon ohella hoitaa myös miesten töitä maataloudessa. Näiden väsyneiden äitien on nyt useimmissa tapauksissa tultava toimeen ilman vakituista kotiapulaista, joiden pitäminen vähävaraisissa tai varattomissa perheissä nykyoloissa lienee mahdotonta. Niin kauan kun elämä kulkee tavallista, jokapäiväistä rataansa, jaksaa äiti jotenkuten hoitaa tehtävänsä, mutta niin pian kun jotakin normaalista poikkeavaa sattuu kodin piirissä, esimerkiksi sairaus tai muu onnettomuus, tulee työtaakka helposti äidille ylivoimaiseksi. Terveyssisar käy kyllä antamassa sairaalle tarvittavaa hoitoa, mutta harvoin hän ennättää jäädä pitemmäksi aikaa kotiin huolehtimaan varsinaisista kotiaskareista. Näissä tapauksissa on hyvä, jos paikkakunnalla on kodinhoitaja, jonka terveyssisar voi lähettää äidin avuksi. Myös synnytyksen sattuessa on kodinhoitajan apu verraton, niin että äiti huoletta voi levätä lapsivuodeaikansa tietoisena siitä, että lapset, karja ja kotiaskareet kuitenkin tulevat hoidetuiksi.

Jo parikymmentä vuotta on Mannerheim-liiton ohjelmassa ollut kodinhoitajatoiminta perheenäitien ja kotien auttamiseksi. Asiaa kokeiltiin jo muutamilla paikkakunnilla, joissa paikallinen Mannerheim-liiton osasto kodinhoitajaksi palkkasi tähän tehtävään sopivaksi katsomansa paikkakunnalla asuvan naisen, esimerkiksi lesken. Pian huomattiin kuitenkin, että tämä tärkeä työ ei tulisi menestymään ilman koulutettua työvoimaa. Yhteistoimin Maatalousihallituksen ja Valtion Terveydenhuolto-opiston kanssa ryhdyttiinkin syksyllä 1939 kodinhoitajia kouluttamaan. Pääsyvaatimuksena kurssille on, että oppilas on suorittanut emäntäkoulukurssin. Varsinainen kodinhoitaja-kurssi jakautuu 2 kuukautta kestävään tietopuoliseen oppijaksoon ja sitä seuraavaan 2 kuukautta kestävään käytännölliseen harjoitteluun sairaaloissa ja lastenhoitolaitoksissa. Kodinhoitajakursseja on tähän mennessä järjestetty Maatalousihallituksen alaisissa emäntä- ja kotitalouskouluissa sekä Mannerheim-liiton Kodinhoito-opistossa Espoon Viherlaaksossa. Tähän mennessä on koulutettu yhteensä noin 400 kodinhoitajaa, joista noin 200 toimii varsinaisessa kodinhoitajatyössä.

Kodinhoitajan työn määrittelee hänen ohjesääntönsä seuraavasti:

Kodinhoitajan työn tarkoituksena on olla perheenemännän sijaisena tai apuna kodissa, jossa emäntä oman tai jonkun muun perheenjäsenen sairauden takia tahi muusta syystä on kykenemätön tahi estynyt kodinhoidosta huolehtimaan, sekä toimia asianomaisen terveyssisaren apuna terveydenhoidollisissa tehtävissä.

Kodinhoitajan tehtäviin kuuluu siis tehdä perheenemännän askareet kodissa, siivota, valmistaa ruoat, hoitaa lapset, pestä ja parsia sekä ruokkia ja hoitaa karja. Edelleen hän

(Jatkuu siv. 510.)

K u v a 2. Pusero on valmistettu vanhasta pieneksi käyneestä angorapuvusta, jota puseron ruskea osa on. Koristeraita on kaulaliinan jäännöksiä, kellervää. Kirjaimet hameen viheriää väriä.

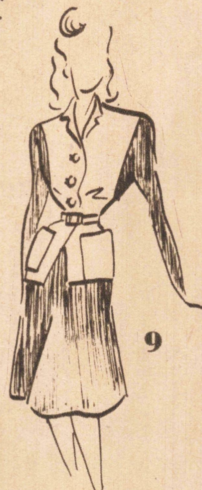

K u v a 3. Hame nykyaikaista kellotyyliä, ruudulliseksi muokattu kangasraidoin. Hame on valmistettu neljästä äidinäidin villamusliinisesta huivista, jotka olivat aikansa palvelleet ja kuluneet. Tukemaan ja koristamaan valmistettiin raidat vaalean vihreästä vanhasta puvusta ja kirkkaan punaisesta huivista.

Irja Palonen piirtää ja ehdottaa:

Uusi puku VANHASTA

Syksyn ja talven pukimet kuntoon korjaamalla ja kunnostamalla ne. Kaikesta vanhasta voimme saada käyttökelpoista käyttämällä mielikuvitusta ja saksia apuna. Vanhan puvun kunnostaminen onkin oikeastaan hauskaa, koska uskallamme rohkeammin käyttää saksia ja pilkkoa kangasta mielin määrin. Kaiken uuden kankaanhan käytämme järkevällä tavalla ja mahdollisesti ajatellen tulevia kunnostamis- ja muuntamismahdollisuuksia.

Ihastuttavaa raaka-ainetta »uusiksi» puvuiksi ovat nykyisin käytetyt ikkunaverhot. Paksuista sivuverhoista saadaan lämpimiä ja pehmeitä pukuja sekä jakkuja ja ohuemmista puseroita upottamalla niihin pitsejä tai ommellen reikäommelta koristeeksi. Entisaikaiset villahuivit ovat ihastuttavia jakkukankaita. Oheisissa kuvissa on pukuja ja puseroita valmistettu mitä erilaisimmista entisistä vaatteista.

◆

K u v a 10. Tässä puvussa tarkenee, sillä siinä on entinen säämiskäinen urheiluliivi käytyään liian pieneksi entiseen käyttöönsä kiinnitetty puvun lisäkkeeksi ja liitoskohta edessä on päällikeommeltu pukukankaan päälle. Säämiskästä on leikattu kuvioita, joita on siroiteltu sinne tänne poimutettuun hameeseen.

K u v a 1. Puseroon on käytetty isoäidin alushameen helmasta »brodyyri» ja vanhasta herrojen frakkipaidasta kangasosa. Kankaan kiinnityskohta pitsiin on leikattu pykäreunalle ja se seuraa täten kirjonnan kuvioita. Sopii hyvin talven takkipuvun puseroksi.

K u v a 5. Vierailupuku saadaan viehättävän näköiseksi irrallisella liepeellä, jonka voi valmistaa mistä materiaalista tahansa. Villapukuun samettilieve on kaikkein suositeltavin.

K u v a 6. Kapea hame saadaan leveäksi panemalla poikki ja jatkamalla helmaan raidaksi toista kangasta. Liitoskohdan yläpuolella nyöristä kierretty punos.

K u v a 4. Kuluneet kyynärpäät piiloitetaan ja puku uusitaan sopivan värisellä kangasraidalla tai voidaan myöskin neuloa ohuella langalla kuvioraita kuvan mukaan.

K u v a 7. Kaksi vanhanaikaista ja hyvin kapeaa pukua on yhdistetty ja tulos on hyvin nuorekas. Kiinteä pitkä miehusta ja siihen laskostamalla yhdistetty raidalliseksi jatkettu hame. Hameen laskokset ovat muodikkaan silittämättömät.

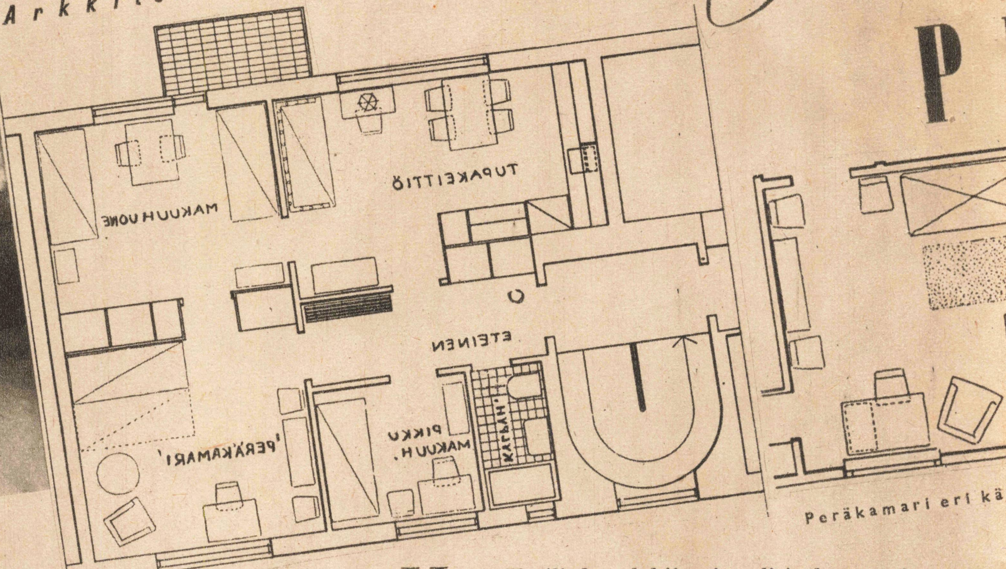
K u v a 8. Pienellä kangaskappaleella saadaan uusi vivahdus monen vuoden vanhaan pukuun.

K u v a 9. Käytännöllinen ja kaunis ehdotus liivimäiseksi jakuksi, piristämään ja lämmittämään sekä somistamaankin. Jakun voi siis valmistaa irrallisen ja sitä voi käyttää väreistä riippuen useankin puvun päällä.

Arkkitehti ELSI BORG esittelee:

Olisi ...
P...

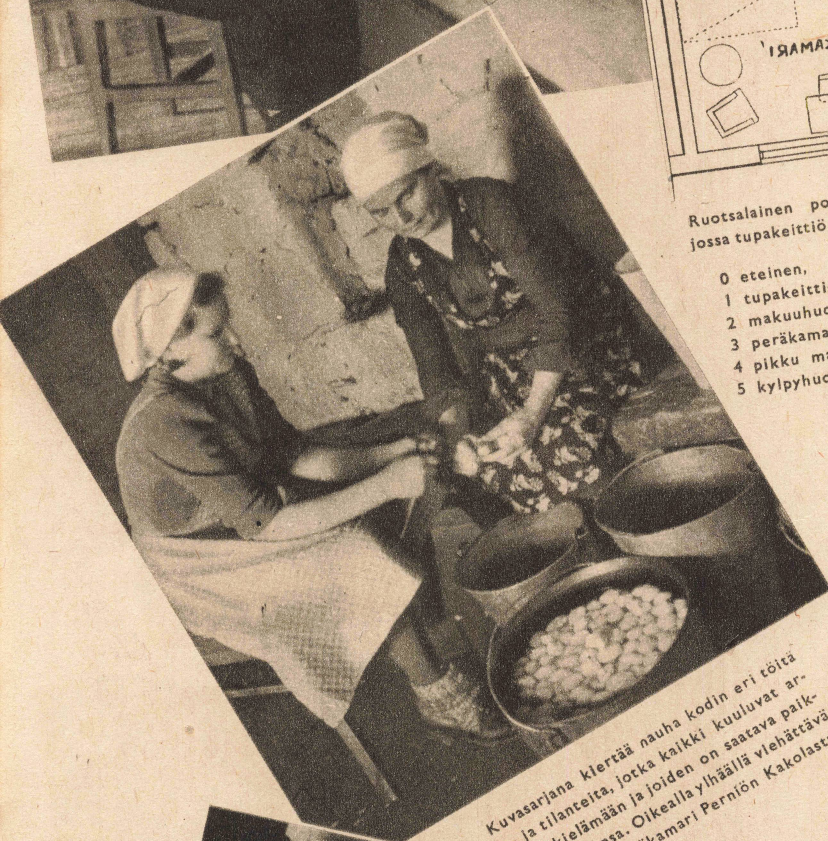

Peräkamari eri kä...

Ruotsalainen pohjasuunnitelma, jossa tupakeittiö on kodin keskus.

0 eteinen,
1 tupakeittiö,
2 makuuhuone,
3 peräkamari,
4 pikku makuuhuone,
5 kylpyhuone

Kuvasarjana kiertää nauha kodin eri töitä ja tilanteita, jotka kaikki kuuluvat arkielämään ja joiden on saatava paikkansa. Oikealla ylhäällä viehättävä peräkamari Perniön Kakolasta.

Hyvä Kotilieden lukija, juttelisin kernaasti hetken kanssasi, yhteisistä huolistamme.

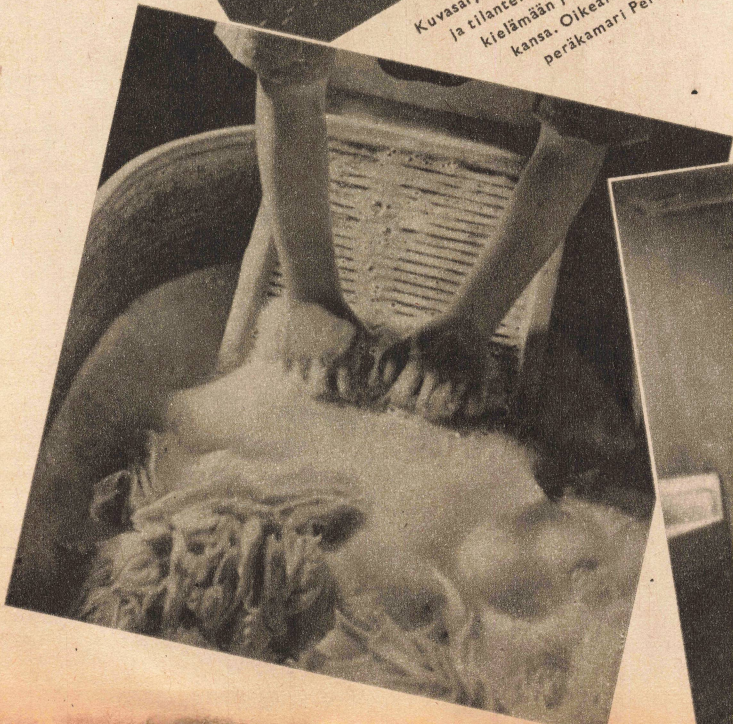
Ne huolet eivät koske sinua, jonka kotihallintaan kuuluu useampia huoneita, sinua, joka vapain hymyin voit minun teille tullessani kiepsahtaa eteishuoneen sivuovelle, avata sen järjestystä uhkuvaan peräkamariin ja sanoa, että »vieras on hyvä ja painaa puuta.» Ne koskevat sinua, sinä ahtaan asunnon haltija.

Sinä hankaudut pienoiskeittiösi pöydänreunojen välissä syyssäilömisiesi, pestyjen pikkuvaatteiden ja kaikenlaisten ylimääräisten taloustöiden kohteiden pursutessa olo- tai ehkäpä ainoan huoneen nurkkiin. Et tahdo minua millään nyt. Ahtaus on suuri eikä rauhallisesta keskustelusopesta tietoakaan. Toroteeaa ei ole tässä talossa, niinkuin ei paljon muuallakaan kohta, ja sinulla on kädet ylen täynnä. Työpäiväsi on pitkä ja asuinalasi ahdas.

Juuri siksi tulenkin. Omat ajatukseni ovat minimimittojen ahdistamat. Ylivoimainen rakennusainepula, kallis aika, huutava asuntojen puute ovat ne tekijät, jotka pakottavat meidät suunnittelijat alimittaisten asuntojen katkeralle tielle.

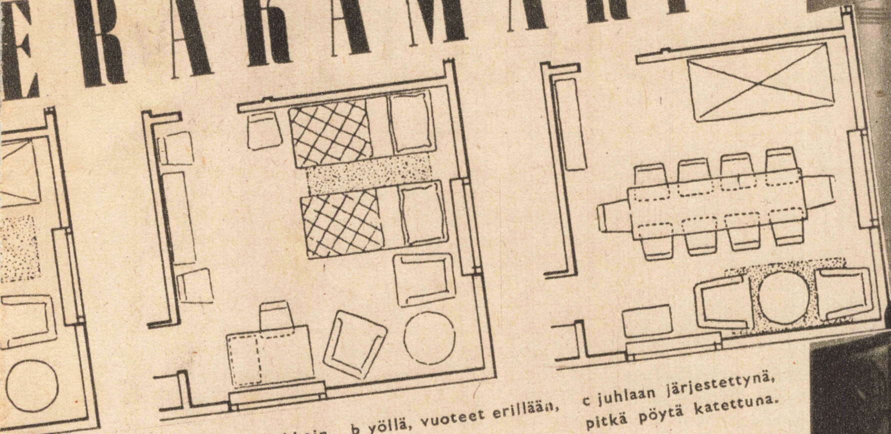
Tulen siis kuin vanha tuttu vierellesi, tarttukaamme yhdessä työhön ja pohtikaamme yhdessä pulmiamme.

Oletko tavannut suurempia optimisteja kuin nykyajan pelottomat nuoret? He naivat ja saavat lapsia, vaikk'ei heillä ole

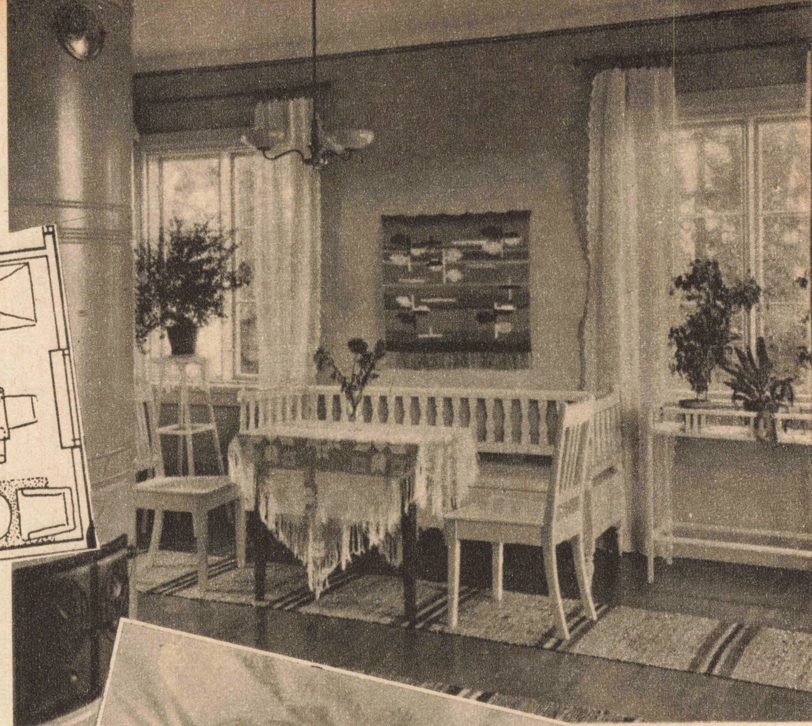

...hyvä jos olisi
...ERÄKAMARI

...töissä: a päivällä, sängyt allekkain. b yöllä, vuoteet erillään, c juhlaan järjestettynä, pitkä pöytä katettuna.

omasta kodista tietoakaan. Onneksi kansallemme ovat nämä nuoret rouvat ja herrat Pelottomat. Ja kun he viidenkymmenen vaikeuden jälkeen saavat huoneen ja keittolevyn, he ovat onnellisia.

Ahtaallekin alalle voi hyvällä järjestelyllä saada viihtyisän kodin, jos vain päämääränä on oikea asuminen eikä pelkkä näytekoti. Kuinka usein näkeekään nuoria koteja, jotka ovat kuin huonekaluliikkeiden persoonattomia muotikuvastimia ja asianomaisten asukkaiden tarpeet on vain osittain otettu huomioon.

Asuminen on pääasia, jota kalustaminen palvelee.

Vaikeasti hoidettava koti ja epäkäytännöllinen asuminen vievät kyllä yhteisestä pesästä pian viehätyksen.

Ahtaalla asunnolla on useimmiten ainakin yksi hyvä puoli: hallitset emännänkatseellasi koko alueesi. Ja siinäpä vasta etu!

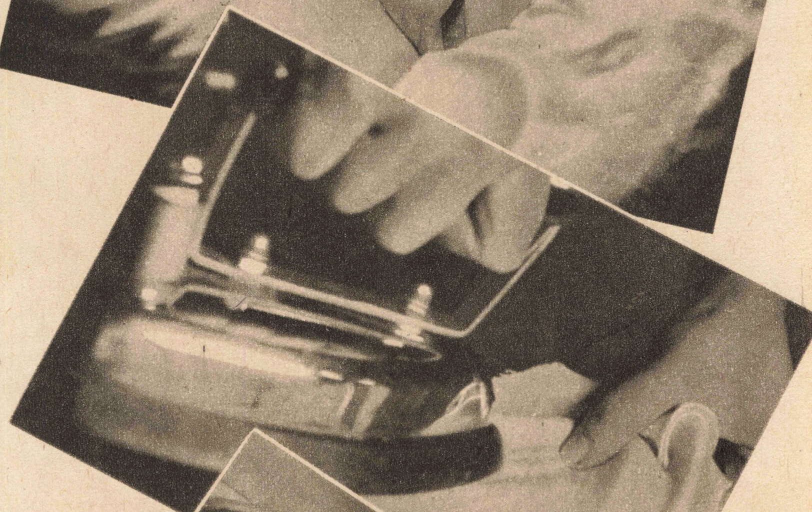
Pienet huoneistot, yhden, kahden sekä kolmen huoneen ja keittiön huoneistot, joissa tuskin kotiapulainen tulee kysymykseen, olisi suunniteltava siten, että perheen emäntä keittiössä hääriessään voi nähdä luonnollisesti olohuoneeseen, perheen yhteistilaan sekä myöskin makuuhuoneeseen, missä lapset nukkuvat päiväuntaan tai leikkivät. Siinä säästyy monta askelta, pikkuvahinkoa ja -säikähdystä, ja mikä tärkeintä, perheen äidillä on kotinsa tapahtumat, tavarat ja asukkaat aivan ympärillään. Sillä niin on kuin sanot: emännän ympärille kodin jäsenet kumminkin aina kokoontuvat.

Siksipä tulisi keitto-osaston tienoilla tällaisessa pienkodissa olla kyllin tilaa.

»Tupakeittiö»-ajatusta on meillä paljonkin jo viljelty, sisi avointa keittiö-osastoa olohuoneen yhteydessä. Mutta omakohtaisena kokemuksenani täytyy minun sanoa, että asukkaat ovat hyvin nopeita rakentamaan vaikka pahviseinän oleilutilan ja keittiö-osaston välille, jos heillä ei ole muuta kuin yksi huone tai kaksi huonetta. Puhtaasti pienviljelijäasunnoissa tupakeittiöajatus tietenkin onnistuu.

Kysyt, mikä näihin väliseiniin on syynä. Mikäpä muu kuin se, ettei näin pienissä asunnoissa ole soppea, minne johdattaa vieras pestävien astioiden röykkiön ollessa suurimmillaan tai näihin aikoihin vaivoin hankitun makupalan poristessa padassa. Asia on jo vallan toinen, jos perheen käytettävissä on kolme huonetta ja keittiö. Ruotsista on kotoisin pohjapiirros, joka viittaa taas hiukan uuteen asumissuuntaan. Tai oikeammin vallan vanhaan: maaseutumme tuttu, vanha siisti peräkamari siinä esiintyy jonkin verran uusittuna.

Esitän pohjapiirroksen tässä. Lähtökohtana on 44—45 m². Nykyistä suuntaa vallitseva suurehko olohuone on pienennetty pari m², se tila on liitetty keittiöön, joka täten saa avaruutta

(Jatkuu siv. 506.)

Anna Narinen:

Osaatteko neuloa KESTOHOUSUT?

Kukapa meistä ei olisi harmitellut sitä, että housut kuluvat kriitillisistä kohdistaan piloille, vaikka sivuilla olevat osat vielä ovat uuden veroiset? Mutta tähänkin epäkohtaan on parannus keksittynä. Kun tänä syksynä hankitte villahousuja tai muita talvihousuja perheellenne neulomalla ne käsin tai koneella, neulokaa sellaiset, joita ei tarvitse paikata eikä parsia.

Esitämme seuraavassa lukijoillemme rouva Anna Narisen antamat ohjeet hänen suunnittelemiensa kestohousujen neulomiseen. Niitä seuraamalla saatte valmiiksi housut, joissa olevat erilliset haaratilkut voidaan siirtää kuluttamaan toisia saumoja ja kokonaan uusia vähällä vaivalla. Itse housujen miehustaosakin kuluu tasaisesti, kun jonkin ajan kuluttua vaihdetaan yläpää alapääksi. Silti tekotapa on aivan yksinkertainen, kuten pian huomaatte.

Ollapa tällaiset kestohousut — villaiset tietenkin — nyt talveksi! Niihin tarvitaan neljä suoraa housukappaletta ja kaksipäinen haaratilkku, joita heti alkuun neulotaan neljä tulevien korjausten varalle.

Kestovaatteiden myönteisiin puoliin kuuluu myös helppotöisyys. Tämä koskee vallankin housuja. Siksi ne sopivat hyvin iltapuhteina neulottaviksi, samoin kouluissa käsityötunneilla. Kun saa kunnon alun, sujuu loppu itsestään.

Kestohousujen ratkaiseva valmistusvaihe on vyötäisen silmukkaluvun määrääminen. Se tapahtuu paraiten pienen mallitilkkusen avulla. Käytettävissä olevasta langasta neulotaan työhön varatuin puikoin pätkä 2 oikein, 2 nurin neuletta. Sitten mittanauhan avulla katsotaan, miten monta silmukkaa mahtuu senttimetrille. Määrä kerrotaan tämän jälkeen vyötäismitalla ja saatu summa jaetaan 4:llä, siis miehustapalojen luvulla. Luodaan tätä määrää lähinnä vastaava 4:llä jaollinen luku silmukoita. Naisten housuissa on kuitenkin säännönmukaisuussyistä oleva 6:lla jaollinen luku. Neulotaan muuten 2 oikein 2 nurin, mutta reunoille jätetään aina paripuolet silmukat, aloitetaan ja lopetetaan siis yhdellä eikä kahdella silmukalla. Nämä muodostavat parin paloja yhteen liitettäessä.

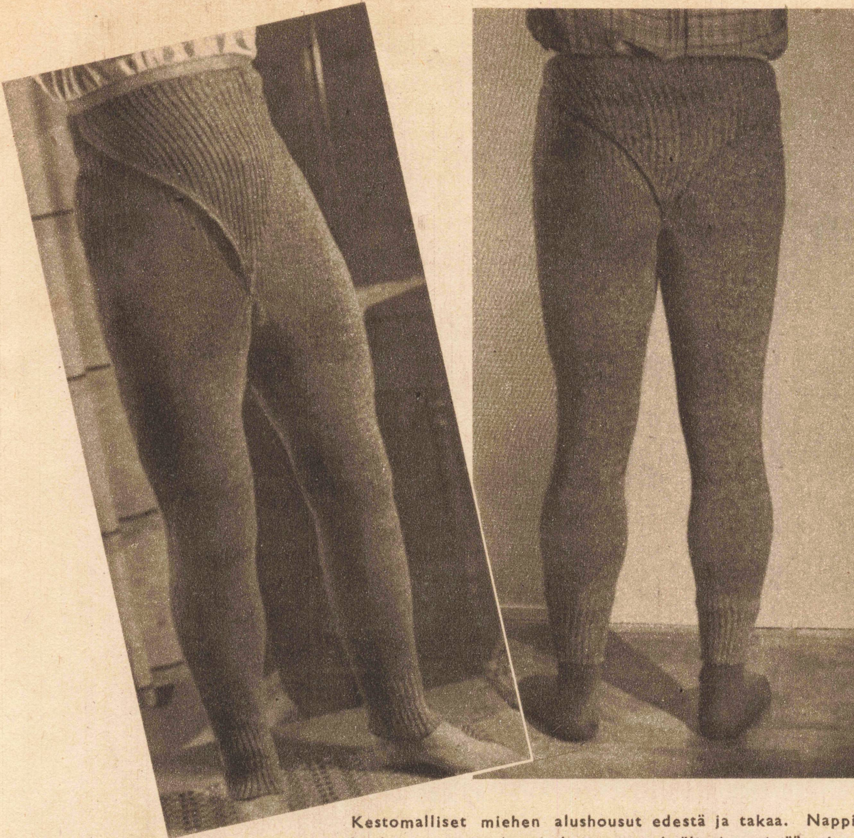
Neulotaan vyötäisseudun pituus, noin 5 cm, suoraan, jonka jälkeen ryhdytään lantiolavennukseen. Se aloitetaan palan keskeltä ja edetään laitoja kohden. Keskimmäisen silmukkaparin väliin nostetaan lisäsilmukka, joka neulotaan päinvastoin kuin lähinnä olevat. Sen jälkeen neulotaan 3 kerrosta väliin ja 4:nnellä uudistetaan menetelmä kahtaalle haarautuen seuraavan silmukkaparin kohdalla. Neule leviää siten kolmanneksella ja muuttuu samalla neuleeksi 1 oikein, 1 nurin. Linnun pyrstöä muistuttavan lavennuskuvion valmistuttua neulotaan edelleen tätä 1 o. 1 n. niin pitkälti, että housujen kokonaispituudesta puuttuu enää lahkeensuun kuvioinnin verran. Se syntyy nyt kaventamalla nostetut silmukat viimeksi tulleista aloittaen ja reunoilta keskustaan edeten samoin kerrosvälein kuin alussakin oli. Kun suoraakin on neulottu saman verran, jatkuu laventaminen joka 4:nnellä ja nyt 2 silmukkaa aina kerrallaan nostaen palan kummallakin reunalla, kunnes tullaan haaran korkeudelle. Nyt neulotaan toinen samanlainen pala, joka liitetään edelliseen venyvällä ompeleella. Se tapahtuu paraiten oikeata neuletta jäljitellen, jolloin käydään kahdesti samassa silmukassa, mennen tullen. — Tavan oppii helposti purkamalla jotakin paksua oikeaa neuletta esim. raitaa myöten ja ompelemalla sen samoja jälkiä pitkin takaisin paikoilleen. — Tällaisia tilkkupareja tehdään varoiksi kolmet ja neljännet päätellään silmukat löyhästi.

Tällaisia miehustapaloja neulotaan yhteensä 4 kpl.

Haaratilkku on muuten edellisten kaltainen, mutta siinä on vain puolet miehustakaistojen silmukkaluvusta, josta syystä lavennukset tehdään vastaavasti hitaammin, jotta kuvio valmistuttuaan olisi kuitenkin saman mittainen. Siten lavennetaan vasta joka 8:nnella kerroksella. Mutta kun kuvio on valmis,

Näytteenä kestoajatuksen soveltamisesta muihin vaatekappaleihin on tässä kaksi paitaa, joiden olkaimet voidaan napittaa siten, että entinen kaulanaukko joutuu kainaloon ja kulutus siten tasoittuu.

Kestomalliset miehen alushousut edestä ja takaa. Nappiliuskaa ei tarvita, kun kolmiomainen lisäliuska peittää aukon.

Oik.: Verryttelyhousutkin voi neuloa kestomallilla, jolloin käyttöaika pitenee monin verroin. Tasku ja säären vetoketjuaukko erikoispiirteinä.

ommellaan itse housuihin piirroksen osoittamalla tavalla. Myöhemmin alkuperäisen hiutuessa uudet haaratilkut ommellaan vuoron perään jäljelle jääviin vastaaviin kohtiin. Siten pääsee jo hivutuksessa ollut miehustanosa suojaan ja haaraan saadaan aina uutta ja lujaa. Housujen yläreunaan ommellaan lisäksi kuminauha suoraan neuleen laitaan kiinni tai pujotetaan erityisen tuppilon sisään. Pääasia on, että reuna samalla suojataan suuremmalta kulutukselta. — Niin valmistuivatkin jo naisten housut.

Kuviointi on kaikissa housuissa sama, paitsi pienen väen lyhytlahkeisissa, joissa siirtyminen neuleeseen 1 o. 1 n. tapahtuu haaran lyhyyden vuoksi kerralla. Siten päästään käsiksi haaratilkun nopeaan laventamiseen, koska vähäinen mitta ei salli viivyttelyä.

Sensijaan haaratilkku muuttuu teräväksi kaikissa *polven alapuolelle* yltävissä housuissa, kuten polvia suojaavissa naisten, herrojen ja lasten sääryshousuissa. Haaratilkku neulotaan silloin ilman muuta 1 o. 1 n. ja aloitetaan miehustapalojen keskustan silmukkaluvulla. Suipentaminen tapahtuu kahden puolen 2 silmukkaa aina kerralla joka 4:nnellä kerroksella. Siis samoin välein kuin miehustassakin. Kun on päästy loppuun, nostetaan luomissyrjästä jälleen sama määrä silmukoita ja huipennetaan, kuten edellä. Näitäkin paloja neulotaan kolmet varastoon. Lasten sääryshousujen lahkeet varustetaan lopuksi jalanalusnauhalla ja miesten alushousut yläsulkimella. Päinvastoin kuin tavallisissa on kestohousuissa aukko edessä ja takana. Housut ovat aina yhtä oikein, osuivatpa ne jalkaan vaikka nurin. Polvet ja taskut eivät näin pääse kuluttamaan aina yksiä ja samoja paikkoja. Sulkimiksi neulotaan 4 kpl. vain toisesta laidastaan viistottua kolmikulmaa 2 oikein 2 nurin neuleella niin, että palat ovat miehustakuvion mittaiset. Niistä kaventuu 2 oikealle ja 2 vasemmalle ja ne ommellaan aukkojen kahden puolen hieman toisestakin laidastaan miehustan yläsyrjään uuman osuudelta kiinnittäen. Aukkojen reunat vahvistetaan vielä venymisen estämiseksi yhtämittaisella herkules- tms. nauhalla. — Näin valmistuvat myös sääryshousut.

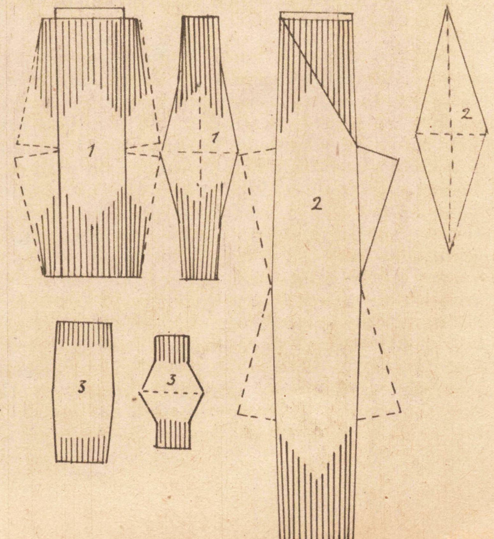
*

Tällä menetelmällä valmistettujen housujen erikoispiirteenä on siis se, että miehusta on neljästä palasesta, jolloin saumat ovat edessä ja takana sekä molemmilla sivuilla. Haarapala on yhtenäinen ulottuen lyhyissä housuissa toisen lahkeen suusta toisen suuhun ja ommellaan siis kiinni kahden miehustapalan reunojen väliin.

Kun haaratilkku on kulunut, voi sen ilman muuta purkaa ompeleista ja vaihtaa toiseen. Mutta tavallisesti kuluu samalla myös sen viereinen alue muuta vaatetta ohuemmaksi. Siksi tehdäänkin niin, että esim. naisten villahousuihin ei ommella uutta haaratilkkua entiseen paikkaan, vaan ommellaan sille kohdalle jäänyt aukko umpeen yhdistämällä entisten lahkeiden etureunat toisiinsa. Tästä kohdasta tulee nyt sivusauma ja haaratilkulle avataan uusi sijoituskohta purkamalla entisen sivusauman alapäästä tarvittava mitta. Seuraavalla kerralla korjausta tarvittaessa vaihdetaan kuminauha yläpäästä alapäähän ja haaratilkku ommellaan samoin toiseen päähän jo ennemmin avattua sivusaumaa. Täten saadaan housuille kerrassaan neljä käyttötapaa ja kun kullakin vaihtokerralla pannaan uusi haaratilkku, ei tarvita parsimuksia eikä ikävää paikkaustyötä.

Äärimm. vas.: Lapsen sääryshousut kestomallisina. Periaate on sama kuin naisten housuissa, mutta pitkälahkeisten housujen haaratilkku on lyhyt.

Vas.: Miehen alushousut neulotaan samoin kuin naisen, mutta haaratilkku on lyhyt ja sulkimeksi neulotaan yläpäähän erillinen kolmiomainen liuska.

Kaavakuva naisen housujen kappaleista (1), miehen pitkien alushousujen kappaleista (2) ja lapsenhousuista (3).

Isoäidin KIRJEENVAIHTO

Isoäiti vastaa elämänkysymyksiin

Niiden, jotka aikovat pyytää Isoäidiltä neuvoja, tulee ilmoittaa, ovatko he nuoria vai vanhoja, miehiä vai naisia, ja lisäksi mikäli mahdollista selostaa tarkoin olosuhteet, joissa he elävät. Kysymyksen tekijän ei tarvitse lähettää rahaa eikä välttämättä ilmoittaa omaa nimeään, vaan voi käyttää salanimeä. Koska vastaukset nykyisin joutuvat jonottamaan, kehoitetaan niitä, jotka haluavat saada **pikaisen vastauksen** kotiin postitse, ilmoittamaan oikea nimensä ja osoitteensa sekä lähettämään postimerkki. Jos kirjeenvaihto jatkuu, joka kirjeeseen on liitettävä postimerkki vastausta varten. Kirjeen kuoreen kirjoitetaan: **Isoäiti, KOTILIEDEN TOIMITUS, Helsinki.** Isoäiti ei vastaa käytännöllisiin kysymyksiin, vaan ne on osoitettava Kotilieden Kysymysosastoon.

Pikku äiti: Murheellista kyllä on monen monella ollut samanlaisia ja vaikeampiakin kokemuksia kuin sinulla. Vaikeinta mielestäni sinulla on heikko terveytesi. Mutta kun jaksat sen niin ihailtavasti kantaa, uskon sinun muussakin voittavan. — Tiedätkö, minä uskon kaikesta huolimatta, että miehesi puhuu totta siinä, että sinä olet hänen ainoa rakkautensa, ja vain uskomalla siihen sinä voit uudestaan rakentaa ehjäksi onnenne. Ja tämä sinun pitää tehdä jo lapsenne vuoksi. Sota toi mukanaan arvaamattoman paljon kiusauksia ja vaikeuksia sekä miehelle siellä että naiselle kotona. Mutta jos tahdomme rakentaa elämän paremmaksi maassamme, täytyy meidän myös oppia anteeksiantamisen jalo taito. Ja anteeksianto merkitsee myös unohtamista. Ei se ole sillä hyvä, että suulla luvataan anteeksi, mutta yksinäisinä yön hetkinä uudestaan ja uudestaan kaivellaan esiin koetut vääryydet ja mieli katkeroituu ja hellyys muuttuu pakotetuksi ja valheelliseksi. Opi todellisen rakkauden taito, silloin unohdat itsesi ja kärsimäsi vääryyden ja koetat teidän kaikkien kolmen onnen vuoksi luoda kodistanne onnellisen ja sopusointuisen. Sinä osaat sen varmaan, sillä olet sekä hyvä että lahjakas. Siunaus seuraa sitä, joka rakkaudessa rakentaa.

Martta: On aina uskallettua suostua eronneen miehen vaimoksi, sillä kun kaksi ei sovi yhteen, on aina syytä molemmissa. Nyt sinä raukka olet saanut kokea tämän totuuden ja vielä kovin raskaalla tavalla. Ei mikään ole ajan pitkään niin kiduttavaa kuin ainainen epäystävällisyys. Ja onhan aivan luonnotonta, että et omassa kodissasi saa kutsua omaisiasi luoksenne ja vielä ihmeellisempää, et saa istua millä tuolilla tahtoisit! Eiköhän sinulle olisi onnellisinta hakea oma työpaikka, missä ansaitsisit elatuksesi ja olisit riippumaton miehestäsi. Jos hän ei tähän suostuisi, niin sinun täytyy asettaa sellaiset vaatimukset, että olet vapaa ja kunnioitettu omassa kodissasi, muuten täytyy miehesi kantaa vastuu siitä, jos ei yhteiselämänne voi jatkua. Harkitse kuitenkin tarkoin, mitä päätät, sillä ero on aina sanomattoman raskasta eikä eronneen naisen asema ole helppo. En siis tässä uskalla neuvoa muuta kuin että hankkisit oman työn, joka tuottaisi sinulle tyydytystä ja riippumattomuutta. Itsesi sinun sitten pitää ratkaista voitko jatkaa elämää miehesi kanssa vai ei.

Onneton Diana: Sinulla tuntuu olevan aivan harvinaisen hyvä ja luotettava sulhanen. Mutta ymmärräthän, että hänen pitää saada valita asuntopaikkanne, missä hän parhaiten voi ansaita ja päästä eteenpäin. On jo aivan suurenmoista, että hän suostuisi ottamaan kotiinne sinun vanhempasi, mikä ei suinkaan yleensä ole helppoa ei hänelle eikä myöhemmin sinullekaan, sillä uudet velvollisuudet tulevat vaatimaan sinut kokonaan. Jos äitisi ei suostu muuttamaan kanssanne, silloin kai täytyy vanhempiesi tulla yksin toimeen, sillä sinun paikkasi on miehesi vieressä ja hänen kotonaan. — Jos taas vanhempasi voivat hyvin mukautua miehesi kanssa yhteisiin oloihin, niin ymmärrän, miten suurta tyydytystä tuntisit siitä, että voisit valmistaa heille huolettoman vanhuuden. Mutta niin suuri kuin lapsen kiitollisuus vanhempiaan kohtaan onkin, on hänenkin oma tulevaisuutensa ja oma elämänsä nyt ensimmäisenä, ja sen järkevät vanhemmat ymmärtävätkin, eivätkä tahdo estää nuorten onnea. Joka tapauksessa on miehesi asia, minne hän tahtoo valmistaa sinulle kodin, ja sinne on sinun häntä seurattava.

Onneton Gisela: Ystäväsi oli luullakseni harvinaisen arvokas ihminen, jonka kanssa elämän onni olisi mahdollinen, mutta ainoastaan yhdellä ehdolla: että sinä häntä todellakin koko sydämestäsi rakastaisit. Mutta tätä tunnetta sinulla ei ole häntä kohtaan, vaan pidät hänestä kuin hyvästä veljestä, jonka kanssa on ollut mukava olla yhdessä. Mutta tällaiselle sisarelliselle tunteelle ei avioliittoa voi perustaa. Sinä tulisit onnettomaksi, ja mikä raskaampaa, sinä tekisit tämän kunnollisen ja meidän puolestamme paljon kärsineen ihmisen onnettomaksi. Kyllä hän pian huomaisi, että sinä vain säälit häntä, ja se olisi hänelle alentavaa, sillä hän on niin miehekäs ja kykenevä, ettei hän sääliä tarvitse, vaan ainoastaan sitä, mitä sinulle ei ole hänelle antaa: rakkautta. Paras siis kirjoittaa hänelle aivan suoraan ja kauniisti, miten pidät sitä kunniana, että hänen laisensa mies on sinuun syvästi kiintynyt, mutta että sinä et ainakaan vielä ole ensinkään tuntenut sellaista tunnetta, jolle voisi tulevaisuutta rakentaa. Tämä on ainoa rehellinen ja oikea käyttäytyminen sinun puoleltasi.

Katse eteenpäin: Olet saanut raskaan taakan kannettavaksesi kun isäsi syyllisyys näin arvaamatta tuli tietoosi. Ymmärrän, että vaikkakin se olisi sinulle helpoitukseksi, et mitenkään saa kertoa äidillesi tästä. Hänellä on muutenkin omat surunsa, etkä sinä tällä mitään rakentaisi vaan kaataisit ehkä koko kotinne. En tiedä myöskään, voitko isäsi kanssa tästä puhua, sillä se on niin kovin arka asia. Siinä olet oikeassa, että lapsen ei pidä arvostella vanhempiaan, mutta tietysti olet oikeutettu sydämessäsi tuomitsemaan synnin ja rukoilemaan isäsi puolesta. Mutta ehkä tämä eniten merkitsee sinulle sitä, että itse huomaat, miten helposti ihminen voi langeta, ja että koetat käydä sitä tietä, jota omatuntosi sinulle viitoittaa. Sillä tiellä löydät parhaiten oman onnesikin. — Mutta kyllä sinun pitäisi puhua isällesi siitä, että saisit olla yhdessä koulutoveriesi kanssa ja ottaa osaa heidän hyviin harrastuksiinsa, muuten sinä jäät kehityksessä muista jäljelle. Puhu myös toiveistasi antautua lääkärin alalle. On hyvä ajoissa tietää mahdollisuutensa ja toimia sen mukaan. — Säälin pientä tyttöä, jonka on täytynyt niin varhain tutustua elämän varjopuoliin. Jumala sinua niistä varjelkoon!

Niin yksin: Ole onnellinen, kun sinulla on niin hyvät kasvatusvanhemmat, jotka huolehtivat sinusta eivätkä salli sinun oleskella myöhään ulkona. Vaikka siinä nyt ei ollutkaan mitään pahaa, piilee sellaisessa kiusaus, joka helposti voisi olla sinulle kohtalokas. Luota niihin, jotka rakastavat sinua ja tahtovat parastasi ja tuntevat elämää paremmin kuin sinä. Mistä nyt nuorena luovut, sen saavutat paljon arvokkaampana sitten, kun jo olet täysikäinen ja tiedät, mitä itse toivot ja tahdot. Ja muista, että tottelevaisuus on hyve, joka kerran palkitaan.

Vaikka läpi harmaan kiven: Olet vielä aivan liian nuori päästäksesi Näyttämöopistoon, mutta koeta nyt ensin hankkia itsellesi mahdollisimman paljon yleissivistystä, sillä sitä tarvitaan, päästäksesi opistoon. Kirjoita Näyttämöopistolle parin vuoden perästä, kun jo olet tarpeeksi vanha siihen. Ilmoitus on aina lehdissä elo-syyskuun vaihteessa. Nykyinen lukuvuosi alkoi 7 p:nä syyskuuta.

Ani: Kuinka voit olla niin varma siitä, että ei omaa kotia tulisi sinun osaksesi. Olethan nuori, viisas ja pystyvä, ei kukaan tiedä mitään huomisesta. Mutta en suinkaan kehoita sinua istumaan sulhasta odottelemaan, etkä sitä tekisikään. Olihan ikävä, että et päässyt seminaariin, mutta onhan sinulla rikas elämäntehtävä yksinäisten vanhempiesi luona ainakin toistaiseksi kodissa, missä työtäsi todellakin tarvitaan. Olet hyödyllinen ihminen, ja se tuottaa tyydytystä. Mutta jos halusi palaa kartuttamaan tietojasi, niin et tietystikään tee väärin ajatellessasi tulevaisuuttasi ja mahdollisuuttasi itse elättää itsesi. Koska niin pidät lapsista, niin etkö voisi koettaa hakea ensin jotakin harjoittelupaikkaa jossakin laitoksessa ja sitten pyrkisit Lastenlinnan kursseille. Luulisin sinun olevan hyvin sopivan luonteesi vuoksi juuri tälle tärkeälle ja tyydyttävälle alalle.

Helga: Et voi olla miehesi vaimo ja rakastaa toista. Näin teet väärin molempia kohtaan. Onnellisinta olisi, jos koettaisit uudestaan löytää onnen miehesi rinnalla, mutta jos ette kumpikaan tätä osaa ja kun teillä ei ole lasta, niin erotkaa mieluummin, sillä tällainen elämä vie sinut auttamattomasti huonoille teille, missä pian kadotat sekä muitten että oman kunnioituksesi ja vielä omantunnon rauhan, ja sitähän sinulla ei nytkään voi olla näin eläen ja ajatellen.

Metsän tyttö: Sinun pitää olla rehellinen ja luotettava. Etkö huomaa, että näin olleessasi melkein »kihloissa» kahden kanssa, sinä petät kumpaistakin. Tee ero sen kanssa, jota et luule rakastavasi ja anna hänelle kaikki hänen antamansa lahjat takaisin, sillä et kai tahdo perustaa kotiasi vieraan ja hylkäämäsi miehen lahjoilla? Se ei olisi reilua peliä.

Kannattaako perunajauhoja valmistaa kotona vai ei, siitä käyvät mielipiteet hyvinkin ristiin. Toiset väittävät niiden tulevan tavattoman kalliiksi kotona valmistettaessa eivätkä (normaaliaikana) ota tehdäkseen tätä suurta lisätyötä syksyn monien kiireitten lisäksi. Toiset vuorostaan väittävät, että koska pellosta nousee paljon ruokaperunaksi huononlaista perunaa, niin tottahan niistä on perunajauhoja tehtävä. Mikä on totuus?

Tällä kertaa, kun perunajauhoja ei saa ostaa, on täysin ymmärrettävää, että jokainen, joka on viljellyt perunoita ja jolla siis on pieniä ja rikkinäisiä perunoita, valmistaa niistä perunajauhoja. Mutta mitä tällaiset perunajauhot tulevat maksamaan? Ja onko yleensä, normaaliaikoinakin, taloudellisesti kannattavaa tehdä perunajauhoja kotona? Tämä olisi varmaan monelle mielenkiintoista tietää.

Tämän vuoksi ja teroittaakseen niitä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa perunajauhojen valmistuskustannusten alentumiseen, on Työtehoseuran kotitalousosasto suorittanut tutkimuksia perunajauhojen kotivalmistuksesta.

Tällöin on tehty kokeita erilaisilla perunajauhomyllyillä, joista toiset olivat kone-, toiset käsivoimaisia. Samoin kokeiltiin pikkumyllyjä ja raastinrautoja.

Perunajauhojen valmistus vaatii paljon aikaa, vaivaa ja työtä, mutta kätevästi se käy näin kauniina syyspäivänä ulkona luonnossa suoritettuna.

Mikä on totuus PERUNAJAUHOJEN KOTIVALMISTUKSESTA?

*Kotiliedelle kirjoittanut osastopäällikkö **MAIJU GEBHARD***

Kokeissa käytetyt perunat olivat pieniä ja lajittelussa seulan läpi menneitä »Ruusulehti» perunoita. Kustannuslaskelmissa arvioitiin suurilla myllyillä jauhettavan 5 hl perunoita kerrallaan. Pikkumyllyillä ja raastinraudoilla 0,5 hl. Kustannuslaskelmissa oletettiin isot myllyt jonkin yhtymän omaisuudeksi ja sen vuokraksi merkittiin 10 mk/hl. Sähkömyllyn hakemiseen arvioitiin menevän hevoselta ja mieheltä 2 t. ja moottorin asentamiseen mieheltä 3 t. Käsimyllyn hakeminen oletettiin suoritettavan käsikärryillä naistyövoimalla. Kun pikkuperunoille laskettiin 2:80/kg ja naisten tuntipalkoiksi 14:—/t. tulivat perunajauhot kotona valmistettuna maksamaan kiloa kohti:

Jauh. erottamislaitteisella isolla sähkömyll. (merkki S)	56:61
Jauhojen erottamislaitteisella käsimyllyllä (merkki L)	60:28
Tavanomaisella käsimyllyllä ilman erottamislaitetta	67:43
Raastinraudalla	83:54
Pikkumyllyllä (merkki E)	193:60

Kun samanaikaisesti teollisesti valmistetut perunajauhot vähittäiskaupassa maksoivat 28:—/kg eli puolta vähemmän kuin halvimmat kotivalmisteiset, on syytä tarkastaa, mikä aiheuttaa kotivalmisteisten korkean hinnan.

Pikkumyllyllä ja raastinraudalla valmistettuina saatiin kalleimpia jauhoja. Tämä johtui siitä, että nämä vaativat enin työtä. Perunajauhojen valmistus on suuritöistä ja jos itse jauhamistyö on hidasta, nostaa se jauhojen hintaa huomattavasti. Siksi onkin kehitetty suurempia perunajauhomyllyjä, joita konevoimaisesti käyttäen saadaan jauhatustyökustannukset alenemaan. Jos myllyssä on jauhojen erottamislaite, joka erottaa jauhot sakasta, vähentää se työtä ja alentaa jauhojen valmistuskustannuksia.

Jos tällainen mylly hankitaan yhdistyksen tai yhtymän omaisuudeksi, jolta kotitaloudet saavat vuokrata myllyn, niinkuin yleisesti on tapana, saadaan perunajauhojen valmistuskustannukset huomattavasti huokeammiksi kuin raastinraudalla tai pikkumyllyllä valmistettaessa.

On kuitenkin huomattavaa, että ei yksin myllyn vuokra (tai kuoletus) ja jauhatustyökustannus vaikuta hintaan. Kokeissamme olivat perunain pesu ja jauhojen huuhtomisolosuhteet erittäin edulliset. Perunain pesu suoritettiin pesutuvassa kahdessa saavissa ja vesi saatiin vesijohdosta. Täten järjestettynä vei $1/_2$ hl perunain pesu n. 15 min. ja jauhojen huuhtominen, kun mylly oli varustettu erottamislaitteella, n. 12 min. mutta myllyllä, jossa ei ollut erottamislaitetta, 42 min. Jos pesuolosuhteet olisivat olleet huonommat, vesi nostettava kaivosta ja kuljetettava pitkät matkat, olisivat perunajauhojen työkustannukset olleet huomattavasti suuremmat.

Se, että sähkövoimaisesti jauhettaessa jauhojen hinta tuli niinkin kalliiksi kuin 56:61, vaikka siis jauhatustyökustannukset tällöin olivat alhaisimmat, johtui siitä, että näin raskaan myllyn hakeminen kotiin vaati hevosen ja miehen, ja myllyn ja moottorin asennus vaati työvoimaa.

Perunajauhojen valmistuksessa tarvittavan suuren vesimäärän, sekä konevoimaisen myllyn kuljetus- ja asentamiskustannusten vähentämiseksi olisikin edullisinta, että yhteistä myllyä ei tuotaisi kotiin, vaan että perunat vietäisiin eri taloista jauhettavaksi sellaiseen paikkaan, jossa veden saanti on edullisesti järjestetty ja jossa konevoimainen perunajauhomylly on valmiiksi asennettu kaikkien käyttäjien tarpeita tyydyttämään.

Milloin vähempiarvoiset perunat siis voidaan edullisesti syöttää eläimille ja teollisesti valmistettuja perunajauhoja saadaan ostaa riittävästi, ei, työvoiman ollessa kallista, perunajauhojen kotivalmistus kannata. Nykyoloissa, kun kaupasta ei saa ostaa perunajauhoja, on niiden kotivalmistuskustannuksia koetettava alentaa järjestämällä työ niin tehokkaasti kuin suinkin olosuhteet myöten antavat. Mahdollisimman hyvin järjestetty yhteistoiminta on tällöin paras kustannusten alentaja.

Sokerijuurikassiirappia

Yhä tuntuvampi on makeutusainepula nyt, kun ei enää sakariiniakaan ole saatavissa. Kotitekoiseen siirappiin turvautunee senvuoksi varmaan jokainen, jolla siihen suinkin on mahdollisuutta. Tässä muutama valmistusohje:

I. 35—40 kg sokerijuurikkaita, 10 kg porkkanoita, 10 l vettä. Juurikkaat ja porkkanat pestään huolellisesti harjalla, leikataan palasiksi ja kaadetaan kattilaan, jossa on 10 l vettä. Keitetään, kunnes massa on tullut aivan pehmeäksi. Mehu puserretaan massasta kankaan tai tiheän säkin läpi. Lopuksi keitetään mehua vielä n. 2 tuntia, kunnes siitä on saatu sakeaa siirappia. Keitosta on ahkerasti hämmennettävä.

II. Juurikkaat pestään huolellisesti. Keitetään höyrykeittimessä tai tavallisessa kattilassa, minkä pohjalle on noin 4 cm:n korkeudelle asetettu reijitetty peltilevy. 100 juurikaskiloa kohden tarvitaan noin 15 l. vettä. Juurikkaat keitetään höyryssä pehmeiksi. Kypsät juurikkaat kastetaan hetkeksi veteen, jotta niitä olisi helpompi käsitellä.

Juurikkaat kuoritaan, kannat ja pilaantuneet osat poistetaan. Pehmeistä, kuorituista juurikkaista puristetaan mehu esim. marjamyllyllä. Puserretun mehun annetaan seistä, jotta kiinteät osaset laskeutuisivat pohjalle. Se voidaan myös siivilöidä kankaan lävitse. Haihdutetaan liedellä laakeassa astiassa. Tämä kestää noin 2—3 tuntia. Epäpuhtaudet kuoritaan haihdutettaessa mehun pinnalta pois. Kun lusikalla otettu siirappi ei enää ole juoksevaa vaan tippuu leveänä, katkeilevana nauhana, on siirappi valmista. Vettä on noin 20%, sokeria 60—70 %. 100 kilosta juurikkaita saadaan noin 8—9 litraa siirappia.

III. Siirapin voi yksinkertaisimmin valmistaa siten, että paloittelee juurikkaat veteen, keittää ne siinä mauttomiksi ja kiehuttaa sitten vähitellen keitinveden siirapiksi.

Talousopettaja Irja Seppänen-Pora:

SYKSY ON *kaalikääryleillä* HERKUTTELUN AIKA

Valmiina paistettaviksi tai haudutettaviksi ovat kaalikääryleet pehmeihin, herkullisiin viittoihinsa kietoutuneina. Kun ne on tuotu pöytään ruskeina, tuoksuvina, syksyn raikkaan puolukkahillon säestäminä, ei kukaan kysy, onko ne lihalla täytetty. Nopeasti ne katoavat.

Syksyn maukkaimpia herkkuja on mehevänmöyheä ja suussasulava kaalikääryle. Kylläpä olivat herkkukääröjä nuo vanhan ajan kaalikääryleet — kullanruskeita, pulleavatsaisia, runsaasti lihaa ja riisiä sisältäviä, ruskistetulle voille ja siirapille tuoksuvia. Mutta pysykäämme todellisuudessa ja muistakaamme, että sodan jälkeinenkin syksy aiheuttaa perheenemännälle edelleenkin rajoituksia ruoanvalmistuksessa. Valmistamme kuitenkin näitä syksyn herkkuja, sillä tämän hetken perheenemäntä on kuusi vuotta kestäneen pula-ajan kouluttama nerokas mestari keittotaidollisissa saavutuksissaan. Hän suunnittelee uusia ohjeita, sekoittaa ja yhdistää ruoka-aineita, luo melkein tyhjästä hyvää ja maukasta suuhunpantavaa, hänen mielikuvituksensa on ehtymätön. Useimmilla emännillä on omat, vanhat kaalikääryleiden valmistusohjeensa »nikseineen». Näitä kaalikääryleitä varmasti jokainen perhe odottaa syksyn aterioille herkutellakseen niillä mielin määrin.

Minkälaisia kaalikääryleitä sitten tänä syksynä valmistamme? Taitomme ja mielikuvituksemmehan on ehtymätön, ja niitä apuna käyttäen sommittelemme kaaliherkkumme suussasulaviksi. Lihaa ja rasvaa on niukalti kaalikääryleihin käytettäväksi, tuskin nimeksikään, mutta käytämme niiden valmistukseen saatavissa olevia aineita ja valmistamme ne erikoisen huolellisesti, ihan rakkaudella. Suurella ilolla ja ylpeydellä kannamme oman vihannesmaamme tai palstamme tuotteina komeita, kauniita kaalinkeriä kääryleiden kuoriksi, täytteen teemme kotoisista tuotteista, etupäässä vihanneksista ja metsänantimista.

Parhaat kuoret kaalikääryleihin saadaan ehjistä, höllistä kuvuista, koska näistä lehdet irtoavat helpoimmin. Huuhdotusta kaalista poistetaan päällimmäiset huonot lehdet ja sen jälkeen lehdet irroitetaan varovasti yksitellen ja keitetään kiehuvassa, suolalla maustetussa vedessä ainoastaan niin kauan, että lehdet pehmiävät taipuisiksi. Kaalinlehtiä ei keitetä kaikkia yht' aikaa, vaan pienemmissä erissä, tällöin lehdet pysyvät ehjinä ja kypsyvät tasaisimmin. Keitetyt kaalinlehdet valutetaan ja niistä poistetaan veitsellä vuolemalla osa kovaa ja vaikeasti taipuvaa keskusruotia. Kaalinlehdet leikataan vielä saksilla sopivan muotoisiksi. (Tähteeksi jääneet lehtien reunat käytetään täytteeseen hienoksi silputtuina.)

Kaalikääryleihin voimme valmistaa erilaisia täytteitä. Jos tohdimme korttiannoksemme pienestä lihamäärästä käyttää osan kaalikääryleiden täytteeksi, niin lisäämme jatkoksi kokonaisia, keitettyjä ohrasuurimoita ja tähteeksi jääneistä kaalinlehdistä hienoksi silputtua kaalia. Lihaa voi käyttää kaalikääryleihin myöskin aivan pienen erän ja jatkaa sitä sienillä, sillä sienethän muistuttavat huomattavasti lihan makua. Ruskistetuilla sienillä ja perunamuhennoksella täytetyt kaalikääryleet ovat myöskin oivallisia. Maukas ja hyvä täyte saadaan rikotuista, keitetyistä ohrasuurimoista ja hienoksi silputusta, ruskistetusta sipulista, jota lisätään hyvin runsaasti suurimoiden joukkoon. Keitetyistä porkkanoista ja punajuurista voidaan valmistaa vihannestäyte, lisänä käytetään kokonaisia tai rikottuja, keitettyjä ohrasuurimoita ja runsaasti silputtua, ruskistettua sipulia.

Kaalikääryleet valmistetaan siten, että jokaiselle lehdelle pannaan ruokalusikallinen täytettä, lehdet kääritään kokoon ja kääryleet ruskistetaan kauniin vaalean ruskeiksi paistinpannussa, jossakin rasvassa mitä emännällä sattuu olemaan käytettävissään. On tarkoin varottava, etteivät kääryleet pääse palamaan, sillä kaalin pinta palaa hyvin helposti. Tämän jälkeen ladotaan kaalikääryleet pataan. Pinnalle ripotellaan hiven sokeria tai sivellään hieman juurikassiirappia. Näin saadaan kaunis paistinpinta. Kaalikääryleiden paistamisen jälkeen huuhdotaan paistinpannu kiehuvalla vedellä ja tämä kaadetaan pataan kaalikääryleiden joukkoon. Kaalikääryleet saavat nyt hautua hiljaisella tulella kypsiksi. Välillä on niitä valeltava, jotta ne pysyisivät mehevinä ja maukkaina, ja lientä on lisättävä tarpeen vaatiessa, jottei liemi pääse liikaa kuivumaan.

Myöskin seuraavalla tavalla kypsennetään kaalikääryleitä, jolloin niiden maku saadaan erikoisen herkulliseksi. Tavallisella, reunallisella uunipannulla ruskistetaan jotakin rasvaa, kaalikääryleet ladotaan siihen vieriviereen. Voitelusivellin kastellaan pannussa olevaan rasvaan ja sillä voidellaan kaalikääryleiden pinnat. Pannun pohjalle kaadetaan kiehuvaa vettä. Pannu asetetaan leivin- tai paistinuuniin. Kun kaalikääryleiden pinta on hieman ruskistunut, ripotellaan vähän sokeria tai sivellään niiden pinta juurikassiirapilla. Ne saavat hautua uunissa pehmeiksi; välillä aina valellaan. Nämä kaalikääryleiden paistamistavat sopivat maalaisemännille, joilla on enemmän rasvaa käytettävissään kuin heidän kaupunkilaissisarillaan.

Kaupunkilaisemännät, joilla ei ole rasvaa juuri nimeksikään käytettäväksi ruoanvalmistukseen, voivat kypsentää kaalikääryleensä rasvattakin, niin kuin erään rovastinpappilan taitava ja kokenut emäntä kypsensi kaalikääryleensä vanhoina, hyvinä aikoinakin ilman rasvaa pienessä vesimäärässä haudutamalla. Hänen tyttärensä muistelee vielä nytkin, kuinka verrattoman herkullisia nämä »mamman» kaalikääryleet olivat. Tätä kypsentämistapaa käyttäen kaalikääryleet ladotaan pa-

taan, pohjalle kaadetaan vettä ja kun kääryleet ovat hautuneet jonkin aikaa kannen alla, sivellään niiden pinnalle siirappia ja haudutetaan edelleen välillä aina valellen, kunnes kaalikääryleet ovat kypsät. Vettä lisätään tarvittaessa.

Kastike valmistetaan kaalikääryleille paistoliemestä. Liemi siivilöidään kattilaan ja joukkoon lisätään vehnäjauhoja ripotellen, koko ajan voimakkaasti vispilöiden. Näin saadaan tasainen ja kaunis kastike. Kastike saa kiehua hetkisen. Tuore tai hapan kermatilkkanen parantaa ihmeellisesti kastikkeen makua. Valmiit kaalikääryleet ladotaan sievästi vadille ja kastike kaadetaan kääryleille. Tummalle kaalikäärylevadille antaa väri-iloa vihreä persiljakimppu ja muutama loistavan punainen tomaatti. Kaalikääryleet maistuvat verrattomilta perunan ja tuoreen, syksyisen puolukkahillon kanssa nautittuina.

Liha- ja suurimatäyte.

200 g jauhelihaa, 1/2 rkl. suolaa, 1/4 tl. hienonnettua valkopippuria, 1 dl vettä, maitoa tai kermaa, 1 dl kokonaisia ohrasuurimoita, niiden keittämiseen vettä ja suolaa. Keitetyt ryynit ja kaikki muut aineet sekoitetaan sekaisin ja vaivataan kuohkeaksi. Käytetään kaalikääryleiden täytteenä.

Liha- ja sienitäyte.

100 g jauhelihaa, 200 g sieniä, 1 sipuli, 1 dl korppujauhetta tai kaurasuurimoita, 2 dl vettä tai maitoa, 1/4 tl. hienonnettua valkopippuria, suolaa maun mukaan. Jos sienet ovat suolaisia, niin ne liotetaan ja valutetaan. Sen jälkeen jauhetaan ne sipulin kanssa lihamyllyssä. Korppujauhe tai kaurasuurimot turvotetaan nesteessä ja lisätään joukkoon. Maustetaan ja vaivataan kuohkeaksi. Käytetään kaalikääryleiden täytteenä.

Peruna- ja sienitäyte.

4 dl perunasosetta, 4 dl sieniä, 1 sipuli, rasvaa, suolaa, hienonnettua valkopippuria, Suolaiset sienet liotetaan ja valutetaan sekä hakataan hienoksi, samoin sipuli hakataan hienoksi. Sienet ja sipuli ruskistetaan ja lisätään perunasoseeseen tai tähteeksi jääneeseen, kylmään, lihamyllyssä jauhettuun perunaan. Joukkoon voidaan tässä tapauksessa lisätä hieman maitoa, niin että seos saadaan notkeammaksi. Käytetään kaalikääryleiden täytteenä.

Vihannes- ja suurimatäyte.

200 g keitettyä jauhettua porkkanaa tai punajuurta, 1 dl kokonaisia ohrasuurimoita, keittämiseen vettä ja suolaa, pieni sipuli, rasvaa. Keitetyt porkkanat tai punajuuret jauhetaan lihamyllyssä. Joukkoon lisätään keitetyt, valutetut suurimat ja hienonnettu, ruskistettu sipuli. Maustetaan suolalla ja hienonnetulla valkopippurilla. Käytetään kaalikääryleiden täytteenä.

Ohrasuurima- ja sipulitäyte.

Rouhittuja ohrasuurimoita, vettä, suolaa, sipulia, rasvaa. Keitetyt ohrasuurimat valutetaan, joukkoon lisätään runsaasti hienonnettua, ruskistettua sipulia. Maustetaan suolalla. Käytetään kaalikääryleiden täytteenä.

Työtehoa LIHAN UMPIOIMISESSA

Kotiliedelle kirjoittanut talousopettaja Hilkka Halkilahti.

Syksyisen teurastusajan taas ollessa käsillä menettää moni hellästi hoivattu kesäpossu, lammas ja vasikka henkensä. Siitä otetaan mahdollisimman tarkkaan talteen kaikki käyttökelpoinen ja koetetaan säilöä pitkän talven varaksi. Hyvin mielellään perheenemäntä umpioi parhaita kohtia vieraanvaraksi ja sunnuntairuoaksi, jos vain on umpiotölkkejä käytettävissä.

Mutta tänä syksynä otammekin käytäntöön uuden tavan lihaa umpioidessamme. Umpioimme sen raakana, ilman minkäänlaista esikypsentämistä!

Kyljyksiä emme suolaa, sillä silloin nuo ihanan mureat ja hyvät herkkupalat menettävät alkuperäisen makunsa. Valmistamme ne umpioimista varten tavalliseen tapaan, vain paistamisen jätämme pois. Kyljykset ladomme raakoina umpioihin, mutta umpion pohjalle panemme ensin muutamia luunsiruja, jottei liha tartu pohjaan kiinni. *Mitään nestettä ei saa panna sellaisen lihan päälle, joka ennen käyttöä vielä ruskistetaan.* Suljemme umpiot ja keitämme niitä tunnin. Kun sitten talvella aiomme herkutella ja käyttää nämä kyljykset, ruskistamme ne vain nopeasti tavalliseen tapaan, jonka jälkeen ne ovat heti valmiita tarjottaviksi. Ne ruskistuvat oikein hyvin, kunhan vain ennen ruskistamista kaavimme niistä tarkkaan pois hyytyneen lihasnesteen. Tämän käytämme sitten tietysti kastikkeeseen.

Kun ruskistettavan lihan umpioi aivan raakana, säästyy umpioitaessa, jolloin juuri on tuhannet teurastuksesta aiheutuvat kiireet, ruskistamiseen menevä aika. Kun sitten tarjoamme lihan, on meidän joka tapauksessa lämmitettävä se, jolloin siinä samassa yhteydessä nopeasti ruskistamme sen.

Kääresyltynkin voi umpioida raakana. Maustetaan ja kääritään se käärölle, pannaan umpioon ja kaadetaan se puolilleen suolavettä. Suljetaan umpio ja keitetään 1—1 1/2 t. Näin saa kääresyltyn säilymään sopivan suolaisena.

Raakana voi umpioida myös makkarat, verivanukkaat, maksapasteijat ym. Erilaiset ryyni- ja perunamakkarat, jotka suolassa säilytettäessä helposti suolautuvat liikaa, säilyvät hyvinä umpioissa. Umpioitaessa verivanukasta ja maksapasteijaa kaadetaan vain valmis seos voideltuun (jälkimmäinen silavoituun) umpioon ja keitetään 1 t. Maksapasteijasta saa maukkaampaa, jos keittämisen sijaan pidetään sitä vain 80°:ssa. Näin meneteltäessä on ateriaa valmistettaessa lohkottava tuotteet, jotta saadaan ne pois umpiosta.

Ruotsissa on viime vuosina otettu käytäntöön lihan raakana umpioiminen ja havaittu se työn säästön kannalta erittäin hyväksi. Liha on säilynyt yhtä hyvänä kuin vanhalla tavalla umpioitunakin. Perheenemännät siellä sanovatkin, että umpioidulla lihalla ei ole muuta vikaa, kuin että perheenjäsenet syövät sitä vähän liian runsaasti.

Jos meillä siis vain on tänä umpiopulan aikana sellaisia riittävästi käytettävissä, umpioimme parhaat palat ja umpioimme ne *raakana.* Tällöin säästämme, paitsi umpioitaessa säästyvää suolaa, myöskin työaikaa. Suuren osan lihasta kuitenkin suolaamme, siten saamme sen paremmin riittämään.

Lihaa emme yleensä umpioi pidemmäksi ajaksi kuin vuotta varten, sillä se ei säily ehdottoman hyvänä ja mureana kauan. Mutta eihän ole tarviskaan umpioida sitä pidemmäksi ajaksi, sillä ensi syksynähän meidän on taas mieli haikeana teurastutettava kesäinen hoidokkimme.

Vas.: Jos talossa on umpioita, ei mikään kesäporsaan säilytystapa ole sen miellyttävämpi kuin lihan umpioiminen. Miten maistuukaan talvella aamiaispöydässä umpiosta otettu, tuore kääresyltty!

Oik.: Paljon työtä säästyy, kun kyljykset voidaan umpioida raakoina, ilman keittämistä tai paistamista.

TYTTÄRIEN KERHO

Kirjoitan Sinulle, Maija-Liisa!

Elämä on tylsää! Tahtoisin saada siihen jotakin muutosta, mutta mitä? — Nytkin on taas oikein nukuttavan unelias sunnuntai-iltapäivä. Tiedät tunnelman: Hiljaista kaikkialla, miesväki loikoilee sanomalehtiensä takana, emäntä silmäilee puutarhaansa — eikä meitä tyttöjä huvita mikään. Eilen illalla tuli tanssittua aika myöhään. Nyt ei minulla ole vielä kiirettä navettaan, eikä ole unikaan, ja siksi kirjoitan Sinulle, Maija-Liisa.

Ymmärräthän, minua harmittaa kaikki, koko tämän meidän kylän tylsä elämä ja ikävä henki! Täällä ei tapahdu mitään! Olenhan minä säännöllisesti ollut kaikissa, niin remseissä, rivakoissa kuin railakkaissakin tansseissa mukana, mutta . . . en ole enää oikein selvillä itsestäni. Alussa ne viehättivät taas uutuudellaan, kun pojatkin olivat tulleet siviiliin ja mukaan, mutta nyt minä tunnen ne jo. Tiedän, mitä Pekka sanoo jyskyttäessään lattiaa, eikä Väinön kuutamokävelyissä ole mitään uutta. — En minä kuitenkaan poiskaan tahdo jäädä, sillä . . . suoraan sanoen ei tarkoitukseni ole ruveta erakoksi ja jäädä naimattomaksi . . . ja missä minä poikiakaan muualla tapaisin? — Meidän emäntä on koettanut toimittaa minua karjanhoitajien kerhoon, kun kerran olen karjanhoidonharjoittelija, mutta kuka sinne viitsisi mennä? Ei siellä ole poikiakaan, vaan semmoista kuivaa ja opettavaista. — Vaikka en minä sitäkään niin varmasti tiedä, kun en koskaan ole ollut mukana. Ajattelen vaan.

Naapurin Liisa on yrittänyt joskus pyytää mukaansa johonkin kirkon kitarakuoroon, mutta en minä sinne ole uskaltanut mennä. Saan vielä hurskaan maineen — ja silloin ei kukaan Ville minusta välitä. Vähän joskus omassatunnossa ilkeästi pistelee, mutta kerkiää noita ikäviä asioita ajatella vanhanakin. (Liisa kyllä väittää, ettei hänellä ole ikävää, päinvastoin, mutta hänhän onkin semmoinen pyhimys. Reilu nainen silti.)

Yhdet eri kivat juhlat meillä sentään oli tänä kesänä! Oli erään kannakselaisen kylän naisia, jotka antoivat voimistelunäytöksen. Toiset eivät olleet ihan nuoriakaan, mutta silti eri siroja ja kaunisvartaloisia. Katselin heitä kadehtien. Tiedän liikkuvani raskaasti kuin lehmä, olen tukeva enkä mikään filmitähti, mutta minä katselin noita voimistelijoita ja jouduin sitten juttusille erään kanssa. Innostuin. Saisimmepa tänne meidänkin kylään jonkun, joka rupeaisi johtamaan kurssia ja harjoittaisi meidän kankeata kroppaamme ja opettaisi meitä liikkumaan joustavasti ja kauniisti! Mahtaisiko uusi opettaja osata? — Kun joku sitten vielä neuvoisi vähän pukeutumista ja hiustenhoitoa, niin kyllä tyttöjä varmasti tulisi mukaan. Onhan teillä siellä pääkaupungissa kaikkea tämmöistäkin kivaa. On morsiuskurssit ja on hauskat voimisteluseurat ja -kerhot. En minä silti kaupunkiin haluaisi, senhän Sinä tiedät, mutta miksei kukaan järjestä meille mitään samantapaista tänne? — Ei tarvitsisi pelätä noita pitkiä, pimeitä iltoja — ja olisi jotakin muutakin ajattelemista kuin nuo itserakkaat pojat!

Neuvo Sinä, Maija-Liisa, mitä tehdä! Nyt minun pitää jo mennä lypsylle — ja sitten on lavalla tanssit. Kun löytäisi sieltä edes jonkunkin tytön, joka innostuisi tällaisesta!

Vastaa Sinä pian

toivoo

Kyllikki.

Oik.: Suoraan sanoen: Tarkoitukseni ei ole ruveta erakoksi ja jäädä naimattomaksi.
Alla: On nukuttavan unelias sunnuntai-iltapäivä, kun kirjoitan Sinulle, Maija-Liisa.

Alla: Kyllä minä navetassa viihdyn, mutta harrastaisin mielelläni vielä jotakin muuta lisäksi.

Kyllikki ei varmaankaan ole yksin huolinensa. Ehkäpä juuri Sinulla olisi jokin hyvä neuvo hänelle annettavana! Tahdotko kirjoittaa hänelle Tyttärien Kerhon kautta?

Alla: Jos omistaa vanhoja kankaisia alusvaatteita, voi niistä saada syntymään näinkin sieviä pikku paitoja. — Nuttu on valmistettu kortilla saatavasta flanellista.

Oik. yllä: Valmiina ostetut vauvan lakanat ja tyynyliinat on. somistettu helppotöisin pikku ompelein. — Keskellä: Sangen sievät sukat ja töppöset on vauva saanut vanhasta, käsinneulotusta vuodenutusta. — Vas.: Kukallinen, erikoismallinen vaippa, joka pysyy hyvin vauvan päällä. — Kuvat valokuvannut Kolmio.

Sieviä kapioita RAUHANVUODEN VAUVALLE

Tällä hetkellä on Suomessa paljon äitejä jotka odottavat vauvaa, sodan päättymisen lahjana. Huolimatta vaikeasta ajasta jokainen heistä tahtoisi vastaanottaa uuden tulokkaan niin hyvin ja rakkaasti kuin suinkin.

Kuinka monet hellät ajatukset, toiveet ja unelmat ovatkaan saaneet ilmaisunsa pienten paitojen ja nuttujen tuhansissa neulanpistoissa. Ei varmaan ole mitään hauskempaa käsityötä kuin nämä pienet esineet. Ne ovat niin pieniäkin, että niihin huoleti voi tuhlata runsaammin aikaa kuin ne puhtaasti käytännölliseltä kannalta katsoen ansaitsisivat.

Mutta nyt on jo tosi pulassa, mistä loihtia ainekset näihin pieniin luomuksiin. Kortilla saa niin perin vähän, eikä ole kysymystäkään mistään kauniin valitsemisesta. Kaikesta huolimatta näistäkin aineksista voi vaivannäöllä ja kekseliäisyydellä saada aikaan jotakin sievää ja henkilökohtaista.

Minäpä kerron miten itse olen näistä pulmista selvinnyt. Pikku paidat olen kaikki ommellut vanhoista kankaisista alusvaatteistani, jotka vuosikausia ovat viruneet käyttämättöminä. Eiväthän ne yhtä kestäviä ole kuin uudet, mutta kun valmistan useampia, niin kyllä ne sen ajan palvelevat kuin niitä tarvitaankin. Vaikka tuntuukin siltä, ettei vanhaan kankaaseen kannata uhrata paljon työtä, olen kauläröyhelöt koristanut oikein sieviksi. Nehän ne eniten vauvan pukevat ja parhaiten heidän vaatetuksestaan näkyvät. Koska pitsiä on niin vaikea saada, olen useimpiin ommellut reikäommelpäärmeen, ja värillisellä langalla jonkin hennon kukkakiehkuran kauluksen ympäri. Eihän yhteen kaulukseen tosin tarvita kuin 50—60 cm pitsiä, niin että vanhoista kätköistä voi kyllä sellainen palakin löytyä. Pitsi kiinnitetään kapealla päärmeellä kaulukseen ennen sen poimuttamista.

Miten muuten poimutatte kauluksen?

Mielestäni sievin tapa on kiertopoimutus.

Harvoin yliluomispistoin ommellaan kestävällä langalla kapea päärme, ja lankaa kiristämällä saadaan sievä poimutus. Röyhelö kiinnitetään sitten löyhin aivipistoin 1 cm levyiseen kauluriin, joka ommellaan kiinni paitaan. Voi myös pujottaa ohuen nauhan päärmeen sisään, niin röyhelön saa suorana silittää.

Eräs asia, joka mielestäni on tärkeä paitaa ommeltaessa, on se, että takahalkioon liitetään lisäkaista. Usein näkee paitoja, jotka ovat vain halki selästä, joten vauvan vähänkin varttuessa selkään aina jää rako. Kun halkioon on ommeltu lisäkappale, joka siis jää halkion reunan alle, ei sieltä pääse irvistämään paljas iho.

Nutut olen valmistanut kortilla saatavasta flanellista. Satuin saamaan kirkkaan vaalean punaista — valinnan varaa kun ei ollut. Koska kangasta oli niin vähän, käytin mahdollisimman säästävää mallia, jossa tulee jatko selkään. Koska tuolla jatkolla selkäpuolella on haittansa — lapsen usein maatessa selällään, ompelin osan siten, että nuttu on edestä auki ja jatkos siis muodostaa kaarrokkeen etupuolelle. Käyttäen tätä hyväksi voi etupuolen hauskasti koristaa ompelemalla sauman aitapistoin jollakin erivärisellä langalla. Samalla langalla pykäpistoin tai virkkaamalla koristetaan kaula-aukko ja hihansuut. Kulmiin, jotka halkio ja yhdistävä ommel muodostavat, voi ommella jonkin pienen kukkakoristeen.

Niihin nuttuihin, joissa etupuoli on ehjä, ompelin pienen koristeen huomioiden, että se tulee kyllin alas, jottei kaularöyhelö peitä sitä.

Ihmettelette varmaan, mistä olen loihtinut flanellivaipat. Se se onkin ollut pulma. Osan olen saanut kerätyksi ystävättäriltäni ja vanhoista pyjamistani olen ommellut loput. Koska nämä pyjamat olivat niin sievän kukallisia, tein vaipoistakin vähän erikoisia.

Vaipan suuruus on tavallinen, mutta siihen on ommeltu vyötärö, joka on lyhyempi kuin vaipan sivu. Vyötäröön ommellaan poikkipäin toiseen päähän napinläpi ja toiseen kaksi nau-

haa, joiden avulla pujottamalla napinlävestä toinen nauhavyötärö kiinnitetään. Vyötärön kiinnityskohdan voi vielä koristaa, jos haluaa vaikkapa harakanvarpain. Tällaiset vaipat ovat siitä mukavia, että ne pysyvät paremmin päällä — vyötärö pysyy tukevasti kohdallaan ja alapää käännetään ylöspäin. Suunnilleen nilkkojen kohdalle ommellaan päälle jäävään reunaan pitkä kaksipäinen nauha, joka sidotaan koko »käärön» yli. Myöhemmin, kun tällaiset toimenpiteet eivät riitä, voidaan alapää nappien ja napinläpien avulla ommella pussiksi, jolloin vaippa käy yöpuvusta varttuneemmallekin vauvalle.

Vauvan lakanat jouduin ostamaan valmiina, kun en saanut kangasta. Jotta pieni prinsessani ei tuntisi olevansa puettu »tusinatavaraan», olen koristanut nämäkin helppotöisillä pikkuompeleilla. Jos olisin löytänyt jonkin sopivan kangastilkun, olisin ommellut ankanpoikaset näihin vihreisiin lakanoihin päällikeompeleena, mutta näin ollen sain tyytyä käyttämään ketjupistoja. Tyynyliinoissa on samat koristeaiheet kuin lakanoissakin. Niissä on vain katsottava, ettei sijoita koristetta juuri vauvan posken alle.

Myöhemmästä vaatetuksesta en tässä ole puhunut mitään, mutta kyllä sitäkin olisi syytä ajatella etukäteen. Esim. vauvan sukat voitte jossakin erikoisliikkeessä valmistuttaa vanhoista sukista — villatrikoopaloista yms. Minä sain sangen sievät sukat ja töppöset vanhasta käsinneulotusta vuodenutusta.

Housuja saa vanhoista trikooalusvaatteista. Esim. miesten trikooalushousuista, jotka usein ovat vahvempaa karkeaa kudosta — saa erinomaisia vauvan housuja.

Vielä kerran, kaikkien lumppukeräysten jäljeltäkin on käytävä vintit ja komerot läpi. Jotakin pienokaisen tarpeisiin soveltuvaa niistä varmaan löytyy. *V. G.*

OPISKELIJATYTTÖ . . . (Jatkuu siv. 487.)

moninkertaisen korvauksen. Heille kertyisi kokemusta ja oppia, joka olisi ensiluokkaisen arvokasta sekä tuleville perheenäideille että kotitalous- ja lastenhoitoalan tuleville johtohenkilöille. Tuhannet masennuksen partaalla olevat äidit ja huolien painamat perheet saisivat helpotusta. Onnellisesti lieventyisi se luonnoton tilanne, että kansalle arvokkaimmat kodit, s.o. lapsirikkaimmat kodit, saavat kestää suurimpia vaikeuksia, ikäänkuin niitä haluttaisiin rangaista. Opillista sivistystä saaneiden tyttöjen uusi työskentely poistaisi kansamme muista piireistä sitä karsautta, jota on herättänyt »herraskaisten» entinen väärä suhtautuminen ruumiilliseen työhön. — Siunausta monenlaista monilla linjoilla!

Nykyhetken erikoisvaikeuksien hätyyttäessä nuoria naisia uusille urille saattaa nousta mieleen hiukan hullunkurinen vertauskuva: »Kyllä routa porsaan kotiin ajaa!» Tai toiseen tapaan vertauksena: Porsasta ajetaan pois vieraan pelloilta, kaikki muut portit ovat kiinni, edessä avoinna kotiveräjä, mutta se ei johda entisen karsinan ahtauteen ja vankeuteen, vaan ennen kokeilemattomille laitumille, laajoille ja hyville. Kunnioittavammin puhuen voisimme sanoa, että on käynnissä onnellinen paluu takaisin kotiin, paluu niihin näkemyksiin, joita viime vuosisadalla oli naisasialiikkeen kaikkein syvällisimmillä esitaistelijoilla uudenajan naisesta. Hän oli oleva entistä parempi puoliso ja äiti, ja kodin ulkopuolella toimiessaan hän oli kaikkialle tuova panoksen jaloa sosiaalisuutta, »yhteiskunnallista äidillisyyttä».

Tämä »paluu» ei ole taantumista esiäitien aikaan, vaan se on kotiutumista kuin vuosikymmeniä kestäneeltä opintoretkeilyltä. Ei enää ole pulmanamme osoittaa osaavamme kaikkea yhtä hyvin kuin miehet, vaan ohjelmanamme on osata *paremmin* kuin miehet — ja entistä paremmin — suorittaa tehtäviä, joita he eivät osaa, vaan jotka kuuluvat juuri meille. Siihen tarvitaan *oikeaa* omanarvon tuntoa. Ne tehtävät ovat ihmiselämässä ja yhteiskunnassa ensiarvoisen tärkeitä. Niillä linjoilla kaivataan myös uudistajia, keksijöitä, nerokkuutta ja voimaa. Niillä linjoilla olisi nyt luotava historiaa, rauhan, viisauden ja myönteisyyden merkeissä, kun jo tarpeeksi on luotu sodan, hulluuden ja hävityksen historiaa.

Kokeiluun nyt kaikki Eilat ja Annelit, Hilkat, Marja-Leenat ja Raijat, joilla parhaillaan on käsissä elämänuran valinta! Kokeiluun, joka samalla on vallankumousta! Se on jäävä sivityshistoriamme aikakirjoihin, koululasten läksyihin ja isoäitien muistelmiin. Virkeimmät, reippaimmat ja rohkeimmat kärkijoukoksi, joka näyttää tietä ja antaa esimerkin! Jälkiä kyllä sitten seuraavat myös aremmat ja unisemmat ja päättämättömät.

MITÄ LAPSEMME LUKEVAT. (Jatkuu siv. 489.)

luettavassa oltava toki sen verran, että paha saa palkkansa. Sanotaan, että lapset ovat ajattelemattomia, sydämettömiä ja julmia. Jos niin on, ei kirjailijan ole lupa näitä ominaisuuksia helliä, vaan päinvastoin hänen on koetettava ohjata lapsen oikeudentuntoa terveeseen suuntaan. Kasvatustyössä saattavat olla oivana apuna juuri hyvät seikkailukirjat, jotka kertovat jaloista, uljaista ihmisistä, joita kiihkeä lapsensydän voi sankareinaan palvoa ja joiden kaltaiseksi hän haluaa tulla.

Kehittyneimmille lapsille eivät riitä pelkästään nuorille tarkoitetut kertomuskirjat. Heidän pitää saada luettavakseen myös hyviä *»aikuisten kirjoja»*. Kiven mestarillinen Seitsemän veljestä pystyy valloittamaan lapsen aikaisemmin kuin luullaankaan, samoin monet muut kirjallisuuden kulmakivet. Vanhempien kirjahyllyllä pitäisi olla vain niin hyviä kirjoja, että alle 16-vuotias voi huoleti tarttua mihin tahansa! Huonoja kirjoja on vaarallisen paljon. Paras keino varjella niiltä lapsiaan on tarjota heille riittävästi hyviä kirjoja, jotta he eivät ainakaan lukemisen puutteessa tule huonoihin tarttuneeksi.

Kaunokirjallisuuden ohella on muistettava hankkia lapsille myös *tietokirjoja*, *runoja* ja *näytelmiä*, sekä lapsille sepitettyjä että aikuisten kirjoja. Ei pidä unohtaa tietopuolisia suurteoksia, joita useimmat lapset katselevat halukkaasti, ja jotka tarjoavat heille tarpeellista lisävalaistusta suppeiden oppikirjojen lisäksi.

Lasten vapaissa luvuissa on noudatettava sääntöä: ei saa lukea liian paljon eikä saa lukea huonoja kirjoja. Kohtuullisessa määrässä on jokaisen lapsen saatava tyydyttää luontaista tiedonnälkäänsä ja kauneudenkaipuutaan. *Hyvät kirjat ovat lapsen henkiselle kehitykselle välttämätön ehto.*

OLISI HYVÄ JOS OLISI . . . (Jatkuu siv. 497.)

ja muodostaa nyt olohuoneen kanssa todellisen yhteishuoneen perheelle. Se on verraton »kotiverstas» ja päivän touhujen kaikki-kaikessa-tila.

Ne pari m^2, jotka täten säästettiin, lisätään vanhempien, (tai ehkäpä myöhemmin suurempien lasten), makuuhuoneeseen. Siten on nyt saatu tuo kaivattu, rauhoitettu peräkamari. »Hienohuone», »vierashuone» tai sali sanovat ruotsalaiset. Mutta meillä kai se lähinnä vastaa yleisestä päiväkäytöstä vapaata, järjestystä uhkuvaa peräkamaria.

Onko sinusta tällainen rauhansoppi kodissa välttämätön? Minusta miltei, kunhan pääsemme niin pitkälle, että saamme asuntoihimme kaksi ja kolme makuuhuonetta. Ja kaikkein paras se olisi kokonaan vuoteitta.

Mutta näinkin se on mainio. Siellä sinun on hyvä ottaa vastaan kutsumattomat vieraasi, vaikka yhteishuoneessa olisi maanjäristys, siellä voi sinun tai miehesi vieras viipyä viihtyessään muita perheenjäseniä häiritsemättä. Siellä on helppo jutella kahden kesken. Perheenisä voi siellä laatia veroilmoituksensa toisten korvien kuumenematta. Siellä syntyvät kirjeet, ja sielläpä pääsee itsekukin keskittymiseen, minkä meidän levoton aikamme yleensä laiminlyö. Ja voipa siellä perheenemäntä pakottavien ajatustensa ajamana saada aikaan pienen kirjoituksen Kotilieteenkin.

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

Kotiliesi vastaa kaikille suoraan kirjeitse!

Kaikkiin lukijaimme lähettämiin kysymyksiin vastataan suoraan kirjeitse ja vastaus lähetetään, mikäli suinkin mahdollista, viikon kuluessa kyselyn saapumisesta. Maksun on seurattava kyselykirjeessä, postiennakolla ei vastauksia toimiteta.

Maksut ovat yhdeltä asialta: yleisluontoisista kysymyksistä 30 markkaa ja vastauspostimerkki 5:—. Lakiasioita, yksilöllistä terveydenhoitoa, kasvatusvaikeuksia ja rakennus- tai sisustusyksityiskohtia, joihin kunkin alan erikoistuntija vastaa, koskevat kyselyt 60 mk ja vastauspostimerkki 5:—.

Lukijamme voivat lähettää Kotiliedelle myös yleisluontoisia kysymyksiä, joita toivovat lehden palstoilla selviteltävän. Näistä kysymyksistä ei kanneta maksua. Toimitus valitsee julkaistavat kysymykset ja julkaisuajan.

Nimettömiin kyselyihin ei vastata. Kirjoittakaa myös selvät osoitteet!

Kaikkiin kysymysosaston kirjeisiin osoite: Kotilieden Kysymysosasto, Helsinki, Postilokero 150.

3595. Morsiuspisteet. — *Annetaanko nykyisin morsiuspisteet lisäpisteinä vai ostolupina, ja mitä tarvikkeita niillä saa hankkia? Miten kauan ne ovat voimassa, ja onko mitään rajoituksia niiden myöntämiseen eri paikkakuntien liikkeisiin?*
Kuulutettu morsian.

Vastaus: — *Morsiuspisteet annetaan kotia perustettaessa noin vuoden kuluessa ostolupina, joita myönnetään vain taloustekstiilejä, kuten vuodevaatteita, pyyhe- ja pöytäliinoja, verhoja yms. varten. Luvat ovat voimassa yhden kuukauden, ja niitä anottaessa on ilmoitettava, mille tavaralaaduille sekä mihin liikkeeseen niitä halutaan. Helsingin kansanhuoltolautakunta myöntää ostolupia vain helsinkiläisiin liikkeisiin ja vastaavasti samoin menettelevät myös eräitten suurimpien maaseutukaupunkien kansanhuoltolautakunnat. Muualla lupia annetaan toistenkin paikkakuntien liikkeisiin, mikäli niissä on ko. tarvikkeita.*

3596. Nuorisoseuratyö. — *Miten voisi saada koulutusta nuorisoseuratyöhön? Onko mitään opistoa tätä tarkoitusta varten, ja miten sinne voi hakea?* *Innostunut.*

Vastaus: — *Voisitte hakea Suomen Nuoriso-Opistoon, os. Mikkeli, Paukkula. Siellä alkaa uusi opintokausi ensi lokakuussa, ja pääsyvaatimuksena on tytöillä 16, pojilla 17 vuoden ikä ja kansakoulun päästötodistus. Ensi syksystä lähtien alkaa siellä myös toisvuotinen kurssi, jolta voi valmistua nuorisoseuratyöneuvojaksi. Tällä kurssilla on kolme linjaa: varhaisnuorisotyö-, liikuntakasvatus- ja taiteellinen linja. Hakemuksissa on mainittava, mille linjalle pyrkii. Pääsyvaatimuksena on, että hakija on suorittanut Nuoriso-Opiston kurssin. Hakemukset, joihin liitetään papintodistus, jäljennös koulutodistuksesta sekä apurahaa pyydettäessä varattomuustodistus, on lähetettävä elo-syyskuun kuluessa opiston johtajalle yllämainitulla osoitteella.*

3597. Kananhoito. — *Miten voisi kanoja ruokkia, että ne munisivat enemmän?*
Kolme kanaa.

Vastaus: — *Koettakaa antaa kanoille Dentafolia 1 g päivässä sekoitettuna tuoreesta apilasta, jauhoista ja vedestä tehtyyn appeeseen. Sen käytöstä on saatu hyviä tuloksia munimiseen nähden. Hienoksi hakattuja tuoreita luita ja näkinkuoria sopisi myös syöttää kanoille.*

3598. Maasepän kurssi. — *Missä ja milloin on maasepän kursseja? Järjestetäänkö niitä vielä pikakoulutuksen yhteydessä?*
Tietämätön.

Vastaus: — *Maasepän kursseja on vielä järjestetty pikakoulutuksen yhteydessä. Teidän on parasta kääntyä henkilökohtaisesti, vaikka kirjeellisestikin, kauppa- ja teollisuusministeriön pikakoulutustoimiston puoleen, os. Asema-aukio 2, Helsinki. Siellä saatte lähempiä tietoja.*

3599. Kristillinen Taideseura. — *Toimiiko Suomessa nykyisin mitään kristillismielisten taiteilijoitten tai taiteenharrastajain seuraa ja julkaiseeko se mahdollisesti mitään lehteä?* *Sanni.*

Vastaus: — *Kristillinen Taideseura, os. Liisank. 27 A 4, Helsinki, on edelleenkin toiminnassa. Lehteä se ei julkaise, mutta kirjoittakaa suoraan Taideseuraan, sieltä saatte lähempiä tietoja seuran toiminnasta.*

3600. Kanan- ja mehiläisenhoidon opaskirjat. — *Onko ilmestynyt hyviä kanan- ja mehiläisenhoidon opaskirjoja? Minkä hintaisia ne ovat?* *Kanapiika.*

Vastaus: — *Kananhoitoa selvitetään pätevästi tri Martimon kirjoittamassa Siipikarjanhoidon oppikirjassa. Sen hinta on 37 mk. Mehiläisten hoitoon voi perehtyä Kaskimiehen Kannattava mehiläisenhoito-kirjan avulla. Se maksaa 50 mk. Piakkoin ilmestyy Tuomosen kirjoittama laajempi teos samalta alalta. Kirjoja voi tilata kaikista kirjakaupoista. Martimon kirjan on julkaissut Werner Söderström Oy ja Kaskimiehen Pellervo-seura.*

3601. Lehtikirvat. — *Huonekasveissani on pienen pieniä vaaleanruskeita eläviä, jotka asustavat lehtien alapuolella ja joista kukat kärsivät. Olen pessyt kasveja voimakkaalla saippuavedellä ja saanut eläviä jonkin verran vähenemään. Millä tavoin saisin ne kokonaan häviämään?* *Kukkien hoitaja.*

Vastaus: — *Huonekasveissanne on todennäköisesti lehtikirvoja. Käyttämänne saippuavedellä pesu on kyllä hyvä hävityskeino, mutta vielä tehokkaampi ja helpompi tapa on upottaa kasvit hetkeksi veteen, jonka lämpö on n. 50—60 astetta C. Ne voi myös ruiskuttaa tällaisella vedellä.* *M-L. A.*

Helsinkiläisille Kummikerhomme ystäville!

Helsinkiläisten yleinen Kotilieden Kummikerho, joka viime talvena säännöllisesti kokoontui, tulee tänäkin talvena olemaan koolla joka torstai klo 19 Toisessa Suomalaisessa Tyttökoulussa, Yrjönkatu 18. Käynti on pihalta, vasemmalle portista, III kerrokseen. Ensimmäiseen työiltaan kokoonnutaan lokakuun 11 pnä klo 19. Työaineksia on varattava, mukaan vain puikot, sormustimet ja leipäkortti

Kaikki lukijamme ovat tervetulleita kerhoon työskentelemään salokotien viluisten lasten hyväksi.

3602. Lepän soveltuminen pensasaidaksi. — *Voiko ajatella leppää kotipuutarhan pensasaidaksi, otetaanko taimet suoraan metsästä ja tarvitseeko niitä usein leikata? Olisiko kevät- vai syksyistutus parempi?* *Monivuotinen tilaaja.*

Vastaus: — *Leppä soveltuu pensasaidaksi ja menestyy hyvin. Taimia voi ottaa suoraan metsästä, mieluummin pienenpuoleisia, jotka eivät kärsi siirrosta. Ne voi istuttaa keväällä aikaisin tai myöhään syksyllä. Ensimmäisen vuoden ne saavat kasvaa leikkaamatta, mutta seuraavana keväänä niitä on leikattava voimakkaasti, jotta ne haaroittuvat maan rajasta alkaen. Vuosittain leikataan pensasaitaa niin voimakkaasti, että vain 40—50 sm uudesta kasvusta jää jäljelle. Kun aita on saavuttanut halutun korkeuden, voi sen antaa kasvaa vapaasti, jos alueella tarvitaan korkeaa suojaavaa aitaa. Leppäaidan voi myös pitää matalana ja säännöllisen muotoisena leikkaamalla sitä samoin kuin muitakin pensasaitoja sivuilta ja päältä joka vuosi.* *Kn.*

3603. Uusi kansakoulun päästötodistus hävinneen tilalle. — *Mistä voisin saada uuden kansakoulun päästö todistuksen luovutetulla alueella palaneen sijalle?* *Metsäpirttiläinen.*

Vastaus: — *Kääntykää Metsäpirtin kunnan hoitokunnan puoleen, os. Suonenjoki, sitä kautta asianne parhaiten selviää.*

3604. Narsissi ja tulppaani. — *Miten narsisseja lisätään, voiko niitä kotioloissa kasvattaa myöskin siemenistä? Istutetaanko puutarhassa kukkineet tulppaanien sipulit vuosittain uudestaan?*
Puutarhan ystävä.

Vastaus: *Narsisseja on helpoin lisätä sipuleja jakamalla. Sipulit otetaan maasta loppukesällä, jaetaan ne 1—3 sipulin ryhmiin ja istutetaan ne elo—syyskuussa uuteen paikkaan niin syvälle, että sipulin päälle tulee 10 sm multaa. Sipulit on hyvä jakaa aina 3—4 vuoden kuluttua. Narsissit ovat meillä ilmastollisesti niin kestäviä, että niitä ei tarvitse peittää talveksi. Jos olette saanut narsissista aivan kypsää siementä, saattaa se itääkin. Paras olisi kylvää se joko myöhään syksyllä tai aikaisin keväällä kylmään lavaan, missä siemenet saavat olla seuraavaan vuoteen saakka. Kylmän lavan puutteessa voi ne kylvää laatikkoonkin tai lämpimälle paikalle avomaalle, missä on kuohkea, kepeä maa. — Tulppaanin sipulit istutetaan samalla tavalla kuin narsissinkin, mutta niistä erotetaan pienet sivusipulit ja nämä istutetaan toiseen paikkaan vahvistumaan, sillä ne eivät kuki vielä seuraavana vuonna. Tulppaanit olisi edullisin istuttaa uudelleen joka vuosi, mutta kyllä ne kukkivat samalla paikalla useitakin vuosia.* *Kn.*

3605. Rakennusmestari. — *Missä teknillisissä kouluissa valmistuu rakennusmestareita? Mitkä ovat pääsyvaatimukset ja miten kouluihin haetaan?*
Rakennusmestariksi aikova

Vastaus: — *Rakennusmestariksi voi valmistua Helsingin, os. Helsinki, Tampereen os. Tampere, Kuopion, os. Kuopio, Turun, os. Turku, Vaasan, os. Vaasa, Oulun, os. Oulu, Kotkan, os. Kotka, teknillisissä kouluissa. Uusi lukuvuosi niissä alkaa tammikuussa. Pääsyvaatimukset ovat: hyvä maine, ylemmän kansakoulun oppimäärää vastaavat tiedot, kansakoulun käyneillä 24 kuukauden ja keskikoulun käyneillä 20 kuukauden laadultaan pätevä työkokemus sillä alalla, jolla aikoo opintojaan harjoittaa sekä hyväksytty pääsytutkinto äidinkielessä ja matemaatiikassa. — Hakemuksiin liitetään mainetodistus, oikeaksi todistettu jäljennös koulu- tai vastaavista todistuksista sekä samoin jokaisesta työtodistuksesta. Kaikista kouluista saa pyydettäessä maksuttamasti hakemuskaavakkeen. Hakuajasta ilmoitetaan lähemmin sanomalehdissä.*

3606. Kurkun siementäminen. — *Miten avomaan kurkun siemeniä on käsiteltävä, että ne saataisiin itämään ensi keväänä?*
Ensikertalainen.

Vastaus: — *Avomaan kurkuista siementä haluttaessa annetaan kurkkujen kasvaa, kunnes ne ovat keltaisia. Tämän jälkeen korjataan sato ja kurkut saavat vielä kypsyä lämpimässä huoneessa viikon tai parin ajan. Sen jälkeen kurkku halkaistaan pituussuuntaan ja lusikalla otetaan sisällä olevat siemenet johonkin vesiastiaan. Siementen mukana lähtee limaa ja hedelmämaltoa, mikä on pesemällä saatava eroitumaan siemenistä. Parhaiten onnistuu pesu, jos siemenet ensin saavat olla vedessä 3—4 päivää, jolloin seos rupeaa hiukan käymään. Siemenet on huuhdottava useaan kertaan. Pesun jälkeen ne kuivataan ohuena kerroksena joko lasin tai paperin päällä.* *Kn.*

3607. Kotiapulaisen kunniamerkki. — *Minkä yhdistyksen tai seuran puoleen on käännyttävä saadakseen kunniamerkin kotiapulaiselle 30 vuoden palveluksesta ja mitkä mahdolliset tiedot anomukseen on liitettävä?* *Rouva X.*

Vastaus: — *Kotiapulaiselle myönnetään kunniamerkki vähintään 10 vuoden palveluksesta samassa perheessä. Anomus lähetetään Suomen Talousseuralle, os. Turku, ja siihen liitetään papintodistus ja kahden jäävittömän henkilön todistus palvelusajan pituudesta. Merkki on hopeinen rintaneula, se maksaa 250 mk.*

3608. Sokerijuurikassiirappi. — *Miten valmistetaan sokerijuurikkaista siirappia?* *Nuori emäntä.*

Vastaus: — *Sokerijuurikkaat pestään puhtaiksi. Jos on tilaisuutta hautoa juurikkaat paistinuunin jälkilämmössä pehmeiksi haudikkaiksi, paranee siirapin maku siitä. Haudikkaat survotaan ja niiden annetaan edelleen hautua kiehuvassa vedessä n. tunnin ajan. Ellei ole käytettävissä erikoista puristinta, puserretaan juurikassose esim. pyyheliinan sisässä, uutta vettä lisätään ja annetaan juurikkaiden jälleen hautua kiehuvassa vedessä tunnin verran. Tämän jälkeen puserretaan juurikkaat uudelleen. Molempien liemien annetaan sitten kiehua avonaisessa kattilassa, kunnes niistä vettä on haihtunut pois niin paljon, että sokerijuurikasliemestä on tullut siirappia. Ellei juurikkaita voi paistaa, leikataan ne suikaleiksi tai paloiksi ja annetaan ne hautua vain kasarissa pehmeiksi. Siirappi valmistetaan muuten, kuten edellä on selostettu. — Mehupuristimet sopivat erinomaisesti myös sokerijuurikkaiden pusertamiseen. Puristimia tuskin nykyisin saa ostaa, mutta ehkäpä paikkakuntanne martat tai maatalousnaiset voisivat luovuttaa sellaisen käytettäväksi.*

Kirjelaatikko

Taipumus. Sanomalehtialalle valmistavasta koulutuksesta on selostus osastossamme Kotilieden numerossa 8.

Viidesluokkalainen tyttö. Käykää tiedustelemassa jonkin pankin johtajalta mahdollisuuksianne.

Kesäpaikka ruotsinkielisellä seudulla. Koulumatkailutoimisto on aikaisemmin välittänyt suomalaisille koululaisille paikkoja ruotsinkielisiin koteihin ja päinvastoin, mutta nyt tämä toimintamuoto ei enää kuulu sen alaan. Ilmoittakaa asiasta sanomalehdissä tai koettakaa tuttavien välityksellä löytää sopiva perhe.

Alalle aikova. — Terveyssisarkoulutus on selostettu Kotiliedessä n:o 9. Hakemuskaavakkeita saa kaikista terveyssisarkouluista.

Ruman päivettymisen poistaminen. Mitään varmaa keinoa kirjavan päivettymisen poistamiseksi ei ole. Kauneushoitolat voivat ehkä auttaa asiaa. Parasta on kääntyä niiden puoleen. M. T.

Villalumppujen vaihtaminen langoiksi. Villalumppuja vaihtaa esim. Neovius, os. Kalevank. 12, Helsinki, lumpuista kehrätyksi harmaaksi sukkalangaksi. Villakangaslumppukilosta saa tätä lankaa 2 vyyhteä ja samasta määrästä villakudinlumppuja 4 vyyhteä.

Pupi. Viisainta lienee värjäyttää kaninnahat turkisvärjäämöissä, jotta saisitte turkiksiinne tasaisen värin.

O. V. Puutarhakaluston piirustukset voitte tilata Kotilieden kaavapalvelusta, os. Bulevardi 7, Helsinki. Piirustusten hinta postikuluineen on 110 mk. Maksun voi suorittaa postisiirtotilille n:o 5 111.

Kodinhoitaja. Hortensian hoito-ohjeet on viime vuoden Kotiliedessä n:o 19.

Peruukkeja seuranäytelmiä varten. — Hannes Kuokkasen peruukkiliike, os. It. Teatterikuja 5, Helsinki, vuokraa peruukkeja sekä yhdistyksille ja seuroille että yksityisille. Edellisiltä peritään vuokraa naisten peruukeista 25 mk ja miesten peruukeista 15 mk viikolta, yksityisille vastaavat maksut ovat 50 mk ja 25 mk. Tilauksessa on hyvä mainita mihin näytelmään, tanssiin tms. peruukkeja tarvitaan sekä mitä suuruutta halutaan.

Pellavan viljelijä. — Pellavansiemenistä ei voi kotioloissa valmistaa vernissaa. Mutta tuottajalla on oikeus saada 1 kg pellavaöljyä ja 40 kg pellavakakkuja kutakin täyttä sataa kiloa kohti pellavansiemeniä luovuttaessaan niitä maataloustavarakauppaa harjoittaville keskusliikkeille tai niiden paikallisille jäsenliikkeille. Parasta on tehdä luovutuksesta sopimus jo vuoden ensimmäisen puoliskon aikana, jolloin luovuttaja saa muihin verrattuna korkeamman hinnan pellavansiemenistä.

Rakennussuunnitelma. — Vastaamme ainoastaan sisustusta koskeviin kysymyksiin, joten emme voi tässä asiassa Teitä auttaa. Kääntykää jonkin rakennustoimiston puoleen.

Ristiriitaisuuksista kärsivä. — Kristillisen Palveluskeskuksen osoite on Korkeavuorenk. 41 A 1, Helsinki. Sen puoleen voi kääntyä myös kirjeellisesti. Palvelus on maksutonta.

Äidiksi tuleva. — Yhtyneet Kuvalehdet Oy:stä, os. Bulevardi 7, Helsinki, voitte tilata Odotuskuukaudet nimisen kirjesarjan. Se maksaa 20 mk + 5 mk postimaksuna. Hinta suoritetaan postisiirtotilille n:o 5111 tai lähetetään postiosoituksena.

Kunnalliskodin johtajattareksi pyrkivä. Kunnalliskodin johtajattareksi valmistuminen on selostettu Kotilieden numerossa 6. — Kunnalliskodin hoitohenkilökuntaa valmistuu myös sosiaaliministeriön järjestämillä pikakursseilla. Johtajatarpätevyyttä näillä kursseilla ei varsinaisesti saa, ne on tarkoitettu vain täydennyskurssiksi kunnalliskodeissa aikaisemmin toimineille. Seuraavista pikakursseista ei vielä ole tietoa, niistä ilmoitetaan aikanaan Huoltajassa ja pääkaupungin sanomalehdissä.

Kotilieden oppaita nuorille äideille

ODOTUSKUUKAUDET

YHDEKSÄN KIRJETTÄ PIENOKAISTA ODOTTAVALLE

Pienokaista odottava äiti, joka ei voi turvautua erikoislääkäriin eikä äitiysneuvoloihin, tuntee niin monta kertaa kalvavaa epävarmuutta tilansa takia. Hän voi myös joutua kärsimään vaivoista, jotka olisi ollut helppo välttää. Jokainen nainen kaipaisi tuona aikana neuvoja tilaansa.

Heitä varten toimitti Kotiliesi jo v. 1937 lääkärin ohjeita nuorelle äidille, kokoelman kirjeitä, joita silloin luettiin ja tilattiin innokkaasti ja joita on viime aikoihin asti kyselty. Ohjeet kirjoitti alunperin professori Laimi Leidenius, joka silloin toimi Naisten Klinikan toisena ylilääkärinä. Hän on nyt jo jättänyt potilaansa, mutta ohjeet on koottu »Odotuskuukaudet» nimiseksi kirjaseksi, jonka terveydenhoitoneuvot on uudelleen tarkistettu ja johon on lisätty ohjeet vauvan vaatteiden, vuoteen ja hoitopöydän valmistamiseen sekä malleja ja kaava odottavan äidin pukuun.

Professori Leideniuksen sydämellinen, viisas persoonallisuus ja hänen pitkä kokemuksensa auttoivat häntä kirjoittamaan varmaankin erään parhaita ohjekirjasia, mitä meillä on terveydenhoidon alalta. Lainaamme tähän otteen hänen ensimmäisestä kirjeestään, joka osoittaa, kuinka hän osasi suunnitella neuvonsa äitien käytännölliset tarpeet ymmärtäen ja kuinka lämpimästi hän ajatteli kaikkia äitejä, jotka milloin kauaksi saloille, mutta myös kaupungin hyörinään pyysivät hänen neuvojaan. Näin hän kirjoitti:

Rakas ystävä.

Sen ajan, joka tunnetaan raskauden ajan nimellä, yhdeksän kuukauden ajan ennen lapsen tuloa, pitäisi olla odottavan äidin elämässä yhtä tervettä aikaa kuin mikä muu aika tahansa. Raskaus on normaali tapahtuma. Sen pitäisi olla suuren ilon ja odotuksen aikaa. Siinä ei pitäisi olla mitään vaaraa tai vaaran ajatustakaan.

Tällainen kirje on kirjoitettu luettavaksesi kerran kuussa, ja siitä tulet löytämään niin tarkasti kuin mahdollista vastaukset niihin kysymyksiin, joita luultavasti haluaisit tehdä juuri sillä hetkellä. Ei ole tarkoitus, että nämä kirjeet luettaisiin ja sitten heitettäisiin pois. Ainoa, joka tekee ne sinulle minkään arvoiseksi, on se, että säästät ne ja luet lävitse, milloin ikinä jokin epäilys nousee mieleesi, epäilys, joka koskee omaa terveyttäsi ja mitä pitäisi tehdä sen suhteen. —

Jotkut äidit kirjoittivat meille synnytyksensä jälkeen toivovansa, että kaikki Suomen nuoret äidit pääsisivät osallisiksi näistä neuvoista. »Pieni Aarno Kustaamme syntyi terveenä ja itse olen entistä terveempi kaiken jälkeen, mistä kaikesta kiitän hyviä ohjeitanne.» — »Pyydän lausua parhaat kiitokset saamistani Äidin kirjeistä, niistä oli minulle, ensikertalaiselle, suuri apu ja huojennus.» — »Kaikki sujui oikein hyvin. Pikku poikamme syntyi tähän maailmaan terveenä ja hyvinvoipana. Molemmat olemme voineet koko ajan oikein hyvin.» — »Minulle syntyi pikkuruinen tytär terveenä ja elämänhaluisena. Kun hänen terveytensä ei nykyään ole kehuttava, toivon Pallerokerhosta saavani pätevää neuvontaa, jonka avulla pienokaiseni jälleen paranee ja kehittyy normaalisti.»

Sodan aikana nämä kysytyt kirjeet pääsivät loppumaan ja monet tilaajat joutuivat odottamaan niitä turhaan, mutta nyt saapuu »Odotuskuukaudet» jälleen jokaiselle, joka niitä kaipaa.

Muita *nuorille äideille* tarkoitettuja *Kotilieden oppaita*, joita on edelleen saatavissa, on Pallerokerho, jossa professori Arvo Ylppö opastaa pienokaisen syöttämiseen, pukemiseen ja kasvattamiseen. Ohjeet ulottuvat lapsen 7:nteen ikävuoteen asti ja on koottu viiteen vihkoseen.

Kaavasarja Vauva sisältää kaavat kaikkiin ensimmäisenä ikävuonna tarvittaviin vaatteisiin, nim. seuraavat kaavat: napaside, paita, nuttu, kapalovaippa, housuvaippa, pikkulappu ja leukalappu ja 3 kk. vanhemmalle liivit, mekko, pojan ja tytön esiliina, röyhelö, tossut, leikkipuku, ulkoiluhilkka, kesähousut olkaimineen, pikkutytön housut, olkaimet ja äidin nuhasuojus.

»Odotuskuukaudet» ja »Pallerokerho» sisältävät piirroksia ja ohjeet vauvan vaatteiden valmistamiseen ja »Pallerokerho» ohjeita isommankin lapsen vaatettamiseen, mutta jos tahtoo oikein vaivattomat ohjeet, on Kotiliesi huolehtinut siitäkin.

Tilausohjeet. Odotuskuukaudet, hinta 20:—, postimaksu 5:—.
Pallerokerho, 5 vihkosta á 8:—, yhteensä 40:—, postimaksu 5:—.
Kaavasarja Vauva, Sorja 687, hinta 50:—, postim. 5:—.

Tilausosoite on Yhtyneet Kuvalehdet, postilokero 150, Helsinki. Maksu on liitettävä tilaukseen tai suoritettava postisiirtotilille 5111. Postiennakkotilauksia ei toimiteta. Helsingissä oppaita myydään Yhtyneiden Kuvalehtien myymälässä, Bulevardi 7.

NELJÄNNESVUOSISATA . . . (Jatkuu siv. 494.)

antaa sairaille tarpeellista hoitoa ja apua terveyssisaren ohjeitten mukaisesti sekä lapsivuoteessa olevalle äidille ja vastasyntyneelle kätilön ohjeitten mukaisesti. Kodinhoitajan on työssään muistettava, että hän ei ole saanut koulutusta sairaanhoitajaksi, vaan kodinhoitajaksi.

Kodinhoitajan tulee huolehtia ja valvoa, sekä tarpeen tullen itse osallistua kodissa sattuneen tarttuvan taudin jälkeen suoritettavaan perusteelliseen suursiivoukseen ja puhdistukseen sekä toimittaa syöpäläisten hävittämistä ja antaa ohjeita.

Kodinhoitaja auttaa terveyssisarta neuvolan vastaanotoilla, auttaa koteja kroonillisten sairaiden, kuten tuberkuloottisten, syöpätautisten, halvaantuneiden ja reumaattisten potilaiden sekä myös vanhusten yleishoidossa, samoin hän toimii terveyssisaren harkinnan ja ohjeiden mukaan hänen apunaan muissakin terveydenhoidollisissa tehtävissä. Lisäksi hän ilmoittaa terveyssisarelle kodeista, joissa ilmenee sairautta, suuria taloudellisia puutteellisuuksia tai muita epäkohtia.

Kodinhoitajan tulee ottaa hienovaraisesti selkoa kodin taloudellisista mahdollisuuksista ja järjestää taloudenpito niiden mukaisesti. Hänen on pyrittävä toiminnallaan ja käytöksellään saavuttamaan perheen täydellinen luottamus sekä pidettävä salassa ne yksityisluontoiset asiat, jotka hän perheen piirissä saa tietoonsa.

Jollei kodinhoitaja ole kodissa koko vuorokautta, on hänen, mikäli mahdollista, tultava sinne päivittäin niin ajoissa, että hän voi huolehtia lasten kouluun lähdöstä, ja poistuttava sieltä vasta, kun päivän askareet on suoritettu ja joku perheen jäsenistä, naapuri tai joku muu on ottanut huolehtiakseen kodissa olevan sairaan hoidosta yön aikana.

Sinä lyhyenä aikana, jona kodinhoitajatoimintaa maassamme on harjoitettu, on voitu osoittaa, että koulutuksessa on osuttu oikeaan sekä että työ todella on tarpeen vaatimaa. Lopullinen työn onnistuminen riippuu kuitenkin siitä, saadaanko uuteen kodinhoitaja-ammattiin todellakin työhön sopivia, kykeneviä naisia, jotka tekevät työnsä ei yksinomaan ammattityönä, vaan näkevät siinä kutsumustehtävänsä.

Syksy kokoaa

NUORISON KOTEIHIN JA KIRJOJEN ÄÄREEN

Otava tarjoaa taattua, hyvää nuorisonkirjallisuutta.

OTAVA

Erkki Saarenmaa:

SUOMALAINEN VAPAUSTAISTELIJA

Historiallinen seikkailuromaani. Poikien seikkailukirjaston uutuus, totta sekä jännittävää. Hinta 30 mk, sid. 45 mk.

Annikki Setälä:

MYLLYTONTUN TARINOITA

Meidän lasten kirjasto n:o 25. Värikuvin somistanut Rudolf Koivu. Herttaisia satuja pikkuväelle. Hinta sid. 45 mk.

PAROONI von MÜNCHHAUSENIN RETKET JA SEIKKAILUT

Maailman parhaita nuorisonkirjoja I. Suomentanut Samuli S. Runsaasti kuvitettu. Neljäs painos. Hinta 37 mk, sid. 50 mk.

Kiljus-sarja on taas kokonaan saatavissa:

Jamari Finnen 8-osainen lastenkirjasarja Kiljusen perheen erikoislaatuisista ja merkillisistä vaiheista on nyt kokonaan ilmestynyt uutena painoksena. Sarjan kunkin kirjan hinta monivärisiin pahvikansiin sidottuna on 45 mk.

KILJUSEN HERRASVÄKI. Seitsemäs painos.

KILJUSEN HERRASVÄEN UUDET SEIKKAILUT. Seitsemäs painos.

KILJUSEN HERRASVÄKI SATUMAASSA. Toinen painos.

KILJUSEN PLÄTTÄ. Neljäs painos.

KILJUSEN HERRASVÄKI PARTIOLAISINA. Neljäs painos.

LURU KILJUNEN JA HÄNEN HÖMPPÄNSÄ. Kolmas painos.

KILJUSTEN VALLANKUMOUS. Kolmas painos.

KILJUSET PALAAVAT. Kolmas painos.

KOTILIEDEN

Päätoimittaja: Alli Wiherheimo.
Toimituskunta: Hedvig Gebhard, Mandi Hannula, Laura Harmaja, Mary Olki.
Neuvottelukunta: Rauha Hakola, Katri Jahnsson, Rakel Jalas, Irja Kilpeläinen, Anni Kirjalainen, Minna Koivisto, Hulda Kontturi, Katri Laine, Tyyne Leivo-Larsson, Helka Putkisto, Martta Rosenberg, Anni Seppänen, Kerttu Sihvonen, Tyyni Tuulio, Fanni Uotila.
Kustantaja: Yhtyneet Kuvalehdet Oy.
Toimitus: Helsinki, Bulevardi 7. Avoinna 9—17. Päätoimittaja tav. 9—11. Puhelin 20 561.
Konttori: Helsinki, Bulevardi 7. Puhelin 20 561, klo 9—17. Tilaukset, osoitteenmuutokset ja kaavat.
Ilmoituskonttori: Helsinki, Bulevardi 7. Puhelin 20 561. Avoinna 9—11.30, 13—17. (Mättö 9—11.)
Kummikerho, Helsinki, Bulevardi 7. Toiminnaujoht. tav. 9—11, puh. 20 561.
Ilmestymispäivät: Kuukauden 1. ja 15. päivä.

W. S. O. Y:n syväpainossa
Porvoossa 1945.

Kieku ja Kaiku

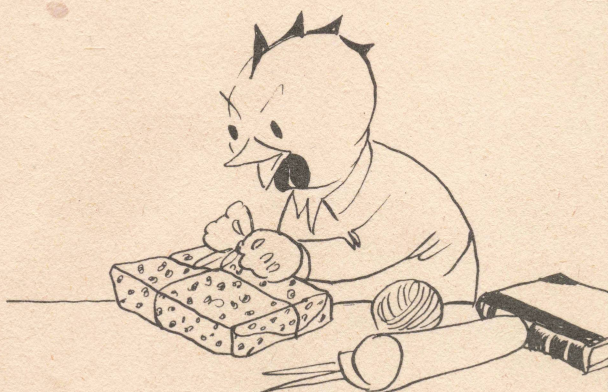
Kieku laatii lahjapakettia.

Kieku hienon kirjan ostanut.
on — ja pöydälle sen nostanut.

Kirja lahjana on verraton,
se jo nähty monet kerrat on.

Kieku pakettia käärien
puuhaa sitoen ja häärien.

Päälle vielä paras somistus:
kaunis kirjoitus ja omistus.

Liian varhain t [illegible] eaa
ihailemaan työtä

Kirja näet taitaa puuttua,
saaja voisi siitä suuttua.

Tornisteri-K a l e

on erikoise koululaukuksi, mutta reippailevat tyt avat sitä yhtä mielellään. Valmistamme sitäpaitsi samaa laukkua tyttöjä varten olkahihnallisena, mikä nyt on hyvin muodikasta. Molemmilla K a l e-koululaukuilla on kaikki hyvän koululaukun ominaisuudet: ne ovat tilavia, lujatekoisia ja suojaavat tehokkaasti kirjoja ja vihkoja huonollakin säällä. Selässä kannettava tornisterimalli omaa vielä sen edun, että se jättää kädet vapaiksi kaikenlaiseen puuhailuun. Ellei T e i d ä n koulunuorisollanne vielä ole K a l e a, niin saatte siitä hyvän ratkaisun koululaukkukysymykseen.

KALEVA SALMINEN OY.

Werner Söderström Osakeyhtiön laakapainossa, Porvoossa 1945.